TRANSNISTRIA CREȘTINĂ

REVISTA MISIUNEI ORTODOXE ROMÂNE

Anul II. Nr. 3—4 Iulie—Decembrie 1943

Icoana Maicii Domnului, făcătoare de minuni din Berșad, județul Balta

EDITURA MISIUNEI ORTODOXE ROMÂNE DIN TRANSNISTRIA
1943

TRANSNISTRIA CREŞTINĂ

Revista Misiunei Bisericeşti Ortodoxe Române pentru Transnistria

APARE TRIMESTRIAL

Cu binecuvântarea Inalt Preasfinţitului Mitropolit Visarion

Autorizaţia Guvernământului Transnistriei Nr. 14.311/942

Redacţia şi Administraţia: ODESA, Str. Jucovschi Nr. 38

CUPRINSUL:

1. — Corespondenţă cu Ierarhii ortodoxi din Ucraina *Tr. Ionescu* 1
2. — Monastirea de călugăriţe „sf. Mihail" din Odesa de *Protoiereul Petre Muranevici* . . . 12
3. — Dare de seamă despre activitatea bisericească a protoieriei judeţului Jugastru, de *Protoiereul Gr. Demideţchi* 17
4. — Serbătoriri bisericeşti transnistriene, de *Protoiereul Mihai Grosu* 59

*

5. — De ieri şi pentru viitor, — spicuiri, de *Preot Toma Gherasimescu* 65

*

6. — Lista publicaţiilor editate şi a celor apărute din noua tipografie a Misiunei ortodoxe române din Odesa, între 1 Dec. 1942 — 1 Noembrie 1943 73
7. — Lista obiectelor bisericeşti produse de atelierele Misiunei române din Odesa . . . 74
8. — Tabloul bisericilor şi mânăstirilor existente în oraşul Odesa înainte de revoluţia din 1917 . 76
9. — Tabloul bisericilor din oraşul Odesa, redeschise după isgonirea bolşevicilor, între 15 August 1941 şi 1 Decembrie 1943, de Misia ortodoxă română 78

ANUL II IULIE—DECEMBRIE—1943 Nr. 3—4

TRANSNISTRIA CREŞTINĂ

Revista Misiunei Bisericeşti Ortodoxe Române din Odesa

CORESPONDENŢĂ CU IERARHII ORTODOXI DIN UCRAINA

I.

Scrisoarea P. S. Episcop Panteleimon, administratorul eparhiei Kievului, către I. P. S. Mitropolit Visarion, conducătorul Misiunii bisericeşti române din Odesa.

Kiev. — 28 Mai 1943.

Inalt Prea Sfinţite Stăpâne,

Sunt foarte bucuros că am fericitul prilej să scriu I. P. S. Voastre câteva cuvinte, prin bunavoinţa părintelui Andrei Cobâlaş.

După ocuparea Ucrainei de către armatele germane, în luna August 1941, Arhiepiscopul Volâniei, Alexei, a convocat la Lavra-Poceaev un sobor de episcopi în scop de a normaliza viaţa bisericească din Ucraina. Tot atunci, soborul episcopilor l'a ales pe Arhiepiscopul Alexei, ca Mitropolit al Ucrainei. La acelaş sobor eu am fost împuternicit cu administrarea eparhiei Kievului, unde am şi sosit în luna Decembrie acelaş an şi unde mă aflu şi în prezent.

Afară de episcopii şi preoţii ortodoxi din Ucraina, s'au aflat şi o serie de preoţi, aşa zişi „samosfeaţi" [1]), cari, după cum hotărâse soborul nostru, puteau să fie primiţi de noi cu condiţia, ca să fie rehirotoniţi de episcopii ortodocşi canonici.

Preoţii samosfeaţi, au refuzat să fie rehirotoniţi şi au început să caute un episcop, care i-ar fi recunoscut şi primit în situaţia în care se aflau. In cele din urmă, un astfel de arhiereu a

1) „Samo-sfeaţi" = sfinţiţi prin ei înşişi.

fost găsit în persoana naţionalistului ucrainean — episcopul Policarp, — care cu binecuvântarea Mitropolitului Dionisie al Varşoviei şi împreună cu episcopul Alexandru al Polesiei, a hirotonit episcopi noi, cari la rândul lor, au primit pe preoţii samosfeaţi sub jurisdicţia lor, recunoscându-le hirotonia ca bună şi intrând cu ei în relaţii liturgice şi bisericeşti şi formând astfel biserica lor întitulată „autocefală".

Pe această cale în Ucraina s'au creiat două ierarhii: una ortodoxă canonică şi alta autocefală cu samosfeaţii.

Prin acest procedeu, Mitropolitul Dionisie a stârnit o mare sminteală şi tulburare bisericească în Ucraina, iar pe credincioşi i-a încăirat într'o luptă aprigă şi neplăcută. In afară de aceasta, episcopii autocefalişti hirotonesc clericii căsătoriţi a doua şi a treia oară, precum şi pe acei ce sunt în căsătorie cu văduve. Pentru a acapăra cât mai repede parohiile ei fac hirotonii colective, adică mai mulţi candidaţi (câteodată 10 candidaţi) sunt sfinţiţi în acelaş timp şi la aceiaşi sf. Liturghie. Doi din episcopi, Grigorie al Viniţei şi altul Fotie, cu atâta grabă au fost hirotoniţi, în cât s'a scăpat din vedere, că ei n'au fost ridicaţi nici la treapta preoţească, aşa încât mai târziu, a trebuit ca amândoi să fie scoşi din treapta arhierească.

Soborul nostru a condamnat amestecul ilegal al Mitropolitului Dionisie în treburile bisericii ucrainene subliniind că procedeurile autocefaliştilor sunt protivnice legii şi necanonice şi a hotărât ca atât „samosfeaţii" propriu zişi cât şi „samosfeaţii noi" — autocefaliştii, să fie primiţi în sânul bisericii canonice numai printr'o nouă hirotonie. Aşa şi facem. Pe toţi preoţii autocefalişti care trec la noi îi rehirotonim.

In deobşte autocefaliştii nu se bucură de popularitate la credincioşi, răul însă-l fac. Ce n'au reuşit să facă „bezbojnicii" fac aceştia din urmă.

In Kiev autocefaliştii au 4 biserici, iar noi ortodocşii 27 din care 5 mănăstiri de bărbaţi şi 3 de femei. Biserica noastră are 15 episcopi, cea autocefală 13 — un tablou al episcopilor vă trimit alăturat, Inalt Prea Sfinţiei Voastre.

La 7 Mai 1943 a fost omorât de teroriştii, aparţinând curentului autocefalist, primul nostru Ierarh Mitropolitul Alexei, aşa încât în prezent noi suntem lipsiţi de un Ierarh conducător.

Toţi episcopii noştrii stau cu multă tărie la straja ortodoxiei sfinte.

In prezent noi am trimis o cerere la Reichscomisariatul Ucra-

inei cu rugămintea ca să ni se dea voie a convoca un sobor de Episcopi pentru a ne alege un nou Mitropolit pentru Ucraina.

Din punct de vedere material noi n'avem dela nimeni nici un fel de susţinere în afară de contribuţia credincioşilor şi în acest caz cu anumite restricţiuni. Suntem lipsiţi de orice drepturi. Nu toate bisericile ne sunt înapoiate. Mănăstirile din provincie nu ni s'au restituit şi în ele se află ceeace a fost şi în trecut. Pământurile bisericeşti nu ni s'au întors şi nici o speranţă în acest sens n'avem.

Credincioşii frequentează bisericile în număr foarte mare. Tineretul deasemenea este prezent la biserică. Dar suntem cu totul lipsiţi de literatură religioasă; nevoia de tipărituri este foarte mare. A tipări ceva aici pe loc, n'avem nici o posibilitate.

Simţim o mare lipsă de sf. Mir şi sf. Antimise. Dacă I. P. S. Voastră aţi putea să trimiteţi pentru Mitropolia din Kiev sf. Mir şi sf. Antimise, ne-aţi face un mare serviciu — pentru care şi Vă rog pe I. P. S. Voastră.

Aduc I. P. S. Voastre mulţumiri din toată inima pentru cadoul ce ne-aţi trimis prin părintele Andrei. Scrisoarea I. P. S. Voastre însă despre care ne-a vorbit părintele Andrei, cu regret n'am primit-o.

Cred că I. P. S. Voastră mă cunoaşteţi, fiindcă aţi fost la Lavra-Poceaev, apoi noi ne-am întâlnit la Varşovia când I. P. S. Sa Patriarhul Miron a vizitat Polonia. Acum prin voia lui Dumnezeu sunt pus să ocârmuesc şi păstoresc eparhia Kievului.

Cerând sfintele rugăciuni ale I. P. S. Voastre rămân cu dragoste frăţească rugător de totdeauna.

† Episcopul Panteleimon

Administratorul Eparhiei Kievului

A. — TABLOUL

Ierarhilor sfintei biserici *ortodoxe* canonice din Ucraina

Nr. crt.	Numele şi pronumele	Funcţiunea	Reşedinţa	Obs.
1	P. S. Simon (Ivanovschi)	Arhiepiscopul Cernigovului şi Nejinului	Cernigov	
2	P. S. Antonie (Marţenco)	Arhiepiscopul Nicolaevului şi a Hersonului	Nicolaev	
3	P. S. Damaschin (Maliuta)	Episcopul Cameneţ-Podoliei	Cameneţ-Podolsc	
4	P. S. Panteleimon (Rudic)	Episcopul Livovului, conducătorul eparhiei Kievului	Kiev	
5	P. S. Veniamin (Noviţchi)	Episcopul Poltavei şi Lubenului	Poltava	
6	P. S. Leontie (Filipovici)	Episcopul Berdicevului	Jitomir	
7	P. S. Ioan (Lavrinenco)	Episcopul Brest-Litovscului şi Kobrinului	Kobrin	
8	P. S. Pancratie (Gladcov)	Episcopul Belgradului şi Grainoronscului	Nejin	
9	P. S. Teodor (Rafalschi)	Episcopul Rovnului	Ostrog	
10	P. S. Dimitrie (Magan)	Episcopul Ecaterinoslavului	Dnepropetrovsc	
11	P. S. Evloghie (Marcovschi)	Episcopul Viniţei	Viniţa	
12	P. S. Iov (Kresovici)	Episcopul Kovelului	Kovel	
13	P. S. Manuil (Tarnavschi)	Episcopul Vladimir-Volânscului	Vladimir-Volânsc	
14	P. S. Nicodim (Contarenco)	Episcopul Ecaterinodarului	Poceaev	
15	P. S. Serafim (Kuşneruk)	Episcopul Melitopolului	Melitopol	

B. TABLOUL

Ierarhilor din aşa zisă biserica „Autocefală Ucraineană".

Nr. crt.	Numele şi Pronumele	Funcţiunea	Reşedinţa	OBS.
1	Mitropolitul Policarp (Sicorschi)	Conducătorul bisericii autocefale ucrainene.	Luţc	
2	Mitropolitul Alexandru (Inozemţev)	Mitropolitul Polesiei şi Pinscului	Pinsc	
3	Mitropolitul Teofil (Buldovschi)	Mitropolitul Harcovului şi cotulu stâng al Ucraine	Harcov	
4	Arhiepiscop Nicanor (Abramovici)	Administrator Eparhiei Kievului.	Kiev	
5	Arhiepiscop Mihail	Arhiepiscopul Kirovogradului	Kirovograd	
6	Igor (Guba)	Episcopul Umanului	Umani	
7	Ghenadie (Siprichevici)	Episcopul Dnepro-Petrovscului	Dnepro-Petrovsc	
8	Mstislav (Scripnic)	Episcopul Pereaslavului	Kiev	
9	Silvestru (Gaevschi)	Episcopul Lubenului şi Poltavei	Kiev	
10	Gheorghe (Corenistov)	Episcopul Vicariatului Pinscului	Pinsc	
11	Platon	Episcopul Rovnului	Rovno	
12	Veaceslav (Lisiţchi)	Episcopul Dubnului şi parohiilor din Cehia.	Rovno	

Scrisoarei şi acestor două tablouri trimise I. P. S. Visarion de către Episcopul Panteleimon, administratorul eparhiei Kievului, s'a adaos şi o copie după o scrisoare a Schimo-Arhiepiscopului Antonie din Lavra Pecersca din Kiev (acum decedat) către Mitropolitul Alexie al Voliniei şi Jitomirului, Exarhul Ucrainei, (asasinat), al căreia cuprins adaogă ştiri din biserica Ucrainei.

Inalt Prea Sfinţite Stăpâne,

Slavă şi mulţumiri Domnului că ultimul sobor al ierarhiei din Luţc s'a terminat pe neaşteptate cuminte, căci de toate deosebirile, ce ne desbinau ei s'au lepădat. Un lucru e de neînţeles, dece ei totuşi se denumesc Biserica ucraineană autocefală? Cine le-a dat lor această autocefalie afară de nenorociţii ierarhi:

protoiereii V. Lipcovschi şi N. Maraevschi. Referirea la Mitropolitul autocefal al Poloniei Dionisie, pentru noi cei trăitori în Ucraina n'are nici o însemnătate. Cu ce drept s'ar amesteca în treburile noastre, când pe pământul liberat al Ucrainei canonicește lucrează soborul episcopilor Ucraineni? Prin amestec nepoftit el a împlântat cuţitul în spinarea bisericii noastre. Această acuzare eu, muribundul, care mai mult de 40 de ani am slujit ca episcop, îl acuz. In curând noi ne vom prezenta înaintea Judecătorului nepărtinitor şi, acolo îl voi trage la răspundere. Nu cer iertare: păcatul săvârşit de dânsul nu se spală nici prin sânge de martir. Autorul moral al nenorocirilor în sânul bisericii din ultimul timp, este exclusiv Mitropolitul Dionisie, care repet, s'a introdus abuziv în drepturile noastre bisericeşti.

Ne-a bucurat foarte mult vestea despre vizita Inalt Prea Sfinţiei Voastre, I. P. S. Nicanor şi a P. S. Mstislav, însă Stăpâne Sfinte, sosit'a oare timpul de a vorbi despre unire? Doar cunoaştem foarte bine cu toţi cu câtă neîncredere privesc ortodoxii noştri pe foştii „samosfeaţi" şi noui „samosfeaţi". In aceste timpuri nu vom avea nici o posibilitate de a lămuri pe deplin pe credincioşi asupra felului cum s'ar ajunge la unire şi aceasta ar creia o nouă desbinare, menită să producă şi mai multă răscoală între credincioşi şi o nouă decădere a unor episcopi.

Stăpâne Sfinte, nu Vă pot ascunde că semnătura I. P. S. Voastre pe actul din 8. X. 1943 m'a uimit şi m'a surprins cu desăvârşire. Intâmpinarea amabilă, ce aţi făcut-o episcopilor de ierarhia din Luţc şi convorbirile despre unire, toate acestea sunt lucruri plăcute şi lesne înţelese, însă nu trebuia să semnaţi actul fără consimţământul sobornicesc al tuturor episcopilor.

Afirmarea că unirea ar fi necesară în scopul păstrării păcii şi ordinei şi izbândirea biruinţei desăvârşite asupra bolşevismului, este şubredă. Viaţa bisericească e una şi cea politică altceva.

Momentul unirii nu-i departe.

Germania mare în curând va distruge bolşevismul şi biruitoare va impune tuturor ţărilor, precum şi Ucrainei noastre frontieri noui şi în limitele acestei frontiere se va întrona pacea şi ordinea. Iată, atunci cu învoirea autorităţilor de stat legale, noi toţi episcopii ne vom aduna împreună, vom invita pe conducătorul nostru suprem, Patriarhul ecumenic, şi cu ajutorul lui Dumnezeu vom chibzui totul şi ne vom uni.

† Schimo-Arhiepiscop Antonie

23 Octombrie 1942
Lavra Pecersca din Kiev.

II.

I. P. S. Mitropolit Visarion, conducătorul Misiunei bisericeşti române pentru Transnistria, scrie I. P. S. Patriarh Nicodim, Preşedinte al sf. Sinod din Bucureşti, următoarea adresă cu Nr. 10983, din 20 August 1943.

Inalt Prea Sfinţite,

In zilele dintre 14-20 August a. c., am primit vizita I. P. S. Arhiepiscop Antonie Marţenco al Chersonului şi Nicolaevului din Ucraina ocupată de armata germană.

Cu acest prilej I. P. S. Sa descriind starea nenorocită, în care se află actualmente întreagă Biserica rusă, cu biserici distruse de bolşevici, cu cler ucis şi cu o redusă ierarhie în completă desagregare, noi i-am arătat că, războiul numai în parte opreşte reorganizarea acelei biserici şi că ea s'ar putea face măcar în Ucraina şi Rusia Albă, ale cărora teritorii, fiind sub stăpânire germană, se bucură azi de o deplină linişte, ce ar înlesni întâlnirea ierarhilor respectivi, măcar spre o premergătoare consfătuire.

Astfel, s'a determinat scrisoarea I. P. S. Antonie către Inalt Prea Sfinţia Voastră şi răspunsurile unui chestionar, pe care le prezentăm în original şi în traducere română, rugându-vă a lua cunoştinţă de cuprinsul lor şi a decide ceiace veţi binevoi a crede de cuviinţă.

Socotim că acest apel ar trebui luat în consideraţie, iar o întâlnire prealabilă a câtorva Ierarhi (la Kiev, Odessa sau Mânăstirea Neamţului, ori Bucureşti), ar pune început unor acţiuni de salvare pentru acea Biserică şi a ortodoxiei. In vederea acestui scop, am mai consiliat pe Inalt Prea Sfinţia Sa, să îndrepte un apel identic Ierarhilor ruşi din aceste teritorii, apoi I. P. S. Mitropolit Dionisie al Varşoviei şi I. P. S. Mitropolit Serafim din Berlin (ortodox de origină germană), şi după aderarea lor să aibă loc întâia întâlnire cu binecuvântarea Patriarhului României, şi cu consimţimântul Guvernelor centrale german şi român.

† Mitropolit Visarion

Cuprinsul scrisoarei I. P. S. Arhiepiscop Antonie al Nicolaevului şi Hersonului către Patriarhia din Bucureşti, la 19 August 1943, este următorul:

Potrivit canonului 34 Apostolic, subsemnatul ca cel mai vechiu în hirotonie dintre toţi episcopii ortodoxi din Ucraina, după omorîrea de către autocefaliştii ucraineni a pururea pomenitului Exarh al Bisericii ortodoxe ucrainene, Mitropolit Alexie (Gromadschi), am preluat cu consimţimântul D-lui Reichskommissar al Ucrainei conducerea întregei noastre vieţi bisericeşti. Dar spre părere de rău, noi nicidecum nu putem reuşi să obţinem aprobarea convocării Sinodului de episcopi al Bisericii noastre măcar că eu personal am fost la Reichskommissariat şi o oră şi jumătate am vorbit despre aceasta cu D-l Nestler, şeful cancelariei Reichskommissariatului în oraşul Rovno.

Având în vedere absoluta necesitate a convocării Sinodului, cu scop de a organiza o luptă activă şi bine chibzuită contra bolşevismului şi cu alte plăgi bisericeşti ale timpului nostru, cu adâncă smerenie şi multă stăruinţă rog Prea Fericirea Voastră, reprezentantul suprem al Bisericii surori ortodoxe române, să ne ajutaţi în necazul nostru şi să interveniţi prin Inaltul Guvern român înaintea Führerului poporului German, pentru a ni se acorda nouă (Bisericii Ortodoxe Autonome din Ucraina) de este posibil în cel mai apropiat timp, convocarea Sinodului Episcopilor în scopul lucrărilor noastre bisericeşti de organizare.

Al Prea Fericirei Voastre prea smerit ascultător,

† *Antonie*
Arhiepiscopul Hersonului şi Nicolaevului,
Preşedintele Sinodului episcopal ai Bisericii ortodoxe din Ucraina.

Odesa — 19 August 1943.

In vremea şederii sale în Odesa, I. P. S. Arhiepiscop Antonie a fost rugat, să binevoiască a răspunde la cincisprezece întrebări, dându-ne date biografice şi interesante descrieri despre stările de lucruri bisericeşti din Ucraina. Iată cuprinsul acelor răspunsuri:

1. — Sunt născut în oraşul Odesa, în anul 1887.

2. — Studiile le-am făcut în seminarul teologic din Odesa în anii 1904—1910 şi la academia teologică din Petrograd, unde am luat licenţa în Teologie în anul 1914. După terminarea stu-

diilor academice, am fost numit membru al Misiunii din Urmia, de unde m'am evacuat cu toată Misia în anul 1915 la Petrograd. In anul 1915 am fost numit profesor la seminarul teologic din Stavropol, unde am stat până la sosirea armatei de voluntari (albi) în 1918.

3—4. — Perioada revoluţiei am petrecut-o la Stavropol, unde cu sosirea bolşevicilor au început răfueli cu ofiţerii, atât de crude, că li se ardeau ochii cu ţigări, li se tăiau (încrustau) pe umeri în carne vie epoleţi şi aşa m. d. Toate acestea m'au silit să părăsesc profesoratul la seminar şi fiind arhimandrit am devenit protopopul clerului militar în armata voluntarilor (albă). In urma însărcinării date de Arhiepiscopul Agatador şi generalul Denikin, Comandantul şef al armatei, eu în două rânduri în mod ilegal, am călătorit peste trei graniţe — germană, petliuristă şi bolşevică, mergând la Patriarhul Tihon la Moscova, pentru a obţine binecuvântare spre a începe ofensiva, şi eu cel dintăi am adus vestea din Moscova despre persecuţiile bolşevice contra bisericilor şi mănăstirilor, precum şi despre arestul casnic al Patriarhului Tihon. La Bielgorod am fost nevoit să organizez slujba prohodului pentru episcopul de Bielgorod Nicodem martirizat de bolşevici şi care un an şi jumătate stătuse îngropat fără să-i fi slujit cineva prohodul.

5—6. — După evacuarea armatei generalului Vranghel peste graniţă, cu căpetenia preoţilor Armatei, m'am evacuat cu ea la Galipoli, unde m'am stăruit să-i satisfac toate cerinţele ei spirituale. De acolo în anul 1921 am fost invitat în Serbia la Carloveţ la Sinodul bisericesc rus din emigraţie. In Serbia am fost stareţul mănăstirii Cicev, în Macedonia, până la August 1922, după care dată am trecut în Polonia, unde în anul 1923 am fost hirotonisit ca Episcop la Liublin, vicar al eparhiei din Varşovia, iar pe urmă am fost transportat ca episcop de Kamen-Koşiz vicar al eparhiei Polesie, unde m'a şi găsit războiul. La 28 Martie 1941 eu am fost ridicat la rangul de Arhiepiscop de către Mitropolitul Serghie al Moscovei, care mă cunoştea încă de student din Academie şi a păstrat despre mine amintiri plăcute. Cu venirea armatelor germane, eu în acelaş an am fost numit de către Sinodul episcopal al Bisericii ucrainene ca Arhiepiscop în eparhia natală a Hersonului, unde m'am şi prezentat în Noembrie 1942.

7. — Eparhia Hersonului am găsit-o complect dezorganizată,

mulţumită activităţii disolvante a „samosfeaţilor — autocefalişti" (samosfeaţi — sfinţiţi singuri în trepte preoţeşti), însă, cu ajutorul lui Dumnezeu am adus lucrurile la bună rânduială. Dacă în prezent încă samosfeaţii nu sunt anulaţi, apoi numai mulţumită faptului, că sunt sprijiniţi de autorităţile civile germane. Insă poporul şi clerul se ţin tare de Ortodoxie şi sunt contra samosfeaţilor, fiindcă ei au episcop căsătorit, pe Mihail Horoşii, iar preoţii căsătoriţi de două şi chiar de trei ori şi altele.

8. — Făcând comparaţie între viaţa bisericească antirevoluţionară cu cea din prezent, pot cu satisfacţie să subliniez, că această viaţă se trezeşte şi propăşeşte într'un chip uriaş. Bolşevismul n'a putut smulge rădăcinele religiei — însuş credinţa poporului şi după o înfiorătoare foame spirituală şi teroare, poporul singur îşi deschide bisericile şi îşi organizează viaţa sa bisericească.

9—10. — Chiar tineretul, începe cu încetul să facă cunoştinţă cu viaţa bisericească, măcar că lipsa de şcoli şi a lecturilor de religie în şcoale, nu ne dau posibilitatea să satisfacem pe deplin această sete spirituală.

11—12. — Desbinarea Bisericei produsă în anul 1921 prin formarea lipcovşcinei, innoismului şi aşa m. d. încă nu e vindecată nici în prezent, dar dacă din partea autorităţilor civile germane, ar fi permisă libertatea conştiinţei religioase pentru întreaga populaţie, despre ce am scris şi D-lui Reichscomisar al Ucrainei, apoi samosfeaţii, ca un abces dureros s'ar lichida singuri, şi unirea Bisericii s'ar produce în mod mecanic, fiindcă poporul gravitează către autoritatea bisericească canonică şi instinctiv simte unde e adevărul.

13. — In chestiunea organizării vieţii bisericeşti şi a cultului, — şi eu şi toţi ierarhii noştrii, stăm pe platforma sinodului local de la Moscova din anul 1917, socotind că măsurile acestui Sinod n'au fost revocate de nimeni. Deaceea întroducerea reformei în viaţa Bisericii e dorită, însă cu adoptarea ei la psihologia, istoria şi cerinţele regimului social al poporului ucrainean, fără ucrainizarea cultului divin, care ucrainizare nu e dorită nici înţeleasă de popor, fiind o incursiune a raţionalismului clasic în Biserică.

14. — In Transnistria eu am găsit Ortodoxia în stare de fierbere mulţumită activităţii pline de înţelepciune a Vlădicăi Mitropolitului Visarion.

15. — In catolicizarea Rusiei eu nu cred, căci poporul nostru din fire e democrat, ţine mult la viaţa sa naţională şi la tradiţiile istorice. Viaţa mea de douăzeci de ani în Polonia m'a convins că, catolicismul — e acelaş internaţional (bisericesc), numai că e organizat pe o platformă biurocratică. Convingerea mea merge mai departe: eu cred, că Ortodoxia, ca adevăr ecumenic va triumfa, la urma urmelor, asupra catolicismului şi-l va sili să-şi revadă dogmele, precum cea despre primatul papal aşa şi în privinţa altor controverse secundare.

Spre Biserica Română noi privim cu mare nădejde şi credem că Ea împreună cu marele său popor, va fi inspirătoarea de căpetenie a renaşterii noastre spirituale.

† Arhiepiscop Antonie

19, VIII, 1943.

Traian Ionescu

MÂNĂSTIREA DE CĂLUGĂRIŢE „SFÂNTUL ARHANGHEL MIHAIL“, DIN ODESA

Scurte însemnări istorice

In luna Mai 1841, Arhiepiscopul Odesei şi Chersonului Gavriil Rozanov (1837-1848) a primit decizia Sf. Sinod din Petersburg, să înfiinţeze o mănăstire de maici pe lângă biserica sf. Arh. Mihail din Odesa, mărind terenul curţei bisericii cu terenul viran ce fusese dat pentru construirea palatului arhieresc. Odată cu aceasta pământul, în măsură de 12 desetini, care a fost cumpărat dela un căpitan în rezervă Cijevschi ce se găseşte la Fântâna mijlocie şi cel donat de un negustor Ioan Rostovţev, în măsură de 52 desetini, care se găseşte la o distanţă de 8—10 klm. dela vest de oraş, s'au dat în folosul întreţinerei acestei noui mănăstiri, situată astăzi între str. Marazli şi str. Sf. Treime.

La data de 3 Septembrie 1841, Guvernatorul Odesei prinţul Gagarin a dat ordin unui inginer să măsoare curtea bisericii sf. Arh. Mihail împreună cu terenul viran destinat pentru construirea palatului episcopal şi pământul de 12 desetine, cumpărat dela Cijevschi şi cele donate de Rostovţev 52 desetini, ca să fie date în proprietate mănăstirii Sf. Arh. Mihail, ceeace s'a şi făcut.

In vara anului 1842, Arhiepiscopul Gavriil Rozanov a sfinţit temelia pentru locuinţele mănăstirii şi s'a început a se strânge donaţii pentru aceste construcţii. Impărăteasa Alexandra Teodorovna a donat 3.000 ruble de aur, moştenitorul tronului Alexandru Nicolaevici — 2.200 ruble aur, dela diferite înalte persoane 128.305 ruble aur.

La 9 Mai 1844 clădirile mănăstirii au fost sfinţite. Stareţă a mănăstirii a fost numită Filareta Bachin, din eparhia Orel, decedată în anul 1845.

După moartea stareţei Filareta a urmat stareţa Vitalia, tot din eparhia Orel.

După îndemnul contesei Tizenhauzen s'a donat pentru mărirea bisericii „Sf. Arh. Mihail" 40.000 ruble aur dela următoarele persoane: Contesa Roxanda Scarlatovici Edling (născută Sturza), Contesa Elena Ghica, contele Mihail Sturza, contesa Tizenhauzen, boerul Balş-Catargi, — toţi boieri moldoveni.

In anul 1844 a murit contesa Roxanda Edling şi fratele ei Alexandru Sturza, îndeplinind voinţa surorii sale, a construit biserica cu hramul „Invierea Domnului" pe terenul mănăstiresc „Fântâna mijlocie" (astăzi staţia 9), unde şi a fost înmormântată contesa Roxanda [1]), iar apoi el însuşi.

Biserica „Invierea Domnului", filială a mănăstirii Sf. Arh. Mihail, a fost sfinţită de Arhiepiscopul Gavriil, în anul 1846.

Contele Alexandru Sturza a donat o sumă de 50.000 de ruble din procentele căreia o parte era destinată pentru întreţinerea clerului şi o parte era întrebuinţată pentru nevoile mănăstireşti.

In anul 1847 trece din această viaţă stareţa Vitalia şi în locul ei a fost numită provizoriu, Eusebia, monahia din gubernia Tveri.

In acest an arhiepiscopul Gavriil s'a mutat la Tver şi în locul său a fost numit Arhiepiscopul Inochentie, care tot aşa avea grijă de mănăstire.

In anul 1850 a fost numită, ca stareţă titulară, monahia din mănăstirea „Florov" din Chiev, Filareta, care a fost stareţă până în anul 1853.

Din anul 1853 vine în fruntea mănăstirii stareţa Tavifa.

In anul 1866 a vizitat mănăstirea Impăratul Alexandru II-lea şi soţia sa Impărăteasa Maria Alexandrovna şi au rămas foarte mulţumiţi de starea vieţii mănăstireşti. Stareţa Tavifa a fost decorată cu Crucea de aur din Cabinetul împărătesc.

In anul 1867 a murit stareţa Tavifa şi în locul ei a fost numită maica Susana — fosta casieră a mănăstirii.

In anul 1878, în curtea mănăstirii a fost construită şcoala eparhială de fete în care 30 de eleve, cele mai sarace, şi din tagma duhovnicească, erau întreţinute de mănăstire. Clădirea acestei şcoale se vede azi ruinată de bolşevici.

In anul 1882 a fost construită clopotniţa pe lângă biserica Sf. Arh. Mihail, care a costat 20.000 de ruble aur.

Stareţa Susana, fiindcă avea etate înaintată în anul 1884 s'a

---

1) Mormântul său şi al lui Alexandru Sturza, au fost profanate de bolşevici, care au scos şi aruncat în mare trupurile, iar în cavou au făcut varniţă.

retras la odihnă şi a fost decorată cu crucea de aur din Cabinetul împărătesc. In locul ei a fost numită casiera Eugenia, care a murit în anul 1886.

După stareţa Eugenia, a fost numită provizoriu blagocina Teofania care a îndeplinit datoriile stariţiei până la 10 Maiu 1887, când a venit din eparhia Donului monahia Meropia, nou numită de Arhiepiscopul Nicanor.

După stăruinţele ei a fost construită clopotniţa şi la biserica filială „Invierea Domnului", la Fântâna mijlocie. Tot după stăruinţele acesteia au fost construite acolo case şi vile de vară.

Tot după stăruinţele stariţei Meropia, în anul 1894, au fost construite clădiri pe câmpul mănăstiresc cu 52 ha. pentru surorile mănăstirii, care lucrau la câmp. Pe atunci se mărise numărul călugăriţelor şi surorilor până la 200 de persoane.

După moartea stariţei Meropia, în anul 1895, a fost numită casiera Arhelaia, care a fost stariţă până în anul 1907. Aceasta a construit în curtea bisericei Sf. Arh. Mihail o clădire pentru călugăriţe fiindcă după creşterea numărului lor, clădirea existentă era neîndestulătoare şi totodată s'au construit case pentru stariţă şi pentru personalul administrativ. Stariţa Arhelaia a fost decorată de Sf. Sinod cu cruce de aur.

După moartea ei, a fost numită casiera Rafaila, care a fost stariţă până în anul 1921. După stăruinţe'e ei a fost construită clădirea pentru spital mănăstiresc, s'a zidit moara ţărănească cu motor, s'a cumpărat cel mai bun inventar agricol şi alte lucruri gospodăreşti.

După moartea ei a fost stariţă casiera Serafima, care e ultima stariţă, până în anul 1923, când bolşevicii au pus stăpânire pe toată averea mănăstirii, depărtând pe toate călugăriţele în felurite părţi ale Rusiei, până şi în Siberia.

In anul 1929 biserica Sf. Arh. Mihail cu clopotniţa şi clădirile clerului mănăstiresc au fost distruse şi aruncate în aer cu dinamită şi pe locul lor s'a construit o clădire pentru funcţionarii N. C. V. D.-ului [1]), care şi astăzi aduce aminte de grozăviile bolşevice.

O parte din călugăriţe au fost ucise, o parte au murit pe străzi fără adăpost, o parte au fost primite de binefăcătorii creştini, care şi ei, pentru această milă creştinească au fost traşi la răspundere de bolşevici. Şi o parte din călugăriţe s'au împrăştiat în toate părţile, ascunzându-se de călăii bolşevici.

---

1). — Poliţia secretă bolşevică.

Clădirile călugăriţelor au fost ocupate de N. C. V. D.-iştii călăi, care până la izgonirea lor de armatele române în 1941 le-au distrus aproape de tot.

După izgonirea stăpânirii bolşevice de oastea învingătoare germano-română, călugăriţele rămase vii în Odesa şi în împrejurime, au început a se aduna întâi la mănăstirea filiala „Invierea Domnului", Fântâna de mijloc (staţia 9), fiindcă biserica fusese transformată de bolşevici în cinema, deşi fără clopotniţă, era mai uşor de restaurat, aşa că în lunile Noemvrie-Decembrie 1941, o lună numai după ocuparea oraşului Odesa de oastea română, călugăriţele luând voie dela autorităţile române şi binecuvântarea Misiunii ortodoxe, au ocupat unele case de pe terenul mănăstirii, care au fost destinate de bolşevici pentru odihna lucrătorilor lor în timpul de sezon balnear şi climateric. Călugăriţele au depus o muncă uriaşă,ca să le aducă în stare bună pentru trai. Primind ajutorul dela Stăpânirea română, ele mult au stăruit de a restaura biserica „Invierea Domnului", adunând şi cumpărând obiecte de slujbă spre a se săvârşi slujbele divine. Aşa că pe la data de 12 Ianuarie 1942 a fost sfinţită de păr. Arhimandrit Antim Nica, dar, se crede, că din greşală a fost sfinţită în numele Sf. Maria Magdalena, pe când dela început biserica a fost cu hramul „Invierea Domnului".

Apoi călugăriţele au cerut voie să reocupe clădirile, aproape ruinate, care aparţineau mănăstirii Sf. Arh. Mihail din Odesa str. Mareşal Antonescu Nr. 4. Stăpânirea le-a dat tot concursul său, evacuind pe locuitorii din clădirile acestea în alte clădiri, mai ales în clădirea construită de N. C. V. D.-ti pe locul unde era măreaţa Biserică în numele Sf. Arh. Mihail. Cum au putut cu ajutorul lui Dumnezeu, călugăriţele au reparat chilioare pentru traiul lor, prin munca fizică şi cu banii dobândiţi din vânzarea feluritelor obiecte, ce aveau la dispoziţia lor.

Dar călugăriţele s'au simţit nemulţumite, neavând locaşul sfânt, unde după o viaţă monahală întreruptă de atâţia ani, ele să poată servi Domnului, luând parte în fiecare zi la serviciul divin.

Primind un ajutor din partea primăriei Municipiului Odesa, 3.500 de mărci şi strângând milă dela credincioşi, călugăriţele au reuşit să prefacă o sală mare, care în timpuri ţariste era sala de recepţie, în capela cu hramul Sf. Arh. Mihail şi în ziua de 21 Noemvrie 1942 a fost sfinţită de Arhimandrit Iuliu Scriban.

La data de 12 Ianuarie 1942, după sfinţirea bisericei Sf.

Maria Magdalena, corpul călugăresc, sub preşedinţia Arhimandritului Antim Nica, a ales administraţia mănăstirească şi anume: Monahia Anatolia Bucaci a fost aleasă stariţa mănăstirii, monahia Nina Pascenco este aleasă casiera mănăstirii, monahia Militina Leamzina este aleasă blagocinia, Nectaria Silvestrova şi Inochinea Filareta Zaporoscenco sunt alese ca ajutoare stariţei cu obligaţie de a administra averea filialei mănăstiri pe lângă biserica „Sf. Maria Magdalena", Fântâna de mijloc, staţia 9. Duhovnic la filiala mănăstirii Maria Magdalena a fost numit Protosinghel Inochentie Cojocaru, care a intrat în serviciu la 12 Ianuarie 1942, la sfinţirea bisericii.

Pentru capela Sf. Arh. Mihail, a fost numit ca duhovnic ieromonah Sevastian care a îndeplinit misiunea aceasta până la 30 Decembrie 1942, când a fost înlocuit de protoiereul Petre Muranevici venit din oraşul Hotin.

A treia zi după venirea sa la Odesa, la data de 9 Decembrie 1942, Mitropolitul Visarion vizitând capela Sf. Arh. Mihail a arătat deosebită grijă faţă de fosta măreaţa mănăstirea aceasta, pe care Vlădica a vizitat-o în timpuri frumoase, înainte de războiul mondial, dând acuma sprijinul său spre a o restaura.

După buna voinţa sa, Vlădica Visarion a înfiinţat îndată un atelier de veşminte bisericeşti şi preoţeşti, a reparat corpul principal de chilii şi două clădiri, cele mai necesare pentru administraţia mănăstirească, a dat ordin să se repare şi parcul, având în vedere majorarea numărului calugăresc cu unele maici aduse din alte mănăstiri.

Se speră, că bunul Vlădica Visarion, cu ajutorul lui Dumnezeu, toate clădirile mănăstireşti le va repara şi capela va fi transformată în biserică corespunzătoare poziţiei sale de locaş dumnezeesc în Odesa, ca întrecut.

Călugăriţele acestei însemnate mănăstiri, după 25 de ani de prigoană pierzând speranţa, că au s'ajungă la timpurile de azi, când se poate, în chip liber şi solemn a proslăvi pe Domnul Dumnezeul nostru, care pentru păcatele noastre ne pedepseşte, iar văzând pocăinţa noastră ne milueşte, — se roagă zilnic la serviciul divin, pentru izbânda Armatei noastre în luptă cu duşmanul omenirii — bolşevismul, pentru sănătatea Regelui nostru Mihai I, Augusta Sa Mamă Regina Elena, a Conducătorului Statului Mareşal Ion Antonescu şi pentru viaţa bunului nostru Vlădică, Mitropolit Visarion, care a pus-o din nou pe drumul spre înflorirea de odinioară.

Protoiereul Petru Muranevici.
Duhovnicul mănăstirei „Sf. Mihail" din Odesa

DAREA DE SEAMĂ

despre activitatea bisericească din judeţul Jugastru (Transnistria), pe timpul dela 1 Ianuarie 1942 până la 1 Oct. 1943.

de Protoiereul Grigore Demideţchi

Anul mâutuirii 1941 a adus şi înscris în paginile istoriei naţionale a Statului român urme şi culmi de neperitoare glorie. Viteaza armată română, împreună cu oştile aliate germane, mânată de dorinţa de răsbunare pentru încălcarea hotarelor Ţării în 1940 şi îndemnată de simţul dragostei pentru cei de acelaş neam şi sânge, a trecut în iureş Prutul, la ordinul Mareşalului desrobitor, Ion Antonescu, a desrobit scumpa noastră Basarabie şi apoi a alungat departe peste Nistru hoardele pustiitoare ale bolşevicilor, ale acestor barbari din sec. XX.

Astfel, în urmărirea duşmanului pus pe fugă, s'a adus vestea desrobirii şi pentru fraţii noştrii moldoveni-transnistrieni, ţinuţi în robie streină. Incepând cu luna Iulie şi până la 16 Octombrie 1941, când a avut loc căderea Odesei, treptat a fost desrobit întreg teritorul situat între Nistru şi Bug, sau Transnistria. Pe temeiul afinităţii naţionale şi dreptului nostru istoric asupra acestei provincii, grija, conducerea şi organizarea ei au fost încredinţate nouă, Românilor, pentru a se putea da fraţilor desrobiţi dreptul la o viaţă naţională românească visată de ei.

Indată după desrobire a urmat organizarea administrativă a provinciei, împărţindu-se în judeţe, judeţele în plăşi sau raioane, cum se obicinueşte pe aici a li se spune şi la toate aceste posturi de conducere au fost rânduite persoane de răspundere, pentru a trece la acţiune.

Cum este şi firesc, organizării politice-administrative, a trebuit să urmeze şi organizarea bisericească. Dar când s'a trecut la aceasta, îndată s'a văzut, că, spre deosebire de celelalte ramuri ale vieţii sociale şi ale instituţiilor ei, Biserica este singura, ce nu se poate organiza cu elemente locale, cari au fost decimate de bolşevici. Deci a fost absolută nevoie ca să ia fiinţă, chiar în luna August 1941, „Misiunea Ortodoxă Română pentru Transnistria“ în frunte cu P. C. Arh. Iuliu Scriban. Infiinţarea acestei

Misiuni a avut ca scop atât organizarea Ortodoxiei din Transnistria, pustiită de stăpânirea sovietică de peste 20 ani, cât şi afirmarea Bisericii noastre române în prima misiune externă organizată. S'a avut în vedere a se da o mână de ajutor fraţilor creştini ortodocşi din Transnistria, tocmai în momentul, când ei aveau cea mai mare nevoie de acest ajutor.

Până la 1 Ianuarie 1942 Misiunea treptat s'a organizat, atât la centru, cât şi la serviciile ei exterioare, recrutându-şi personalul trebuitor şi complectând posturile cu preoţi recrutaţi dintre clerici din Ţară, pentru a corespunde marei chemări de a organiza şi a scoate de sub spuză şi cenuşă Biserica ortodoxă de pe teritorul Transnistriei.

Cel care scrie rândurile de mai jos, a avut fericirea de a fi printre primii propuşi pentru organizarea bisericească a ţinutului desrobit al Trasnistriei şi a fi în serviciul Misiunii dela 1 Ianuarie 1942 până la 1 Octombrie 1943, iar fiind rechemat la postul din Ţară, se simte obligat a înfăţişa, în cele ce urmează, rezultatul strădaniilor şi muncii de aproape doi ani de zile în ogorul Domnului.

A fost voia lui Dumnezeu şi a cârmuirii superioare, ca să fiu repartizat prin Deciziunea Nr. 71/942 a Guvernământului Transnistriei şi Ord. Misiunii Nr. 361/942 ca protopop al judeţului Jugastru, din nordul Transnistriei şi preot slujitor la biserica din orăşelul Iampol, capitala acestui judeţ.

Anterior anului 1917, actualul judeţ Jugastru se numea judeţul Iampol şi bisericeşte aparţinea de eparhia Podoliei, cu reşedinţa în Cameneţ.

M'am prezentat la noul post în ziua de 21 Decembrie 1941, fiind numit pe data de 1 Ianuarie 1942 şi după ce m'am prezentat d-lui Colonel Ştefan Gheorghiade, prefectul judeţului Jugastru, am pornit la muncă.

Este greu de descris toate greutăţile prin cari am trecut în aceşti doi ani de muncă şi cel care nu a fost deloc prin Transnistria, poate nici nu va crede celor ce urmează.

Condiţiunile de activitate au fost aşa de neprielnice, încât te putea cuprinde dela început descurajarea şi desorientarea. Numai cel care îşi poate clar închipui ce putea face pentru Biserică un guvern ateu în curs de 25 ani de stăpânire diabolică, poate ghici în ce condiţiuni au trebuit să înceapă activitatea lor primii misionari descălecători pe meleagurile Transnistriei.

Mărturisesc, că am avut totdeauna o părere de rău că nu am fost repartizat la un judeţ cu populaţie românească, căci aş fi putut activa în condiţiuni mult mai avantajoase. Dar fiind prea departe de centru, tocmai în nordul Transnistriei, într'o regiune populată mai mult de Ucraineni administraţia s'a putut face cu mai multă greutate. Dar am înţeles că aşa este voia lui Dumnezeu şi am purces la lucru, fiind sprijinit de autorităţile locale şi cele dela centrul Misiunii. Am avut norocul de a cunoaşte bine limba rusă şi cea ucraineană, fapt care m'a ajutat mult a

mă apropia de popor şi a-i cunoaşte toate necazurile lui, expuse în limba lui. Poate că şi acestui fapt se datoreşte reuşita în activitatea mea misionară pe aceste meleaguri.

Şi acum, după cele spuse mai sus, las cititorului dreptul a urmări singur realizările şi rezultatul unei munci româneşti şi bisericeşti din jud. Jugastru, iar pentru ca expunerea să fie cât mai sistematică, întreaga activitate se va repartiza pe categorii şi anume: administrativă, culturală şi economică, la care se adaugă şi cea personală.

A. — Activitatea administrativă.

1. — Impărţirea administrativă şi bisericească a judeţului.

Judeţul Jugastru îşi are numele comunei Jugastru, situată pe teritorul acestui judeţ. Este numele care s'a dat acestui judeţ după desrobirea Transnistriei în 1941. Numele lui se mai poate deriva şi dela numele de jugastru, al unui arbore, ce creşte prin păduri şi de care nu sunt lipsite nici pădurile acestui judeţ, mai ales în partea de răsărit.

La marginea de miază-zi judeţul se hotărăşte cu judeţul Soroca, despărţindu-se prin apa Nistrului. La răsărit sunt judeţele: Râbniţa şi Balta, la miazănoapte judeţul Tulcin şi la apus judeţul Moghilău.

Intreg teritorul judeţului este brăzdat de apele a trei râuri mici: Murafa, Rusava şi Marcovca, cari toate 3 curg dela Nord spre Nistru şi se varsă în el: primele 2 lângă Iampol, iar Marcovca în Cosniţa Mare. Judeţul este bogat în păduri, mai ales în partea nord-estică, cariere de piatră, daolină, turbă etc.

Căi de comunicaţie are suficiente. Este întretăiat cruciş de 2 şosele principale: una care duce dela Iampol, prin Tomaşpol-Vapnearca la Tulcin şi alta dela Moghilău prin Cerniveţi-Tomaşpol-Vapnearca la Crijopol. Alte şosele mai sunt: dela Moghilău la Iampol şi dela Iampol la Cosniţa Mare. Nordul judeţului este atins de calea ferată normală dublă Odesa—Chiev. Pe teritorul acestui judeţ se află gările de pe această linie: Vapnearca şi Crijopol şi halta Cneajevo. Din gara Vapnearca pleacă linia ferată îngustă, ce duce până la Iampol, străbătând întreg judeţul. O altă linie, tot îngustă, trece dela gara Iaroşenca, prin acest judeţ până aproape de Iampol la fabrica de zahăr Trostineţ.

Judeţul are 4 fabrici de zahăr, în funcţiune, câte una în fiecare raion, 3 fabrici de cherestea, fabrică de marmeladă în Iampol şi mai multe mori sistematice în diferite părţi ale judeţului.

Judeţul este împărţit administrativ în 4 plăşi sau raioane: Iampol, Cerneveţi, Tomaşpol şi Crijopol. In fruntea fiecărui raion se află câte un pretor numit din Ţară. Capitala judeţului este orăşelul Iampol de pe malul Nistrului. Infiinţat în sec. XV, Iam-

polul a fost permanent teatru de lupte grele între Turci, Poloni, Tatari etc. şi a fost pustiit de mai multe ori, după cum se arată de istoricii ruşi. Abia dela 1804 a fost declarat capitală a fostului judeţ Iampol şi i s'a acordat numele de oraş, pe care îl poartă şi azi pe nedrept, căci seamănă mai mult cu un sat mai mare.

Menţionăm, că de aici a plecat spre Iaşi în 1650 Timuş, fiul lui Bogdan Hmelniţchi, pentru a se căsători cu domniţa Ruxanda fiica domnitorului Moldovei Vasile Lupu.

Actualul teritor al judeţului nu coincide cu teritorul vechiului judeţ Iampol. O parte din el a trecut acum la jud. Moghilău, iar în schimb se extinde acum şi asupra unei bucăţi din fostul judeţ Olgopol. Nici teritorul raioanelor nu corespunde cu vechile hotare ale fostelor voloste din timpul Ţarist. Actuala împărţire a fost menţinută din consideraţiuni economice şi administrative aşa cum a fost în ultimul timp sub sovietici şi de aceia am menţinut-o şi noi, Biserica. De aceia în expunerea de faţă se va ţinea seamă numai de împărţirea actuală pe raioane. Pentru uşurinţă la finele lucrării se adaugă o hartă a judeţului şi un tablou grafic rezumativ cu date asupra judeţului.

Este aici locul a vorbi despre personalul administrativ ce a servit în acest judeţ în răstimpul de care ne ocupăm.

1. — Protoiereu al judeţului a fost în permanenţă preotul Grigorie Demideţchi, detaşat din Ţară, dela biserica catedrală a oraşului Soroca.

2. — Sub-protoiereu al raionului Cerniveţi a fost tot timpul preotul Gheorghe Leviţchi, detaşat din Ţară, dela parohia Capul-Luncii jud. Hotin.

3. — Sub-protoiereu la raionul Tomaşpol a fost tot timpul preotul Filip Rusnac, detaşat din Ţară, dela parohia Românceăuţi jud. Hotin.

4. — Sub-protoiereu la raionul Crijopol a fost între 1 Ianuarie-15 Martie 1942 preotul Serghie Radomschi, detaşat din Ţară dela parohia Tribisăuţi jud. Hotin. După el a urmat preotul Vasilie Ostap, detaşat din Ţară, dela parohia Cosăuţi jud. Soroca. Acesta a condus raionul între 15 Martie 1942—15 Martie 1943. Apoi a urmat preotul Grigorie Lupaşcu, detaşat din Ţară, dela parohia Sturzeşti jud. Bălţi.

5. — Sub-protoiereu la raionul Iampol a fost preotul Boris Dumanciuc, detaşat din Ţară, dela parohia Bursuceni jud. Bălţi. Acesta a condus raionul dela 1 Ianuarie 1942 până la 1 Ianuarie 1943. Dela 1 Martie până la 1 Septembrie 1943 raionul a fost condus de preotul Serghie Constantinescu-Caracicovschi, detaşat din Ţară, dela parohia Rezeni jud Lăpuşna. In prezent raionul este condus de preotul Arsenie Plămădeală, detaşat din Ţară, dela parohia Chetrosu jud. Soroca. Dintre toţi sub-protoiereii de raioane s'au distins în mod deosebit preoţii: Filip Rusnac din Tomaşpol, Boris Dumanciuc din Iampol, Gheorghe Leviţchi din Cerniveţi şi Vasilie Ostap din Crijopol, cărora le aduc pe această cale mulţumirile mele. Ei m'au ajutat nespus de mult pentru a putea reuşi în organizare.

1. Numărul parohiilor, delimitarea lor şi starea actuală.

Pentru a se putea fixa numărul de parohii din jud. Jugastru, trebuie de plecat dela o dată când viaţa şi desvoltarea Bisericii era în condiţiuni normale. Fără îndoială asemenea punct de plecare nu poate fi decât cel anterior anului 1917, până la întronarea regimului bolşevic, ivit în urma marei revoluţii ruse din acel an.

Am încercat deci a reconstitui numărul parohiilor la acea dată. In ajutor mi-a venit anuarul eparhiei Podoliei pe anul 1915-1916, găsit de mine ocazional în biblioteca parohiei Verbca-Volosca. Din el am putut afla foarte multe date, pe cari apoi le-am folosit în tot timpul cât am condus acest judeţ şi pe cari le folosesc şi în corpul lucrării de faţă.

Din el am aflat şi am stabilit, că pe actualul teritor al judeţului Jugastru au fost următoarele parohii:

a) In raionul *Cerniveţi* 19 parohii:

1. — Babcineţi I
2. — Babcineţi II
3. — Beleane-Şargorod
4. — Berezovca I
5. — Berezovca II
6. — Borovca I
7. — Borovca II
8. — Bucatinca
9. — Buşa
10. — Cerniveţi
11. — Cosi
12. — Feliţianovca
13. — Mazurovca
14. — Mervenţi
15. — Sainca
16. — Serbi
17. — Senderovca
18. — Vila-Iaruga
19. — Volodovţi

b) In raionul *Iampol* 19 parohii:

1. — Belaia
2. — Cacicevca
3. — Chetrosu
4. — Clembovca
5. — Cosniţa Mare
6. — Cosniţa Mare I
7. — Dzigovca
8. — Doroşovca
9. — Gajbievca
10. — Iampol I
11. — Iampol II
12. — Ianculov
13. — Mihailovca
14. — Mironovca
15. — Petroşovca
16. — Pisarevca
17. — Podlesovca
18. — Trostineţ
19. — Ţechinovca

c) In raionul *Tomaşpol* au fost 29 parohii:

1. — Alexandrovca
2. — Antonovca
3. — Antopol
4. — Chisliţcoe
5. — Colodenca
6. — Comargorod

7. — Crijopol-sat
8. — Golova-Rusava
9. — Gorişcovca
10. — Ialaneţ
11. — Jolobi
12. — Lipovca
13. — Ignatcovo
14. — Marcovca
15. — Netrebovca
16. — Otcenaşevca
17. — Palanca
18. — Pencovca
19. — Racova
20. — Rojneatovca
21. — Rusava-Mare
22. — Rusava-Mică
23. — Stena
24. — Vapnearchi
25. — Stefanovca
26. — Tomaşpol
27. — Ţapovca
28. — Verbova
29. — Vila-Tomaşpol.

d) In raionul *Crijopol* 26 parohii:

1. — Andriaşevca
2. — Cebotarca
3. - Cneaje
4. — Cosniţa-Mică
5. — Cunicie
6. — Dahtalia
7. — Golubece
8. — Coreacicovca-Veche
9. — Levcove
10. — Meastcovca
11. — Olşanca
12. — Ruso-Cricliveţ
13. — Şavcino
14. —Sloboda-Goreacicovca
15. — Socolovca
16. — Sloboda Jabocrici
17. — Sloboda Şarapanovca
18. — Şarapanovca Veche
19. — Rotmistrovca
20. — Jabocrici târg
21. — Ternavca Mare
22. — Ternavca Mică
23. — Verbca-Volos
24. — Voloso-Creliveţi
25. — Zeleneanca
26. — Jugastru

Numărul populaţiei din aceste parohii este diferit şi se vede clar din tabloul anexat la această dare de seamă.

El variază între 200 capi de familii cum este cazul la: Antopol, Stefanovca, Cossi, etc. şi se ridică până la 1500 capi de familii şi chiar mai mult cum e cazul la: Dzigovca, Clembovca, Cosniţa Mare, Olşanca, Rotnistrovca şi altele. Acest mare contrast între numărul populaţiei a fost un temeiu, pentru ca Misiunea, în anul 1942, să dispună arondarea parohiilor la circa 1000 capi de familie pentru parohiile cu populaţie ucraineană şi circa 500 capi de familie pentru cele cu populaţie moldovenească. Această dispoziţie s'a aplicat şi în acest judeţ şi datorită faptului, că, cum vom vedea mai departe, populaţia acestui judeţ este compactă ucraineană, arondarea parohiilor s'a făcut socotindu-se în mediu 1000 capi de familii pentru fiecare parohie. Astfel, prin arondare, am obţinut în prezent următorul număr şi nume de parohii pe raioane:

a). — Raionul *Iampol* 15 parohii arondate:

1. — Cacicovca
2. — Cetrosu
3. — Clembovca
4. — Cosniţa Mare
5. — Cosniţa Mare II
6. — Dzigovca
7. — Gajbievca
8. — Iampol I
9. — Iampol II
10. — Mihailovca
11. — Petroşovca
12. — Pisarevca
13. — Podlesovca
14. — Trostineţ
15. — Ţechinovca

b). — Raionul *Cerniveţi* 14 parohii arondate:

1. — Babcineţi I
2. — Babcineţi II
3. — Beleane-Şarg
4. — Berezovca
5. — Borovca I
6. — Borovca II
7. — Buşa
8. — Cerniveţi
9. — Cossi
10. — Feliţianovca
11. — Moevca
12. — Serbi
13. — Vila-Iaruga
14. — Volodovţi

c). — Raionul *Tomaşpol* 15 parohii arondate:

1. — Antonovca
2. — Chisliţcoe
3. — Comargorod
4. — Colodenca
5. — Gorişcovca
6. — Ialaneţ
7. — Lipovca
8. — Marcovca
9. — Netrebovca
10. — Pencovca
11. — Rojneatovca
12. — Stena
13. — Tomaşpol
14. — Vapnearchi

d). Raionul *Crijopol* 16 parohii arondate:

1. — Cebotarca
2. — Crijopol-gara
3. — Cosniţa Mică
4. — Dahtalia
5. — Golubece
6. — Goreacicovca
7. — Jabocrici
8. — Jugastru
9. — Levcovo
10. — Meastovca
11. — Olşanca
12. — Rotmistrovca
13. — Cricliveţi
14. — Socolovca
15. — Şarapanovca
16. — Verbea

In total, deci, în judeţul Jugastru au fost înainte de 1917 93 parohii, care prin arondare au fost reduse la 60 parohii pe jud. Natural, că această modificare şi reducere de parohii s'a făcut pentru împrejurările de faţă, când ne lipsesc preoţii de prin parohii şi când 2 sau 3 foste parohii trebuie să fie conduse de

acelaş preot. Pe viitor însă, credem, că, pe măsura ce vom avea numărul mulţumitor de preoţi, fiecare parohie va căpăta din nou independenţa sa. De altfel pe teren, cu toată arondarea făcută, fiecare parohie a rămas la complecta ei organizaţie de sine stătătoare. Are biserica ei parohială aparte, consiliul parohial, gestiune aparte, registre de cancelarie şi contabilitate, unindu-le între ele numai faptul, că sunt conduse de un singur preot.

Pe lângă cele 93 parohii existente până la 1917, Misiunea, la propunerea protoeriei de judeţ, a mai înfiinţat 4 parohii noui în centre cu mare număr de populaţie sau cu însemnătate deosebită.

Astfel a luat fiinţă parohia Volfanovca din raionui Iampol, care se constituise parohie independentă în 1918, prin deslipire dela parohia Ţechinovca; parohia Moevca din raionul Cerniveţi cu populaţie peste 1000 capi de familii şi cu fabrică de zahar, unde mulţimea credincioşilor-muncitori reclama prezenţa preotului în mijlocul lor; porohia Stanislavca din raionul Tomaşpol, care fusese filială a parohiei Iurcovca, rămasă în prezent în judeţul Tulcin, a devenit independentă, având numărul legal de locuitori; parohia Crijopol-gara a devenit independentă prin numărul mare de capi de familii ce are şi pentru că e gară şi reşedinţa raionului Crijopol.

3. — *Despre biserici: starea lor în trecut şi astăzi.*

Până în anul 1917 pe teritorul actualului judeţ Jugastru se aflau 98 biserici, din cari 95 parohiale şi 3 biserici de cimitir în parohiile: Comargorod, Mazurovca şi Pisarevca.

Bisericile din judeţ au fost construite parte din lemn şi parte din piatră. In regiunile unde se află multă piatră, predomină cele de piatră, iar în regiunile bogate în păduri, predomină bisericile de lemn. 52 biserici au fost construite din piatră şi 46 din lemn.

Hramul bisericilor a fost diferit. Din tabloul anexă se poate vedea hramul fiecărei biserici. Aceste date le-am cules din anuarul Podoliei pe 1915.

Cât priveşte vechimea bisericilor, unele din ele sunt construite în sec. XVIII, majoritatea în secolul al XIX, şi puţine de tot în sec. XX. Data construirii fiecărei biserici se vede din tabloul anexă. Cele mai vechi biserici din judeţ sunt în parohiile: Iampol, Meastcovca, Marcovca, Cneaje, Şenderovca.

Unele biserici au fost prefăcute din vechile biserici uniate. Aşa este cazul la Iampol, Comargorod şi altele. In anul 1795 pe teritorul Podoliei a avut loc revenirea la ortodoxie a celei mai mari părţi de uniaţi. In acelaş an, prin ucaz imperial, s'a înfiinţat şi eparhia de sine stătătoare a Podoliei. Odată cu revenirea la ortodoxie a uniaţilor, au revenit şi bisericile lor, cari au fost refăcute şi amenajate pentru cultul ortodox.

Fiecare biserică îşi are istoricul ei. Am reuşit să aflu prin biblioteci o lucrare intitulată: „Operile comitetului istorico-statistic al Podoliei ediţia IX din 1901“, cuprinzând bisericile şi

parohiile din fosta eparhie a Podoliei. Din această operă am cules datele privitoare la biserici. El însă este atât de vast încât trebuie o lucrare specială numai pentru acest subiect.

După anul 1917, bisericile au avut o soartă foarte tristă. Până în anul 1927 aproape în fiecare s'au mai oficiat slujbe, iar după acel an treptat şi sistematic, au început a fi închise, iar preoţii deportaţi şi omorâţi. In puţine din ele serviciul divin a putut fi săvârşit până prin anul 1937, iar după această dată nici în una din ele nu s'a mai slujit.

Unele din ele au fost arse sau distruse cu totul. Altele au fost diformate retezându-li-se cupolele şi prefăcute în cluburi sau magazii.

In tabloul anexă este o rubrică specială, care arată ce destinaţie a avut fiecare biserică în timpul stăpânirii sovietice.

Abia 20% din totalul bisericilor au fost salvate şi lăsate neatinse de ei. Cele mai multe din acestea sunt în raionul Grijopol şi Tomaşpol. In raionul Cerniveţi şi Iampol nu s'a găsit nici o biserică intactă, cu excepţia catedralei din Iampol. S'a dovedit, că soarta bisericilor a depins nu atât de conducătorii de sus, cari în aceiaşi măsură urmăreau distrugerea bisericilor de pretutindeni, ci atitudinii poporului şi mai ales a tineretului din parohia respectivă. Acolo unde poporul a fost strâns grupat în jurul bisericii, activiştii sovietici n'au avut ce să facă bisericilor.

La desrobirea din 1941, pe teritorul acestui judeţ s'au găsit 20 biserici salvate intacte cu tot inventarul lor, 20 biserici parohiale şi 3 de cimitir complect distruse şi celelalte biserici au fost parte avariate şi transformate ca clădiri, iar parte despuiate de toată averea lor mobilă.

Biserici intacte avem: Iampol, Olşanca, Verbca, Jugastru, Cosniţa Mică, Andriaşevca, Cneaje, Socolovca, Ternavca Mare, Ternavca Mică, Zeleneanca, Goreacicovca Veche, Dahtalia, Netrebovca, Marcovca, Chisliţcoe, Comergorod, Rusava Mică, Goriş-covca şi Jolobi.

Biserici distruse cu desăvârşire sunt în parohiile: Iampol (fosta catedrală), Belaia, Mihailovca, Doroşovca, Clembovca, Pisarevca (a cimitirului), Cacicovca, Chetrosu, Techinovca, Serbi, Beleane-Şargorod, Berezovca I, Berezovca II, Cerniveţi, Mazurovca, Mazurovca (cimitir), Borovca I, Alexandrovca, Crijopol-sat, Ignaţcovo, Verbova, Şarapanovca Veche, Camargorod cimitir.

Mi-a fost dat să calc pe urmele proaspete ale fostei guvernări sovietice şi să văd cu ochii halul în cari au adus ei bisericile. Am văzut cum locuitorii desfăceau scenele din bisericile prefăcute în teatre. Am văzut cum aceste scene au fost făcute din icoane şi resturi de iconostase ale bisericilor respective. Pe feţele credincioşilor am citit toată ura cu care priveau regimul de care au scăpat şi cum se luau la întrecere în restaurarea sfintelor lui Dumnezeu locaşuri.

Toate aceste urme ale „uriciunii pustiirii" trebuiau şterse cât mai curând şi bisericile redate cultului. Cel mai mare sprijin

în restaurarea bisericilor l-am avut din partea populaţiei. Mânată de dorul de a vedea sfintele lui Dumnezeu biserici redate din nou cultului, ea nu a precupeţit, nici munca, nici timpul, nici banul, ci a dat totul, numai pentru ca să aibă locaş pentru Dumnezeu, în mijlocul lor.

Bisericile prefăcute în teatre au fost deobiceiu vopsite cu un strat gros de var, pentru a se astupa vechea pictură murală. Cu toată grija, locuitorii au ridicat acest strat de var, cu perii speciale, şi de sub el a apărut vechea pictură în toată măreţia ei. Din materialele ce se aflau pela colhozuri, s'au făcut ici colo câte un turn distrus, câte o clopotniţă şi, ce e mai principal, s'au făcut din nou iconostase în bisericile, cari nu le mai aveau. Ca din poveşti au apărut şi meşteri lemnari, şi vopsitori, şi pictori, şi zidari, şi curând reparaţiile au fost duse spre bun sfârşit.

După ce clădirea a fost restaurată, urma să se facă împodobirea interiorului. Aici se descopăr lucruri aproape de necrezut. Vasele sacre de argint au fost desgropate de evlavioşii creştini şi aduse la biserică. Multe din icoanele vechi bisericeşti au fost păstrate de enoriaşi şi acum aduse din nou la biserici şi repuse în locul de cinste ce li se cuvine. Din toată sărăcia lor, gospodinele au adus câte un covor la biserică, câte un şervet şi, în fine, tot ce s'a crezut necesar pentru împodobirea casei Domnului. In bisericile, cari au fost jefuite de vase şi odoare, enoriaşii au căutat să le procure din nou din Odesa şi alte centre. Nu puţin a ajutat în această direcţie şi eparhia Hotinului, care a donat un număr însemnat de veşminte, vase şi cărţi bisericeşti.

Reparaţia şi restaurarea bisericilor s'a făcut numai cu obolul enoriaşilor şi aproape fără nici un ajutor dinafară. Ei au dat cu multă tragere de inimă tot ce au avut: bani, alimente, pânză şi mai ales cereale dela colhozurile respective.

Lucrările de reparaţie şi restaurare a bisericilor au fost aşa de bine executate, încât nu-ţi vine a crede, că sunt făcute în vreme de răsboiu şi în condiţiuni puţin prielnice.

Pentru a se avea o mărturie despre cele lucrate cu privire la restaurarea bisericilor, am luat măsuri, ca fiecare biserică să fie fotografiată în exterior şi interior ca să se poată vedea de oricine cât de mult şi cât de temeinic s'a lucrat în acest judeţ în domeniul bisericesc.

Incepând cu luna August 1942, s'a început sfinţirea bisericilor reparate şi redarea lor cultului. Intru cât pe acele vremuri, nu era în fruntea Misiunii un Arhiereu, delegaţia pentru sfinţirea bisericilor se dădea de obiceiu protoiereului de judeţ, pe baza unui raport scris pentru fiecare caz aparte. Dela 1 August 1942 şi până la 1 Octombrie 1943 au fost sfinţite şi redate cultului: 72 de biserici şi 18 case de rugăciuni, în parohiile unde bisericile au fost complect distruse. Au mai rămas încă nesfinţite în tot judeţul: 4 biserici şi 2 case de rugăciuni. Biserici în: Cosniţa Mare II, Mironovca, Sainca şi Antopol şi case de rugăciuni în: Ignatcovo şi Şarapanovca Veche.

Data sfinţirii fiecărei biserici este arătată în tabloul anexă la locul respectiv.

La toate aceste sfinţiri am luat parte personal, afară de câteva cazuri separate (şase la număr) când nu am putut lua parte având mâna dreaptă fracturată. In parohiile: Cneaje, Ruso-Cricliveţi, Sloboda-Goreacicovca a luat parte la sfinţire şi P. C. Preot T. Rudeanu, consilier referent cultural din Misiune.

Sfinţirile de biserici fiind foarte frecvente, nu s'a reuşit a se fixa toate în zilele de duminici şi sărbători şi de aceia au trebuit făcute şi în zile de lucru. Timpul cel mai potrivit s'a ales toamna târzie, după ce se încheia sezonul de munci agricole, pentru a nu le stingheri. Astfel în luna Noembrie 1942 au avut loc 26 sfinţiri de biserici. Lumea la fiecare sfinţire a luat parte în număr mare.

In bisericile cari fusese complect jefuite, cel mai esenţial neajuns a fost lipsa Sfintelor Antiminse. In prea puţine biserici s'au păstrat Sfintele Antiminse, datorită grijii enoriaşilor. Acolo unde Ele au lipsit, cu ocazia sfinţirii s'au dat altele.

In această privinţă cel mai mare şi cel mai real serviciu l'a dat eparhia Hotinului. Scriem aceasta ca să se ştie, că în toate bisericile din judeţul Jugastru, în cari au lipsit sfinţitele Antiminse, s'au dat alte sfinţite Antiminse, date aici de eparhia Hotinului. In această eparhie în toamna anului 1926, din ordinul P. S. episcop Visarion al Hotinului, au fost ridicate toate sf. Antiminse dela biserici şi înlocuite cu altele noui, româneşti. Toate aceste ridicate au fost aduse acum în Transnistria şi folosesc în bisericile redate cultului. In tabloul anexă se arată în dreptul fiecărei parohii ce anume Sf. Antimins s'a dat.

In total eparhia Hotinului a dat 70 sf. Antiminse în Jud. Jugastru.

Astfel astăzi peste 90% din bisericile judeţului Jugastru sunt sfinţite, redate cultului şi în ele se preamăreşte numele lui Dumnezeu.

5. —*Personalul deservent al parohiilor: preoţi, diaconi şi cântăreţi.*

Inainte de anul 1917, pe teritorul actualului judeţ Jugastru, cele 93 parohii existente, au fost deservite de: 95 preoţi, 10 diaconi titulari şi 107 cântăreţi. Mănăstiri de călugări sau călugăriţe nu au fost. Parohiile: Iampol-catedrala şi Dzigovca, fiind prea mari, au avut câte 2 preoţi. Diaconi titulari au fost în următoarele 10 parohii mai mari: Iampol-Catedrala, Clembovca, Chetrosu, Cosniţa Mare, Babcineţi I, Borovca I, Borovca II, Serbi, Rotmistrovca şi Stena.

14 parohii mai mari au avut câte 2 cântăreţi. Acestea sunt: Iampol-Catedrala, Dzigovca, Serbi, Berezovca II, Beleane, Borovca II, Antonovca, Stena, Ialaneţ, Rojneatovca, Jugastru, Rotmistrovca,

Goreacicovca şi Verba. Aproape toţi preoţii au fost absolvenţi ai seminarului Teologic din Cameneţ, câţiva având titlul de „student al Seminarului". Toţi aceştia sistematic şi treptat au fost ridicaţi din parohii şi exilaţi. Nu se poate stabili cu precizie, care a fost soarta fiecărui preot exilat, deşi am avut aceasta totdeauna în vedere. Cauza este că în jurul fiecăruia există mai multe presupuneri, adesea foarte contradictorii.

Putem spune cu precizie numai atât, că toţi cei cari au fost ridicaţi forţat din parohiile lor, au primit cununa de martiri în timpul celei mai mari persecuţii contra creştinismului, din acest veac.

La desrobire s'au găsit în acest judeţ 12 preoţi, cari au scăpat ca prin minune de această persecuţie. Intru cât misiunea s'a organizat abia dela 1 lanuarie 1942, aceşti preoţi au început a sluji, chiar din Iulie 1941, îndată ce i-au desrobit armatele Româno-germane. Toţi aceşti preoţi în timpul sovieticilor au fost nevoiţi să-şi întrerupă serviciul şi să fie plasaţi în diferite ocupaţii înjositoare, pela colhozuri, sau să părăsească localitatea în care au activitat ca preoţi.

Aceşti 12 preoţi sunt următorii:

1. — Ganziiciuc Filip, din parohia Cacicovca, de 60 ani, originar din jud. Moghilău, absolvent al şcoalei Normale din Viniţa, hirotonit la Cameneţ în 1917 de P. S. Mitrofan al Podoliei. A preoţit în Mincoveţi până în 1935; atunci a fost arestat, dus la Rostov pe Don la închisoare, iar după liberare a lucrat la fabrica de zahăr din Sosnovca-Moghilău şi apoi la colhozul din acelaş sat. Este un preot bun şi harnic.

2. — Covalschi Teodosie, din parohia Pisarevca, de 64 ani, originar din jud. Cameneţ, absolvent al şcoalei complimentare din Bari-Moghilău, hirotonit la Şargorod în 1923 de P. S. episcop Lolie. A deservit parohia Mironovca până în 1935, când, forţat de sovietici, a renunţat în public la preoţie şi drept răsplată a fost plasat paznic de noapte la colhozul din acel sat. Astăzi este preot la Pisarevca. Este un preot cam slab şi nepăsător.

3. — Iancicovschi Trofim, din parohia Borovca, de 56 ani, originar din acest judeţ, absolvent al şcoalei spirituale din Şargorod, hirotonit în 1924 la Şargorod de P. S. episcop Lolie. A păstorit mai multe parohii până în 1935, când, forţat de sovietici, a renunţat la preoţie prin presă şi a fost plasat la lucru, în colhoz la Lujoc, ca păscător de porci. A fost în închisoare 6 luni la Bari şi 3 luni la Cerniveţi. Este un preot slab.

4. — Şemandii Ioan din parohia Volodovţi, de 52 de ani, originar din jud. Moghilău, crescut la mănăstirea sf. Ioan din Chiev, hirotonit la Moghilău în 1931 de P. S. episcop Lolie. A servit parohia Olcedaev până la 1935, când a fost arestat şi ţinut la Moscova în închisoare un an.

După liberare din închisoare a lucrat ca simplu muncitor în sovhozul din satul Hrenovca Jud. Moghilău. Este un preot slăbuşor ca activitate.

5. — Bezverhnâi Nichifor, din parohia Antonovca, de 64 ani, originar din jud. Jugastru, cu şcoală complimentară dela Jolobi, hirotonit la Şargorod în 1922, de P. S. episcop Lolie. A servit până la 1931, când a trecut la lucru în satul natal iar ulterior în colhoz. Este un preot potrivit. Surghiun şi exilări nu a avut, de cât mici neplăceri inerente situaţiei.

6. — Preotul Bilevici Mihail, din parohia Netrebovca, de 64 ani, originar din jud. Jugastru, absolvent al semirarului teologic din Cameneţ, hirotonit în Cameneţ, la 1905 de P. S. episcop Partenie al Podoliei. A păstorit tot timpul în aceiaşi parohie, dela 1905 până la 1938, când, forţat de bolşevici, a trebuit să stea un an şi jumătate fără lucru şi apoi un an şi jumătate lucrător în colhozul local, cântăritor de sfecle. A suferit multe neplăceri, dar a rămas neclintit în misiunea preoţească. Este foarte mult iubit şi stimat de enoriaşii săi; tacticos, activ şi cel mai pregătit, dintre clericii localnici, este duhovnic al întregului judeţ.

7. — Didevici Ioan din parohia Marcovca, de 64 ani, originar din jud. Moghilev, absolvent al seminarului teologic din Cameneţ, hirotonit în Cameneţ la 1918, de P. S. episcop Pimen. A servit în mai multe parohii până la 1939, când a fost arestat şi ţinut în închisoare un an la Viniţa. După eliberare a fost cântăritor de sfeclă la colhozul din Umani. Este un preot cum se cade şi conştient de datoria sa.

8. — Navroţchi Alexandru, din parohia Chisliţcoe, de 52 ani, originar din oraşul Chiev, absolvent al seminarului teologic Chiev, hirotonit la Viniţa în 1918 de P. S. episcop Ambrosie. A servit până în 1935, după care dată, fiind forţat a întrerupe serviciul; a fost contabil la Tulcin şi Viniţa. A fost prigonit, dar n'a fost exilat. Este un preot potrivit şi conştient de datoriile sale.

9. — Zatula Vasile, din parohia Lipovca, de 68 ani, originar din aceiaşi parohie, cu studii primare şi cursuri de învăţători, hirotonit în Şargorod, la 1923 de P. S. episcop Lolie. A servit până la 1935, când a fost oprit de a sluji, iar până în 1938 a fost paznic la un spital din Odesa, după acea dată lăsat liber. Este un preot bun, dar slab fiziceşte.

10. — Liubiceancovschi Moisei, din parohia Verbca, de 59 ani, originar din jud. Jugastru, cu şcoala normală şi cursuri pastorale din Viniţa, hirotonit în 1911, la Camanaţ, de P. S. episcop Serafim. A servit în mai multe parohii până în 1927, când s'a retras din cler şi a fost învăţător până în 1932, când este mazilit şi din şcoală. A lucrat apoi prin colhozuri până la desrobire. Este un preot slab de tot şi neglijent la datoriile sale pastorale. Nu are curată nici situaţia familiară.

11. — Melnicenco Isidor, din parohia Goreacicovca Veche, de 82 ani, originar din jud. Olgopol, absolvent a 8 clase seminar, hirotonit în 1921, la Viniţa, de P. S. episcop Ambrosie. A preoţit prin mai multe parohii. Deşi în ultimul timp nu avea biserică, oficia slujbele prin case particulare. A avut multe neplă-

ceri, dar nu a fost exilat din cauza etăţii sale. Este un preot vrednic, se interesează de serviciu, şi încă destul de energic, dar sufere de picioare. In parohie este stimat.

12.— Sopotniţchi Ioan, din parohia Golubece, de 57 ani, originar din jud. Moghilău, absolvent al şcoalei de cântăreţi din Şargorod, hirotonit în 1922, la M-rea Bari, de P. S. episcop Lolie. A servit până în anul 1933. Datorită vehemenţii sale, a fost atunci oprit de a sluji şi depus la închisoare în Viniţa, unde a stat 4 ani. A fost şi condamnat la moarte, scăpând numai prin minune. După eliberare, a fost paznic la o instituţie din Chiev şi apoi funcţionar la o societate de pompe funebre. In popor este socotit ca preot-martir şi se bucură de multă cinste, ca unul ce n'a pierdut şi trădat credinţa în vremuri vitrege. Este foarte bun şi neobosit slujitor, stimat şi ascultat.

Am insistat asupra datelor biografice a acelor preoţi, pe cari i-am găsit în serviciu, atunci când am luat cârma judeţului, pe de o parte, pentru a îndeplini cerinţele „Misiunii", care cere ca protopopul odată pe an să dea calificative clerului localnic, iar pe de altă parte, pentru a se scoate în evidenţă cei merituoşi şi a fi recompensaţi de cârmuirea dela centru.

Prima grijă a fost ca să verific pe bază de acte canonicitatea şi trecutul sub sovietici a acestor preoţi, iar după aceia a-i propune Misiunii pentru încadrare. Astăzi toţi aceşti preoţi sunt încadraţi având ordine de numire la parohiile respective.

Curând, în cursul anului 1942, numărul preoţilor localnici s'a mărit. Au venit de peste Bug următorii preoţi:

1. — Voloşciuc Ioan, din parohia Dzigovca, de 60 ani, originar din Viniţa, absolvent al cursurilor pastorale din Jitomir, hirotonit în 1905, de P. S. episcop Arsenie. A servit în diferite parohii până la 1930, iar apoi a fost contabil la raisoiuz: 3 ani în Gaisin şi 8 ani în Viniţa. Susţine că a fost închis un an în Moscova, dar faptul nu este verificat. Este bun predicator şi slujitor, dar cam neglijent în executarea ordinilor ce le primeşte. Pare că este şi puţin faţarnic. In parohie lucrează bine.

2.— Rogojinschi Alexandru, din parohia Cosniţa Mare, de 45 ani, originar din jud. Moghilău, cu 5 clase seminar superior din Cameneţ, hirotonit în 1920, la Viniţa, de P. S. episcop Ambrosie. A preoţit până în 1928, iar după acea dată a fost mereu hărţuit de bolşevici spre a renunţa la preoţie, lucru pe care nu l-a făcut. Urmarea a fost, că a suferit $1^1/_2$ ani închisoare la Moghilău şi $^1/_2$ an la Viniţa, după care a fost forţat dus la lucru în Donbas cu toată familia, de unde a venit în Iunie 1942. Este preot foarte bun, dar cu sănătatea sdruncinată în urma celor suferite în trecut. Suferă de cancer la stomac. In parohie lucrează bine.

3.— Vancanu Teodor, din parohia Clembovca, de 56 ani, român-transnistrian originar din jud. Dubăsari, cu seminarul teologic din Chiev, hirotonit în 1918. A servit până la 1930, când a trecut Nistrul clandestin şi a găsit adăpost în eparhia Clujului,

unde a servit până la 1940. După cedarea unei părţi din Ardeal, acest preot a fost predat de Unguri organelor sovietice, care l'au depus în închisoarea din Dubnic-Tula, de unde a fost desrobit în 1941 şi, după mai multe peripeţii, a ajuns la actuala parohie. Este foarte bun şi harnic lucrător în via Domnului.

4. — Cropilniţchi Vasile, din parohia Vila-Iaruga, de72 ani, a venit la 1 Septembrie 1942 din jud. Râbniţa. Date despre el nu avem. A fost numit la Jabocrici şi de aici transferat administrativ la Vila-Iaruga. Este cu desăvârşire slab în preoţie şi imoral. Trebue scos din cler.

5. — Cealovschi Serghie, din parohia Beleane-Şargorod, de 48 ani, venit curând de peste Bug, cu acte în regulă. Nu cunoaştem bine trecutul lui. Este încadrat în Misiune. In parohie lucrează binişor. Pare a fi cum se cade, deşi nu pot da un calificativ, fiind încă prea nou în serviciu.

6. — Bijiţchi Ioanichie, din parohia Babcineţi, de 61 ani, venit de peste Bug în toamna anului 1942 şi stabilit aici cântăreţ. A declarat, că este preot „samosveat". Chemat la Odesa şi supus examenului special, a reuşit, şi a fost hirotonit în August 1943 pe seama acestei parohii. Este prea nou în preoţie, pentru a-mi putea da părerea.

7. — Glovaţchi Irodion, din parohia Rusava-Mare, de 56 ani, originar din jud. Jugastru, absolvent al şcoalei normale din Viniţa, hirotonit în 1922, la Viniţa, de P. S. episcop Ambrosie. A preoţit până la 1927, iar după aceia a trecut ca învăţător în Samgorodoc-Tulcin dela 1928-1941. A reluat serviciul preoţesc în Martie 1942. Este un preot bun şi conştiincios. A fost grav rănit la 15 Iulie 1943 de o bandă de răufăcători, fiind atacat noaptea la domiciliu. Prigoane nu a suferit.

8. — Cornici Vasilie, din parohia Gorişcovca, de 43 ani, originar din jud.Moghilău, cu seminarul teologic din Cameneţ, hirotonit la 1922, în Viniţa, de P. S. episcop Ambrosie. A preoţit până în 1930, când a fost trimis forţat la lucru la Donbas fiindcă era tânăr. Scăpat de acolo, se apropie de Nistru, pe care îl trece clandestin în România şi găseşte adăpost în eparhia Hotinului, dându-i-se spre păstorie parohia Anfisovca din jud. Bălţi. In 1942, în Februarie, revine la locurile natale în Transnistria, şi este încadrat în Misiune. Lucrează bine în parohie. Este bun predicator.

9. — Sinchevici Iacov, din parohia Meastcovca, de 66 ani, originar din jud. Moghilău, cu studii seminariale. A păstorit până la 1937 parohia Meastcovca, de unde a fost ridicat noaptea şi dus în surghiun. Abia în 1942 a reuşit să fie desrobit de armatele desrobitoare şi a venit din nou la fosta sa parohie, întimpinat de enoriaşi cu o bucurie de nedescris. Munceşte foarte conştiincios şi are tact pastoral. Merită toată cinstea, de care se bucură şi în cler.

10. — Sinchevici Vasile, din parohia Rotmistrovca, de 30 ani, cel mai tânăr preot din judeţ, fiul preotului precedent, originar din jud. Moghilău, a făcut practică pe lângă tatăl său, servindu-i de cântăreţ.

Exilat împreună cu tatăl său, a urmat cursurile pastorale la Chiev în 1942 şi hirotonit acolo în Martie 1942 de P. S. episcop Panteleimon. A revenit în Transnistria şi este încadrat în Misiune. In parohie lucrează bine, promite a fi un bun preot şi, în plus, este bun organizator de cor. Se bucură de simpatie şi autoritate în parohie.

11. — Taraniuc Evdochim, din parohia Olşanca, de 55 ani, originar din Transnistria, venit curând, prin transferare, din jud. Râbniţa. Nu am despre el toate datele, cari le-am arătat la ceilalţi preoţi. Munceşte bine în parohie şi are iniţiative pentru organizarea model a parohiei. Este prea devreme ca să dau un calificativ sf. sale.

12. — Mihailovschi Andrei, din parohia Jabocrici-Târg, a venit la începutul anului 1943, din Odesa. Nu am nici un fel de date biografice despre dânsul. Pot spune numai, că este foarte slab şi indolent în îndeplinirea îndatoririlor sale. Trebuie numai decât transferat de aici. Nu are nici o autoritate în parohie şi nu-l interesează deloc viaţa ei.

13. — Soltanovschi Ioan, din parohia Ruso-Cricliveţi, venit aici prin transferare din jud. Râbniţa. Nu am încă date biografice despre sf. sa. Este bolnav, cu sănătatea sdruncinată din timpul prigoanei sub sovietici şi cu greu poate face faţă cerinţelor parohiei sale. Nu este însă deloc vinovat, că sănătatea nu-i permite a activa în condiţiunile cerute.

14. — Cernâşevschi Pavel, din parohia Socolovca, de 65 ani, originar din gubernia Poltavei, cu studii complimentare. Hirotonit în 1911, la Poltava, de P. S. episcop Silvestru. A venit aici dela Umani, unde a fost internat în timpul sovieticilor. A slujit până la 1930, când a fost condamnat la 5 ani domiciliu forţat la Umani, pedeapsă pe care a executat-o. După 1935 a fost grădinar la Umani până la 1941, când a venit aici în Socolovca. Este un preot foarte bun şi mereu preocupat numai de interesele Bisericii şi viaţa ei. Este cel mai bun dintre preoţii localnici.

Acesta este cadrul, cu care am colaborat până în prezent în acest judeţ.

In total avem pe data de 1 Octombrie 1943: 25 preoţi localnici.

Numărul lor este prea mic pentru a se putea face faţă cerinţelor religioase a poporului desrobit. Aproape toţi sunt apoi cu puterile sdruncinate, în urma celor suferite sub sovietici. De aceia a fost nevoie ca, în ajutorul lor, să vină preoţi din Ţară, pe de o parte, pentru a organiza viaţa bisericească, iar pe de altă parte, pentru a deprinde pe cei localnici cu viaţa şi rânduielile noastre bisericeşti.

Primii preoţi misionari, cari au venit în Transnistria, au fost fără îndoială preoţii militari, cari au trecut cu armatele. Ei însă nu au avut timpul a se ocupa sistematic de organizarea bisericească, neavând nici timp, nici stabilitate şi răspundere. Ei

au botezat copii şi au fost primii, cari au oficiat câte o Sfântă Liturghie în bisericile, cari se mai păstrase.

După ei au venit, în al doilea rând, fraţii preoţi basarabeni din parohiile de pe malul Nistrului. Ne având nici o obligaţie formală faţă de parohiile desrobite din Transnistria, ei au rupt din timpul lor, pentru a duce cuvântul Evangheliei şi fraţilor creştini din stânga Nistrului. Astfel au fost uneori, chiar sistematic, deservite parohiile de pe malul Nistrului, până când trecerea Nistrului a fost îngrădită de formalităţi aspre şi aceşti preoţi-misionari nu-l mai pot trece.

Astfel preoţii: Pavel Ureche din Holoşniţa şi Gavriil Vâşcu din Cureşniţa au oficiat cele sfinte în parohiile: Mihailovca, Belaia, Gajbievca, Petroşovca, Mironovca, Trostineţ şi altele. Preotul Vasile Ostap din Cosăuţi a lucrat cele sfinte în oraşul Iampol şi filialele lui. Preotul Ilie Macovschi din Egoreni a deservit efectiv parohia Ianculov, situată dincolo de Nistru. Preoţii din Soroca au trecut în repetate rânduri în Ţechinovca, unde au lucrat cele sfinte. Preotul Ioan Muşcinschi din Vasilcău a deservit parohia Cosniţa Mare. Alţi preoţi, la cererea autorităţilor militare, au întreprins călătorii, chiar mai departe, spre centrul judeţului. Astfel preotul Petre Ţurcanu, protopopul de Soroca a fost la sfinţirea bisericilor din parohiile: Petroşovca şi Olşanca în 1941, însoţit de diaconul Catedralei Petre Cobâlaş.

Abia mai târziu, au fost rânduiţi preoţi misionari, cari au avut caracterul de stabilitate. Majoritatea lor au fost din eparhia Hotinului. Unii prezenţi în serviciu şi acum, alţii însă, după terminarea stagiului, s'au înapoiat la posturile lor. Aproape toţi au muncit cu multă tragere de inimă. Printre cei cari se ostenesc şi acum la lucru în via Domnului în acest judeţ, sunt următorii preoţi misionari veniţi din Ţară:

1. — Preotul Grigorie Demideţchi, dela biserica Catedrală a oraşului Soroca, în calitate de protoiereu al judeţului, dela 1 Ian. 1942 şi preot în Iampol.

2. — Preotul Arsenie Plămădeală, dela parohia Chetrosu jud. Soroca, dela 1 Septembrie 1943, ca sub-protoiereu la raionul Iampol şi preot tot aici.

3. — Preotul Gheorghe Leviţchi, dela parohia Capul-Luncii jud. Hotin, dela 1 Ian. 1942, ca sub-protoiereu la raionul Cerniveţi şi preot tot acolo.

4. — Preotul Filip Rusnac, dela parohia Romăncăuţi jud. Hotin, dela 1 Ianuar. 1942, ca sub-protoiereu la raionul Tomaşpol şi preot în aceiaşi parohie.

5. — Preotul Grigorie Lupaşcu, din parohia Sturzeşti jud. Bălţi, dela 15 Martie 1943, ca sub-protoiereu la raionul Crijopol şi preot acelei parohii.

6. — Preotul Tanasie Leonid, dela parohia Sarata-Veche jud. Bălţi, ca preot slujitor al parohiei Mihailovca, raionul Iampol, dela 1 Septembrie 1943.

7. — Preot Colăcescu Teodor, dela parohia Rubleniţa jud.

Soroca, dela 15 Septembrie 1943, ca preot slujitor la parohia Gajbievca, raionul Iampol.

8. — Preotul Oboroc Ioan, dela parohia Agronomul jud. Bălţi, dela 1 Decembrie 1942, ca preot slujitor la parohia Babcineţi şi apoi Moevca raion Cerniveţi.

9. — Preot Draganciu Mihail, dela parohia Pelinia jud. Bălţi, dela 15 Septembrie 1943, ca preot slujitor la parohia Colodenca, raionul Tomaşpol.

10. — Preotul Zorila Vladimir, dela parohia Vladimireşti jud. Bălţi, dela 1 Octombrie a. c. ca preot slujitor la parohia Cosniţa Mică, raionul Crijopol.

11. — Preotul Lizo Boris, din eparhia Moldovei, dela 15 Iulie 1943, ca preot slujitor la parohia Borovca, raionul Cerniveţi.

12. — Preotul Bacinschi Teodor, din eparhia Chişinăului, parohia Răciula, ca preot slujitor la parohia Stena, dela 15 Iulie anul 1943, raion Tomaşpol.

13. — Preotul Moldovanu Dimitrie, din eparhia Moldovei, ca preot slujitor la parohia Ţechinovca, dela 25 August 1943, raionul Iampol.

14. — Ieromonahul Iason Lupaşcu, din eparhia Chişinăului, schitul Sadaclia, ca preot slujitor la parohia Chetrosu, raionul Iampol, dela 1 Martie 1943.

15. — Ieromonahul Ilarion Hâncu, din eparhia Chişinăului, mănăstirea Gârbovăţ, dela 1 Septembrie 1943, ca preot slujitor la parohia Trostineţ-Iampol.

16. — Ieromonahul Isachie Calmâc, din eparhia Chişinăului, mănăstirea Gârbovăţ, ca preot slujitor la parohia Buşa, raionul Cerniveţi, dela 1 August.

17. — Ieromonahul Ieron Dumitraşcu, din eparhia Chişinăului, mănăstirea Ţigăneşti, ca preot slujitor la parohia Serbi, raionul Cerniveţi, dela 1 August.

Toţi aceşti preoţi muncesc cu drag pentru a aduce Biserica desrobită, la înălţimea cuvenită. Au fost şi sunt cazuri separate, când clericii veniţi nu au corespuns aşteptărilor şi dorinţelor, dar aceştia îndată au fost sfătuiţi să se întoarcă la parohiile lor. Am avut numai 2 cazuri de acest fel: preotul Auxentie Vatamanu dela Cosniţa Mare şi preotul Vasilie Vulpe dela parohia Ţechinovca. Ceilalţi au muncit cinstit şi conştient, făcând cinste Bisericii, Ţării şi eparhiei care i-a trimis aici. Se poate spune cu toată tăria, că organizarea bisericească a judeţului Jugastru, revine în întregime clerului trimis de eparhia Hotinului.

Printre cei cari au lucrat în acest judeţ şi au plecat în Ţară, nu putem trece cu vederea pe următorii clerici:

1. — Preotul Dumanciuc Boris, dela parohia Bursuceni jud. Bălţi, fost sub-protoiereu al raionului Iampol în cursul întregului an 1942, şi transferat ca spiritual la seminarul Teologic din Odesa.

2. — Preotul Serghie Constantinescu, din parohia Răzeni

jud. Lăpuşna, a fost sub-protoiereu al raionului Iampol, dela 15 Martie 1943—15 Septembrie 1943.

3. — Preotul Celan Alexandru, dela parohia Petriş jud. Bălţi, fost slujitor la parohia Petroşovca, dela 1 Aprilie 1941—Octombrie 1943.

4. — Preotul Vasilie Ostap, din parohia Cosăuţi jud. Soroca, ca sub-protoiereu al raionului Crijopol, dela 15 Martie 1942—15 Martie 1943.

5. — Preotul Garabagiu Alexie, din parohia Chilieni jud. Hotin, fost preot slujitor la parohia Serbi, din raionul Cerniveţi, între 1 Maiu—1 Noembrie 1942.

6. — Preotul Vasilie Cazacu, din parohia Lozova jud. Lăpuşna, a fost paroh la parohia Colodenca, între 1 Aprilie—1 Octombrie 1943.

In total avem în prezent în judeţul Jugastru 25 preoţi localnici şi 17 misionari veniţi din Ţară; în total 42 preoţi. Numărul lor este încă mic faţă de numărul mare al parohiilor. Dacă am lua în consideraţie chiar numai parohiile arondate, şi atunci avem încă 18 posturi vacante. Dar ne bucurăm nespus de mult, căci Dumnezeu a trimis lucrători în via Sa şi a înmulţit numărul secerătorilor.

Diaconi în judeţ sunt numai 2, localnici: Sava Budneac în parohia Sainca, raionul Cerniveţi şi Mihail Mihalschi în parohia Chisliţcoe, raionul Tomaşpol. Ambii sunt cu studii inferioare şi ocupă posturi de cântăreţi, ne putând fi propuşi pentru hirotonie în preot. Al treilea diacon Feofan Famulevici a trecut peste Bug, unde a fost hirotonit preot la începutul acestui an. Nu se ştie unde se află în prezent.

Cântăreţii bisericeşti sunt aproape prin fiecare parohie. La început, nu s'a putut deodată revizui şi situaţia lor. De curând însă, am început şi revizuirea drepturilor lor. Pe bază de acte s'a constat, că unii candidaţi au fost chiar vechii cântăreţi, cari au avut posturi şi în timpurile normale ţariste. Aceştia au fost îndată încadraţi în Misiune şi definitivaţi în posturi, fără a li se pretinde vre-un examen.

Pentru cei ce nu au putut dovedi, că au avut serviciul de cântăreţ, dar au avut, fie studii reglementare, fie cunoştinţi şi aptitudini suficiente, pentru a ocupa aceste posturi, s'au instituit examene la Iampol, pentru a li se verifica cunoştinţele şi face propuneri de definitivare la posturi. Asemenea examene s'au ţinut cu ocazia conferinţelor culturale organizate pe judeţ cu toţi clericii. In urma examenelor sunt astăzi încadraţi în Misiune şi definitivaţi la posturi un număr de 45 cântăreţi.

Tabloul lor nominal se poate vedea în rubrica respectivă din tabloul anexă la această dare de seamă. Aproape toţi sunt la înălţimea chemării şi muncesc pentru a răspunde cerinţelor ce li se impun.

Cântăreţi din Ţară nu am avut în acest judeţ, deşi am cerut

Misiunii în repetate rânduri a ne rândui un cântăreţ, cel puţin în capitala judeţului.

Clerul localnic este salarizat din bugetele raioanelor respective, dar neîndestulător. Preoţii primesc în prezent câte 170 RKKS, diaconii câte 120 RKKS, şi cântăreţii câte 80 RKKS.

6. — *Epitropiile parohiale şi consiliile parohiale.*

Din experienţa făcută în Ţară, în organizarea unei parohii, s'a văzut cât de mare însemnătate au epitropiile parohiale şi consiliile parohiale în viaţa parohiei. De aceia am stăruit şi aici, îndată a organiza epitropiile şi consiliile parohiale. Mărturisesc, că în acest domeniu nu am avut mult de lucru şi nici nu am avut greutăţi de întimpinat.

Pe timpul stăpânirii sovietice, consiliul parohial era singurul stăpân al bisericii, cu tot avutul ei. Aceste consilii sau cum li se spunea „ţercovnaia obşcina" erau singurul reprezentant legal al parohiei şi mergeau chiar până acolo, încât primeau sau nu primeau pe preot în parohie. Nu mi-a fost deci greu a le constitui, dar am avut mult de luptat cu ele, până ce le-am deprins cu ideia, că ele sunt subordonate preotului şi trebuie să lucreze sub conducerea lui. Alegerile parohiale generale au avut loc de 2 ori în acest judeţ: în 1942 şi 1943. La primele alegeri, în consiliile parohiale s'au strecurat elemente, cari nu se puteau împăca cu ideia, că activitatea lor le este mărginită şi de aceia, au trebuit dizolvate aceste formaţiuni de consilii şi a se constitui altele, din elemente mai docile, cari să poată lucra după cerinţele timpului. Ambele alegeri generale au fost aprobate de Misiune cu ordine speciale. Epitropii bisericeşti sunt păstrătorii cheilor bisericii şi singurii stăpâni ai lor. Am fost nevoit să mă împac cu această mentalitate, căci, în lipsa preoţilor, trebuie să fie cineva în parohie, care să aibă răspunderea şi supravegherea. Trebuie să recunosc, că epitropii au fost aceia, cari au lucrat cel mai mult pentru reparaţia şi restaurarea bisericilor. Ei au lucrat absolut onorific şi sunt prea puţini fericiţii aceia, cărora primarii comunelor respective au binevoit a le socoti zilele muncite la reparaţia bisericilor drept zile muncite în colhoz şi a le face de acolo parte legală. Ei poartă şi contabilitatea parohială.

In anul 1942 socotelile băneşti ale parohiilor au fost ţinute pe simple caiete procurate din comerţ, vizate şi verificate de sub-protoiereii de raioane şi de mine. In anul 1943, Misiunea a dat registre speciale uniforme şi contabilitatea parohială a fost pusă la punct. Trebuie de recunoscut, că aproape toţi epitropii au fost cei mai cinstiţi gestionari şi corecţi mânuitori ai fondurilor. Au lucrat de comun acord cu consiliile parohiale respective. In prezent fiecare parohie are epitropia organizată din 3 epitropi şi consiliul parohial format din 7 membri.

Afară de consiliile parohiale, în unele parohii, sunt şi

frăţiile de surori râvnitoare a ortodoxiei. Rolul lor este de a înfrumuseţa biserica şi a îndemna lumea la frecventarea ei. Aceste frăţii, acolo unde au fost bine îndrumate de preoţi, au adus servicii mari şi reale bisericii respective.

7.—*Despre credincioşi, numărul, naţionalitatea, confesiunea lor, etc.*

Numărul total al populaţiei actualului judeţ Jugastru este de 65.063 capi de familii cu 237.873 suflete. De naţionalitate sunt aproape toţi ucraineni, cari formează grosul compact al populaţiei. După confesiuni, majoritatea sunt ortodocşi, mai puţini romano-catolici şi apoi şi mai puţini de alte confesiuni şi secte. Pentru a lăsa cifrele să vorbească, redau aici situaţia populaţiei pe naţionalităţi şi apoi şi pe confesiuni:

a) Repartizarea pe naţionalităţi:

Raionul	Ucraineni	Ruşi	Poloni	Evrei	Moldoveni	Germani	Diferiţi
Iampol	58408	51	825	2087	34	101	4
Cerniveţi	58161	1765	—	1464	—	—	1
Tomaşpol	52735	5	135	1398	28	2	2
Crijopol	58414	64	739	1367	25	—	58
Total . . .	227718	1885	1699	6316	87	103	65

b) Repartizarea pe confesiuni:

Raionul	Ortodocşi	Catolici	Luterani	Baptişti	Evang.		Advent.	Lipoveni	Evrei
Iampol	55387	3679	243	100	5	—	—	9	2087
Cerniveţi	50534	7648	1	13	112	9	—	1569	1464
Tomaşpol	49604	2980	—	288	35	—	—	—	1398
Crijopol	56900	2148	38	87	107	87	10	10	1367
Total . . .	212475	16455	282	488	259	96	10	1588	6316

După cum se vede, populaţia în majoritate este ucraineană, cu mic amestec de ruşi şi poloni. Nu vorbim de populaţia flotantă evreiască. Elementul românesc este slab desvoltat. In trecut

au fost pe aici mulţi moldoveni, după cum vorbesc actele, dar au fost desnaţionalizaţi de ucraineni.

Asupra fiinţi elementului românesc pe aceste locuri, posed studii obiective a scriitorilor ruşi din 1901 şi cari nu le pot reda aici, ci cred să le public ulterior ca documente aparte.

Ortodocşii sunt foarte buni credincioşi şi buni frecventatori ai bisericilor. Păcat, că desrobirea lor nu o pot trăi din plin, căci vremurile de răsboiu nu le permite a se folosi din plin de binefacerile desrobirii şi mai ales a redeschiderii bisericilor pentru închinare. Suspendarea repausului duminical, pentru prestarea muncilor urgente de răsboiu cum şi fixarea bâlciurilor, iarmaroacelor, în zilele de Duminică, îi sustrage foarte mult dela frecventarea bireric ii. Dar vin cu sutele şi miile, chiar şi în zilele de lucru, atunci când este vre-o solemnitate religioasă în parohie. Am avut prilejul în repetate rânduri, cu ocazia sfinţirilor de biserici, în zile de lucru să verific această afirmaţie. Lipsa preoţilor în timpul stăpânirii sovietice, mai ales după anul 1935, a forţat pe mulţi, să rămână cu copiii nebotezaţi şi multe perechi să fie necununate. De aceia, după desrobire, lumea a dat năvală spre biserică a se cununa perechile, cari aveau numai căsătoria civilă. Din actele întocmite pe anul 1942 cum şi în prima jumătate 1943, situaţia botezaţilor, cununaţilor şi înmormântaţilor se prezintă astfel:

In anul 1942:				In prima jumătate 1943		
Raionul	Botezaţi	Cununaţi	Morţi	Botezaţi	Cununaţi	Inmormântaţi
Iampol	6729	758	506	875	795	347
Cerniveţi	3442	519	303	716	968	293
Tomaşpol	3808	1486	572	696	1144	308
Crijopol	5189	1041	526	755	523	284
Total . . .	19168	3804	1907	3042	3430	1232

In total dela desrobire şi până la 1 Iulie 1943, au avut loc în acest judeţ: 22210 botezuri, 7234 cununii, şi 3139 înmormântări. Datele după 1 Iulie a. c., încă nu le am concentrate la protoierie.

Pentru ca toate aceste acte să fie înregistrate şi să nu se piardă urma lor, am luat măsuri, din propria iniţiativă, de a introduce îndată registrele mitricale pe anii 1941, 1942 şi 1943. Hârtie am procurat dela Monitorul Oficial, iar tipăritul, în limba

română, după modelul celor din eparhia Hotinului, s'a făcut la tipografia din Soroca. Este o iniţiativă proprie şi după cât ştiu, deocamdată, unica în Transnistria.

Ocupaţia principală a locuitorilor este agricultura şi creşterea vitelor. Lucrarea pământului se face în comun, nefiind încă făcută reforma agrară. Se menţine încă, deocamdată, sistemul sovietic de a lucra în colhozuri, cărora în prezent li s'a dat numele de „obştii de muncă".

Pe teritorul acestui judeţ, romano-catolicii au 5 biserici a lor, în: Iampol, Dzigovca, Cerniveţi, Tomaşpol şi Meastcovca, cari sunt socotite în acelaş timp şi parohii. Nici la una din ele nu sunt preoţi cu domiciliul stabil şi permanent. Credincioşii romano-catolici sunt vizitaţi din timp în timp de preotul romano-catolic din târgul Murafa jud. Moghilău. Foarte des sunt vizitaţi de preotul Duiac, secretarul episcopiei catolice din Iaşi. In luna August 1943, parohiile Cerniveţi şi Tomaşpol au fost vizitate de către 2 episcopi romano-catolici. Prin regiunile Cerniveţi şi Tomaşpol clerul romano-catolic a încercat să facă prozeliţi printre ortodocşi, dar nu au reuşit. Nu se observă neînţelegeri între ortodocşi şi catolici.

Luteranii sunt aproape toţi numai în satul Rozental (Crasnodol) filiala parohiei Volfanovca din raionul Iampol, sat locuit în întregime de germani. Ei nu au nici un locaş de închinare pe teritorul judeţului. Lipovenii locuesc în satele: Pilipi şi Novo-Nicolscoe din raionul Cerniveţi. In Novo-Nicolscoe au casă de rugăciuni-biserică restaurată şi redată cultului. Nu au preot. Am stat de vorbă cu capii lor şi am observat o dorinţă oarecare de a se apropia de ortodoxie.

Problema sectelor însă este cea mai greu de rezolvat dintre toate. Cauza este, că ei lucrează în ascuns, ca de obiceiu, dar mai ales în aceste vremuri turburi. In tabloul anexă, la această dare de seamă, se arată numărul şi felul lor, după parohii, dar de siguranţa acestor date nu pot asuma nici o răspundere. Le-am cules din informaţii şi unele date oficiale. Activitate deosebită pentru combaterea lor nu s'a depus, pe deoparte din lipsa de cadre preoţeşti bine şi suficient, ca număr şi pregătire, iar de altă parte este foarte mult de lucru în mijlocul ortodocşilor. Totuşi nu a fost neglijată nici această lature de activitate misionară. In parohiile Dzigovca şi Cacicovca o parte dintre sectanţi au revenit la ortodoxie.

In cadrul acestui capitol este locul a se vorbi în general despre populaţie şi pregătirea ei religioasă. Stăpânirea sovietică a adus mult rău Bisericii, nu numai din p. de v. material, cât şi mai ales, moral. Propaganda sistematică antireligioasă, devastarea bisericilor şi în general, întreaga atitudine ostilă Bisericii, au avut efectul că cea mai mare parte a credincioşilor s'a răcit faţă de biserică. Au rezistat şi au rămas în adevăr tari sufleteşte numai o parte din credincioşi, cei cu credinţa tare de tot. Aceştia sunt astăzi cei mai bravi apărători ai Bisericii. Cu părere de

rău însă numărul lor este mai mic decât jumătatea populaţiei. O educaţie creştină s'a păstrat numai în acele familii, unde duhul Evangheliei a dominat toate acţiunile omului. Bătrânii sunt azi acei, cari fac educaţia celor mai tineri şi cari sunt exponenţii unei educaţii creştine sistematice din trecut. Cât priveşte influenţa lor asupra societăţii, mai ales dacă au şi suferit sub bolşevici pentru convingerile lor religioase, aceasta este foarte mare şi uneori ajută mai mult, decât povaţa directă a unui preot stăpânit de scăderi morale.

Grosul populaţiei asistă la viaţa religioasă cu aceiaşi indeferenţă, cu care a asistat şi în timpurile de prigoană. Dacă vine la biserică, o face pentru că aşa sunt cerinţele timpului. Mulţi nici nu ştiu cum să se poarte în biserică. Multă răbdare şi mult tact trebueşte unui preot misionar, pentru a face educaţia acestei turme bolnave şi molipsite.

Tineretul şi generaţia crescută în şcoli în timpul bolşevicilor, este complect înstreinată de biserică. Ea acum începe cu abecedarul, în materie de Religie şi credinţă. Ne dăm foarte bine seama câtă muncă se cere pentru aducerea acestui tineret la picioarele Domnului şi ne cuprinde îngrijorarea, când vedem, că ne lipsesc cadrele, cari să facă această operă măreaţă. Am încercat să ne adresăm şcoalei, ca să ne vină în ajutor cu cadrele ei, dar am văzut că şi însuşi învăţătorii au nevoe de a fi învăţaţi, cu excepţia vechilor învăţători care ne dau tot sprijinul.

B. — Activitatea Culturală.

1. — *Oficierea serviciilor religioase.*

Grija de căpetenie, îndată după desrobire, a fost de a se redeschide bisericile şi a se reîncepe şirul de servicii divine, întrerupt de stăpânirea sovietică. In bisericile, cari se păstrase intacte, acest lucru a fost uşor de făcut. Chiar până la venirea mea în fruntea judeţului, preoţii localnici, cari erau la desrobire, au redeschis bisericile, au făcut sfinţirea mică a lor şi au început a sluji în ele.

Mult mai greu a fost în bisericile, cari au fost avariate sau distruse cu totul. Nevoile religioase cereau şi aici ca să se slujească serviciul divin, cunoscut fiind, că el este singurul şi cel mai bun mijloc de a aduna pe credincioşi la un loc şi apoi a-i educa pe calea predicei.

In bisericile, cari au fost prefăcute în teatre sau cluburi, s'au distrus îndată instalaţii de scene şi a început oficierea Sf. Liturghii, chiar fără a avea bisericile catapetesme, ca în vechime. Se oficia Sf. Liturghie cu sf. Antiminse portative, pe cari le aveau asupra sa fiecare preot misionar, care venea în Misiune în Transnistria.

In parohiile cari aveau bisericile distruse, Sf. Liturghie se oficia afară, sub cerul liber.

Serviciile divine au fost frecventate de un număr foarte mare de enoriaşi. Fiind că preoţii erau puţini, nu puteau oficia Sf. Liturghie în fiecare Duminică şi în fiecare parohie. De aceia, şirul slujbelor se anunţa din timp şi la el veneau toţi credincioşii din satele date în pastoraţia unui preot. Mare şi înălţătoare momente a retrăit Biserica în acest period de timp. Numai cel care a trăit cu acest popor drept credincios, îşi poate da seama de tăria credinţii lui şi dragostea cu care participa la aceste Sfinte Slujbe.

Populaţia judeţului fiind mai mult ucraineană, serviciul divin s'a oficiat în limba poporului, adecă în vechea limbă slavonă. Această măsură a fost respectată atât de clerul localnic, cât şi de misionarii, cari veneau din Ţară. Potrivit instrucţiunilor date de centrul Misiunii, s'a aprobat, ca numai predica să poată fi spusă în limba ucraineană. In timpul stăpânirii sovietice, bolşevicii, pentru a distruge Biserica prin certuri şi neînţelegeri lăuntrice, au încercat a introduce principiul limbii materne şi în biserică. Am găsit prin unele părţi ale judeţului încă unele biserici, unde slujba se oficia în limba ucraineană. Am găsit şi unele cărţi cum este Mineia, cântările Sf. Liturghii, traduse în limba ucraineană. Tot această limbă o foloseau şi „samosveaţii", sau cei cu hirotonia necanonică din Ierarhia lui Lipcovschi.

S'au luat măsuri ca să se uniformizeze cultul, admiţându-se singură limba slavonă veche ca limbă de cult.

Concomitent cu oficierea sfintelor slujbe în condiţiuni excepţionale, poporul a fost îndemnat a-şi repara cât mai repede bisericile şi a le pregăti pentru sfinţire, pentru a se da în ele laudă lui Dumnezeu. Incepând cu 1 August 1942, s'au început şirul de sfinţiri de biserici.

Pe data de 1 Nombrie 1942, Misiunea a dat un ordin, prin care s'a interzis de a oficia sf. Liturghie în biserici nesfinţite. Urmarea a fost că credincioşii, s'au grăbit şi mai mult de a avea biserici sfinţite, în cari să se poată ruga lui Dumnezeu. Am arătat la locul său, că în prezent sunt sfinţite şi redate cultului 90 biserici, rămânând nesfinţite numai 6.

Slujbele bisericeşti se fac după tipic şi în câteva rânduri am adunat clerul în conferinţe, pentru a oficia serviciile divine în vederea uniformizării lor. Preoţii misionari din Ţară, cari vin din diferite provincii, sunt obligaţi a se conforma regulelor şi rânduielilor ce există aici, în privinţa slujbelor bisericeşti.

2. *Predica, catehizarea şi educaţia religioasă a tineretului.*

Cunoscut este cât de mare şi puternic mijloc este predica pentru educaţia religioasă a poporului. De aceia a fost folosită şi aici după desrobire în toată intensitatea ei. Predicile au fost

improvizate potrivit cerinţelor timpului şi împrejurărilor. In ele s'a căutat a se da în primul rând cunoştinţi elementare: cum se stă în biserică, cum se face Sf. Cruce, datoriile elementare a creştinului, etc. Predicile au fost totdeauna ascultate cu cea mai mare dragoste şi atenţie. Păcat că nu am avut şi nu avem numărul suficient de predicatori.

Un mare neajuns în exercitarea predicii, este lipsa de literatură omiletică, care să dea posibilitate clerului localnic, slab pregătit, a se iniţia în arta de a predica. Fiecare predică după puterile sale, simplu, dar convingător şi este sorbit cu nesaţ de către ascultătorii săi. Numai prin unele biserici, prea puţine la număr, s'a păstrat câte o bibliotecă modestă, care să cuprindă şi câteva cărţi de predici.

Catehizarea copiilor şi a tineretului s'a făcut, dar nu în măsura trebuitoare. Această catehizare a fost cerută de Misiune pentru copii majori, înainte de a fi ei botezaţi. Din lipsa de timp însă şi personalului clerical suficient, această măsură nu s'a putut îndeplini în întregime, căci lumea a dat năvală la botezul copiilor, nedorind a rămâne cu copii nebotezaţi. Catehizarea a continuat după botezul copiilor, mai ales atunci, când au fost aduşi la Taina Mărturisirii.

Educaţia creştină a tineretului se face mai greu. Din cauză că ne lipseşte numărul trebuitor de preoţi, nu se poate face această educaţie, nici în biserici, nici în şcoli. Facerea ei revine deocamdată şi aproape în întregime familiei. In acele familii, cari au câte un bunel sau bunică cu credinţă tare în suflet, aceştia fac educaţia religioasă a fiilor şi nepoţilor lor. In măsură oarecare se face şi în biserică, prin predici şi mai ales prin cele văzute şi auzite în biserică.

3. — *Predarea Religiei în şcolile primare şi secundare.*

In strânsă legătură cu educaţia creştină a tineretului stă predarea Religiei în şcolile primare. Datoria de a preda Religia, Misiunea a impus-o preoţilor. In practică însă, s'a constatat că aceasta este o imposibilitate, deoarece un preot are de servit în 3—5 parohii şi pe lângă faptul, că nu are timpul necesar pentru predarea Religiei în toate parohiile nu are nici mijloace de deplasare prin fiecare sat.

De aceia, s'a căutat, ca acest gol să fie complectat prin cooptarea în această operă a învăţătorilor. Prin satele unde se mai găsesc învăţători cu vechea educaţie ţaristă-religioasă, lucrul a fost mai uşor; în celelalte însă, este mai greu, căci însăşi învăţătorii tineri sunt analfabeţi în materie de Religie. Inainte de a învăţa pe alţii, trebuie ei singuri să fie învăţaţi.

Acest lucru l-am înţeles destul de bine, cum şi lipsa de preoţi pentru predarea Religiei, şi, de aceia, de comun acord cu autorităţile şcolare, am folosit vacanţele de vară din 1942 şi 1943,

pentru a organiza cursuri de Religie şi limba română pentru învăţătorii localnici.

Cursurile s'au ţinut la reşedinţa fiecărui raion cu învăţătorii din raionul respectiv. Protoiereii raioanelor respective au fost lectori nu numai pentru orele de Religie, ci şi pentru limba română şi celelalte obiecte, ce s'au predat la aceste cursuri. Rezultate foarte frumoase au obţinut preoţii: Boris Dumanciuc din Iampol şi Filip Rusnac din Tomaşpol. In anul 1943 în Iampol am predat personal Religia, iar preotul Filip Rusnac la două raioane: Tomaşpol şi Crijopol. Rezultatele au fost cât se poate de mulţumitoare, după cum reiese din procesul-verbal de închiderea cursurilor, încheiat de organele şcolare.

Astăzi învăţătorii cei mai buni, cari au participat la aceste cursuri, predau Religia în şcoli, în satele lipsite de preoţi, sub controlul şi supravegherea preoţilor giranţi. Cel mai mare neajuns al predării Religiei în şcolile primare, este lipsa de manuale speciale pe înţelesul copiilor. Asupra acestui neajuns totdeauna am sesizat Misiunea, şi, după cât aflu, asemenea manual este pus în lucrare şi curând va vedea lumina zilei. Se mai simte apoi nevoia şi de o programă analitică bine studiată pentru predarea acestui obiect, potrivit cerinţelor şi tradiţiei locale. La tablouri religioase, ca material didactic, deocamdată, încă nici nu ne putem gândi. Şcoli catihetice în judeţ nu au avut loc.

4. — *Conferinţele culturale anuale şi cele pe raioane.*

Pentru ridicarea nivelului cultural al clerului locanic şi pentru a adapta la cerinţele timpului şi a-i deprinde cu modul de activare în cadrul Bisericii Române, clerul a fost întrunit în mai multe rânduri în conferinţe religioase culturale, aceste conferinţe au fost de 2 feluri: pe judeţ şi pe raioane.

Conferinţele culturale pe judeţ s'au ţinut o singură dată pe an. In 1942 s'a ţinut la 19 Mai în Iampol şi în 1943 la 24-25 August tot în Iampol. Ambele conferinţe au fost prezidate de P. C. Ic. T. Rudeanu, consilier referent cultural din Misiune. Pentru conferinţa culturală din 1943 au fost date din timp şi subiecte pentru teme scrise. Iată aceste subiecte:

a) Metodele de educaţie creştină a tineretului.

b) Mijloacele spirituale de luptă contra comunismului.

Clericii localnici au prezentat lucrări scrise pentru temele de mai sus, iar în şedinţele din zilele conferinţei au luat parte la discuţiile, ce au fost provocate de citirea lucrărilor. Rezultatul a fost cât se poate de binefăcător pentru activitatea clerului. La aceste conferinţe nu s'a scăpat din vedere a se oficia şi Sf. Liturghie, în vederea uniformizării serviciilor divine.

La conferinţele culturale mari au luat parte şi cântăreţii bisericeşti, atât cei încadraţi în Misiune, cât şi candidaţii pentru asemenea încadrare. Pentru examinarea acestora s'a format o comi-

siune, care a controlat cunoştinţele lor şi, pe baza răspunsurilor primite, s'au făcut Misiunii propuneri pentru încadrarea lor.

Conferinţele culturale pe raioane tot a clerului, atât cel local-nic cât şi cel din Ţară, au avut loc mai des, la reşedinţa fiecărui raion. Au participat totdeauna preoţii şi cântăreţii raionului respectiv, iar uneori şi epitropii respectivi.

Aceste conferinţi au fost ţinute la date diferite, iar cele discutate la ele sunt trecute în cartea de procese-verbale a protoieriei şi comunicate la timp Misiunii. Ultimile conferinţi de acest fel au avut loc în judeţ la: 5 Aprilie—Iampol, 6 Aprilie—Crijopol, 7 Aprilie—Tomaşpol şi 9 Aprilie—Cerniveţi. La aceste din urmă a luat parte P. C. Inspector misionar T. Simenov, aflat atunci ocazional în inspecţii în acest judeţ. Cu ocazia acestor conferinţe s'a făcut şi disciplinarea clerului în cea mai mare măsură.

5. — *Organizarea colportajului şi a serviciului de propagandă*

Acolo unde, din lipsa de preoţi, nu poate ajunge cuvântul vorbit, s'a căutat chiar dela început a se răspândi cuvântul scris, pe calea colportajului. Organizarea colportajului însă a lăsat totdeauna foarte mult de dorit. In primul rând, nu am avut persoane devotate şi bine pregătite pentru a face serviciul de colportori. In al doilea rând nu am avut literatură suficientă, scrisă în limba poporului, pentru a fi răspândită. Abia pe la începutul anului 1943 a început a se face tipărituri de broşuri, destinate a fi distribuite poporului. A apărut broşura „Viaţa creştinului“, care a mers până la Nr. 4 şi care cuprindea învăţături elementare şi foarte folositoare pentru fiecare creştin. S'a distribuit şi în acest judeţ în mii de exemplare, fiecare număr. Se distribuea gratis, iar costul se acoperea din cheta pentru fondul misionar, ce se făcea prin fiecare biserică şi lunar se expedia Misiunii.

In ultimul timp lipsa de literatură religioasă a fost aproape cu totul înlăturată, prin apariţia, dela 12 Iunie a. c., a revistei „Hristianschii Vestnic“, scrisă în limba poporului şi pe înţelesul tuturor. Ea se trimite în acest judeţ în 3668 exemplare, ceia ce revine în mediu câte 40 exemplare de fiecare parohie. Pentru răspândirea acestei reviste s'au făcut abonaţi în fiecare parohie, costul ei fiind minim de 20 pfenici numărul, cuprinzând 4 apoi 8 pagini mari. Se citeşte de popor cu cea mai mare plăcere şi are un cuprins bine întocmit şi cu tot ce trebue să cuprindă o revistă bisericească pentru popor.

Afară de broşuri, s'au mai dstribuit şi calendare bisericeşti de perete editate de Misiune pentru anul 1942 şi 1943.

Deasemenea au fost distribuite cruciuliţi şi medalioane tot cu scopul de a ajunge în mâna credincioşilor.

6. — *Organizarea depozitului de cărţi şi obiecte bisericeşti.*

Indată după ce am trecut Nistrul, pentru a organiza bisericeşte judeţul Jugastru, am întreprins o serie de călătorii prin parohii, pentru a vedea realitatea la faţa locului. In primul rând am observat, că majoritatea bisericilor nu au cărţi de ritual şi veşminte pentru slujbe. Cum toate celelalte lipsuri au putut fi mai uşor acoperite, lipsa de cărţi nu putea fi cu nimic substituită. De aceia am fost nevoit să rog Sf. Episcopie a Hotinului, ca să ne vină în ajutor, donându-ne cărţi şi alte obiecte bisericeşti pentru Transnistria. Era natural să fac acest lucru, deoarece în Basarabia stau foarte multe cărţi bisericeşti fără nici o întrebuinţare (am în vedere pe cele în limba slavonă), iar în Transnistria aceste cărţi sunt mult căutate. Apoi Episcopia Hotinului este cea mai aproape de nevoile nordului Transnistriei şi singura care a trimis primii misionari pentru organizarea lui. Misionarii din judeţul Jugastru eram toţi din acea eparhie. La apelul nostru, Sf. Episcopie a Hotinului, a dat tot ce a avut adunat de prin eparhie pentru bisericile din Transnistria şi, pe această cale, în numele credincioşilor din judeţ îi aducem toată mulţumirea.

Pentru a se ajunge la aceasta, am înfiinţat în Iampol un depozit de obiecte bisericeşti aduse la început din Ţară şi am distribuit din el parohiilor, cari aveau absolută lipsă şi cari erau mai mici şi mai sărace. Căutam apoi ca să formez un ciclu complect de cărţi pentru un ciclu de parohii, cari erau deservite de acelaş preot.

Din acest depozit au fost distribuite absolut gratuit, cum era şi natural: 26 potire, 28 discose, 17 linguriţe, 11 steluţe, 19 pocroveţe, 23 feloane, 28 epitrahile, 19 podriznice, 34 brâuri şi multe alte obiecte bisericeşti.

Dintre cărţi de ritual au fost distribuite în total 147 cărţi diferite.

Afară de aceasta, în primele luni după desrobire, când trecerea Nistrului nu era îngrădită cu multe formalităţi, unii preoţi localnici din Transnistria, au venit prin judeţul Soroca şi au cerut cele trebuitoaue pentru înzestrarea bisericilor. Apelul lor a avut răsunet în parohiile eparhiei Hotinului şi clericii au venit înzestraţi cu cele trebuitoare pentru bisericile lor. Aşa este cazul preotului Nichifor Bezverhnai din parohia Antonovca, care a adus multe obiecte bisericeşti din Basarabia, mai ales din parohia Rubleniţa jud Soroca.

7. —*Organizarea căminelor culturale şi propaganda laică.*

Rostul şi rolul căminelor culturale este îndeobşte cunoscut ca foarte folositoare şi necesare în organizarea culturală a satelor. De aceia am căutat să le organizez şi în judeţul Jugastru. Am folosit faptul, că în ziua de 15 Ianuarie 1942, din iniţiativa D-lui

Colonel Prefect de judeţ, s'au deschis cursuri de limba română pentru funcţionarii localnici, şi atunci am căutat cu tot sufletul să desvolt aceste cursuri, luând parte la ele şi rezultatul a fost, că astăzi în Iampol sunt funcţionari şi funcţionare localnici, cari vorbesc limba română fără nici un defect.

Dela 1 Ianuarie 1943, a luat fiinţă în fiecare judeţ, centre de cultură şi propagandă menite a dirija toată activitatea culturală din judeţul respectiv. Am acceptat să fiu director al acestui centru, care post l-am menţinut până în prezent. Prin mijlocirea acestui centru s'a distribuit în judeţ toată literatura de propagandă, care a fost trimisă spre distribuire de Guvernământ şi de Misiune. Cu ajutorul lor, am putut deprinde ulterior pe colportori şi cu distribuirea revistei „Hristianschii Vestnic". Despre toată activitatea centrului am raportat la timp Guvernământului, la Direcţia Culturii, şi Misiunei.

Am încercat să folosesc cinematograful în serviciul de propagandă religioasă. In acest scop am procurat un aparat de cinematograf mic, dar nu l-am putut folosi, deoarece nu am găsit nicăiri filme religioase. Regret foarte mult acest lucru. Cât de mult se putea lucra cu el pe teren şi ce mijloc bun de atragerea lumii, pentru predica ce trebuia să urmeze neapărat.

8. — *Opera de caritate creştină şi ajutorare a celor nevoiaşi.*

Cu toate împrejurările vitrege în cari trebuia să se desvolte primele începuturi de organizare bisericească din acest judeţ, nu trebuia scăpată din vedere nici opera de ajutorare a celor nevoiaşi. Teren pentru aceasta avem cât de mult. Fostul regim sovietic a lăsat numai jale şi lacrimi. Copii orfani, cu părinţii deportaţi, sărăcie peste tot şi în fiecare cămin, văduve şi orfani de clerici ucişi şi deportaţi, toţi aceştia trebuiau să ne umple sufletele de milă şi să ne oblige a le veni în ajutor. Pentru văduvele de preoţi s'a făcut loc în învăţământul primar, unde ele au fost încadrate ca învăţătoare de religie, în felul acesta au putut să fie luate în bugetele raioanelor şi salariate după normele de salarizare a localnicilor. Orfanii de preoţi, cari au fost crescuţi pe lângă biserică şi cunosc tipicul bisericesc, li s'a făcut încadrare în posturile de cântăreţi.

La unele văduve de clerici li s'a distribuit şi mici ajutoare băneşti din bugetul judeţului şi a raioanelor respective.

Pentru marea masă a populaţiei ajutorarea creştină nu s'a putut face în condiţiuni satisfăcătoare, din lipsa de fonduri. Cu prilejul sfinţirilor de biserici s'a căutat să se organizeze agape creştine, unde cei nevoiaşi să fie ospătaţi.

Totuşi prin aceasta nu s'a ajuns nici în o parte mică rolul Bisericii în opera samariteană. Credem, că în viitor, când mijloacele vor permite, această lature de activitate să se organizeze aşa cum se cuvine. In asemenea scop Misiei nu i s'au pus la îndemână destule mijloace.

9. — *Alte ramuri de activitate culturală-misionară.*

Pe lângă ramurile de activitate arătate mai sus, s'a căutat să se folosească şi toate celelalte ocazii pentru a se face lucrul misionarului. Astfel pomenirea şi preamărirea eroilor căzuţi în răsboiul Crucii şi al desrobirii, a fost totdeauna prilej de manifestaţie creştină misionară. In ambii ani, la ziua lor, au fost organizate procesiuni, în frunte cu toate autorităţile judeţene, şi oficiate servicii divine pompoase în memoria lor, însoţind aceste servicii de predici corespunzătoare. In judeţ sunt mai multe cimitire de aceşti eroi. Principalele sunt în: Iampol, Cerniveţi, Ternavca Mică, Antopol etc. Toate acestea sunt ţinute în cea mai deplină ordine şi curăţenie, dându-li-se toată cinstea celor ce-şi dorm aici somnul de veci.

Ridicarea de troiţe şi cruci pela fântâni şi drumuri principale, a fost iarăşi o grijă de căpetenie a misionarilor. Aceasta pentru a readuce din nou influenţa creştină în societate şi a da o dovadă a sentimentului religios al locuitorilor. Unele troiţe sunt demne de toată admiraţia şi le-am fotografiat pentru a le cunoaşte şi alţii. Astfel de troiţe sunt în: Vapnearca, Tomaşpol, Iampol, şi altele.

Datinele creştineşti dela Crăciun şi Bobotează au fost organizate aşa fel, ca să fie simţite şi trăite deplin de toată suflarea creştinească. Colinzile au fost înlesnite pentru populaţia localnică şi ajutate. La Bobotează, în ambii ani, sfinţirea apei s'a făcut pe malul Nistrului, în Iampol şi comunele situate pe malul Nistrului şi în acelaş timp cu populaţia din parohiile basarabene limitrofe.

Dar mai presus de toate, ca mijloc bun pentru activitatea misionară a servit pilda dată de mine. Nu am scăpat ocazia, o singură dată, să nu mă duc la toate sfinţirile de biserici din judeţ. In felul acesta nu-i parohie în judeţul Jugastru, unde eu să nu fi fost şi unde să nu fi oficiat sf. Liturghie, însoţită totdeauna de predică, însoţită de învăţături frumoase pentru popor.

C. — Activitatea Economică.

Activitatea economică desfăşurată în judeţul Jugastru a fost mai puţin intensă decât celelalte ramuri de activitate. Cauza este, că dela început am avut complectă lipsă de fonduri şi ajutoare băneşti dela forurile civile. Pe de altă parte peste tot am găsit, în domeniul bisericesc numai jale, ruine şi teren de a construi din nou ceia ce au distrus cei fără Dumnezeu. Totuşi s'a lucrat şi în acest domeniu mult, comparativ cu împrejurările, în cari a trebuit să lucrăm.

1. — Prima grijă în direcţia economică a fost a aduna fonduri pentru reparaţia bisericilor distruse şi jefuite de bolşevici, pentru a le reda cultului divin. Adunarea acestor fonduri

însă s'a ciocnit de mari greutăţi. Populaţia ar fi dat cu mare bucurie obolul ei, dar este atât de săracă şi necăjită, încât nu are de unde da. Noroc că am găsit în sufletul acestei populaţii o altă comoară, netrecătoare: dragostea pentru Biserică şi dorinţa de a-şi vedea biserica redeschisă. Cu ajutorul acestei comori am făcut totul. Fiind organizaţi la muncă în colhozuri, locuitorii au hotărât ca acestea să dea pentru reparaţia bisericilor materialul trebuitor şi fondurile necesare în natură: cereale şi alte alimente. Astfel şi pe această cale, numai cu sprijinul populaţiei şi din obolul ei s'au reparat radical peste 70 biserici şi case de rugăciuni aproape în toate parohiile din judeţ. Valoarea acestor ajutoare nu se poate calcula cu precizie în valută, pentru că nu se cunoaşte nici cantitatea precisă, cu care a contribuit fiecare parohie. Dările de seamă economice a parohiilor respective arată numai cantităţile de cereale folosite, fără a arăta şi valoarea lor. Cel care îşi poate închipui cam ce sumă trebuia în vremurile de faţă pentru a repara şi reface atâtea biserici ruinate şi dărâmate, înzestrându-le cu tot ce este necesar, acela îşi poate închipui ce valoare, în bani, trebuie să aibă ajutoarele date în natură de enoriaşi. Trebuie de recunoscut un lucru, că în Transnistria s'a făcut în doi ani de zile, în fiecare parohie, atât de mult lucru, încât la noi, în condiţiuni mai bune, nu se pot face asemenea lucruri uneori în zeci de ani.

Bisericile sunt pretutindeni reparate şi treptat împodobite cu tot ce le este necesar. Nu este de prisos a caracteriza aici cum au decurs reparaţiile de biserici.

După ce au fost distruse şi desfăcute scenele de prin bisericile prefăcute în teatre şi după ce au fost scoase cerealele din cele prefăcute în magazii, locuitorii au început a reface interiorul bisericilor şi a ridica în ele iconostasele trebuitoare. Ca din poveşti au reapărut meşteri lemnari, meşteri zidari, pictorii şi alţi meşteri calificaţi, cari au readus bisericile la starea lor de mai înainte, cu toate lipsurile de materiale şi condiţiuni neprielnice pentru asemenea lucrări. Ce este mai demn de toată lauda, este faptul, că toate aceste lucrări au fost dirijate numai de simplii epitropi ai bisericilor, ne fiind preoţi cari să-i îndrumeze. Veneau numai pela mine şi se consultau asupra lucrărilor şi apoi traduceau în fapt, instrucţiunile primite. Toată cinstea şi meritul în opera reparaţiilor de biserici îl au părinţii subprotoierei de raioane, cari au supravegheat personal aproape fiecare lucrare şi cu insistenţa cărora s'a putut realiza ceia ce s'a realizat. In special părintele Gheorghe Leviţchi dela raionul Cerniveţi şi-a creiat un titlu de glorie, din această latură de activitate.

Indată ce biserica respectivă era gata cu lucrările terminate, se cerea aprobare dela Misiune pentru deschiderea şi sfinţirea ei. Sfinţirea, anunţată din timp, era prilej de adevărat pelerinaj pentru credincioşii din parohiile vecine. Grija pentru buna stare a bisericii nu era uitată de enoriaşi nici după sfinţirea ei. Se mai găseau multe de lucru în jurul bisericilor atât în exterior cât şi

interior. Azi bisericile sunt în stare bună. Aproape la toate s'au vopsit din nou acoperişurile, s'au refăcut turnurile, s'au făcut împrejmuirile: cu un cuvânt pretutindeni se vede dragoste şi muncă din partea enoriaşilor pentru sfintele biserici. Cinste şi laudă lor.

2. — *Reparaţia şi dobândirea caselor parohiale.*

Pornind în primul rând dela grija pentru edificiile bisericeşti, nu am încetat a mă gândi şi la celelalte clădiri ce au fost odinioară proprietatea Bisericii. In acest şir de preocupări, locul de frunte l-au avut casele parohiale. Până la 1917, fiecare parohie din acest judeţ a avut case parohiale, atât pentru preot cât şi pentru cântăreţ, iar parohiile mai mari sau cu cler dublu, a avut case pentru tot personalul deservent al parohiei. Toate aceste imobile, la sosirea conducerii sovietice au fost găsite locuite de clerici. Pe măsura deportării sau executării acestora, casele au devenit libere, au fost scoase de sub protecţia Bisericii şi li s'a dat altă întrebuinţare. Unele au fost transformate în şcoli, altele în magazii de cereale de ale colhozurilor, altele în cluburi etc. etc. La desrobire multe din casele parohiale nu s'au mai găsit, căci au fost distruse de bolşevici şi pe locul lor au fost construite alte clădiri. Cele care au fost găsite nu au mai putut fi redate Bisericii, din cauză, că sunt ocupate de alte instituţii de ale satului. La început nici nu am putut prelua aceste clădiri, căci nu aveam cui le da în primire, nefiind preoţi prin parohii. Ulterior însă, pe măsură ce se înmulţea numărul preoţilor, noi am cerut Prefecturii de judeţ în repetate rânduri, şi verbal, şi în scris, să ni se dea Bisericii casele parohiale, dar la toate intervenţiile noastre nu am primit nici un răspuns. Astfel casele parohiale din jud. Jugastru şi în prezent sunt ocupate: unele de şcoli, altele de primării, posturi de jandarmi etc. etc. Situaţia juridică a lor încă nu este clarificată. Rămâne ca în viitor această situaţie să fie lămurită aşa cum trebue şi în favoarea Bisericii, care are dreptul asupra lor.

In legătură cu casele parohiale stă strâns legată şi problema şcoalelor bisericeşti, care înainte de 1917 erau câte una sau chiar mai multe în fiecare parohie. Aceste clădiri, îndată după întronarea regimului comunist au fost trecute în patrimoniul şcoalei şi astăzi ea nici nu vrea să audă, că acestea sunt proprietatea Bisericii. Timpurile de război nu permit a avea timp disponibil pentru rezolvarea acestor litigii şi de aceia, credem, că pacea şi victoria finală vor aduce lumină şi în aceste chestiuni litigioase. Deocamdată aceste imobile sunt reparate şi întreţinute bine pentru a corespunde menirii lor.

Dacă în viitor învăţământul nu va fi confesional, aceste şcoli pot rămâne pentru totdeauna în folosul şi grija şcoalei.

3. — *Gestiunile băneşti ale parohiilor: dări de seamă şi bugete.*

Pentru a putea realiza acoperirea cheltuielilor inerente pentru întreţinerea bisericilor, repararea lor şi înzestrarea cu cele necesare cultului, a trebuit să am o grijă deosebită şi pentru contabilitatea parohiilor din judeţ. Venitul bisericilor, cam sărac dela început, a fost încredinţat conducerii şi mânuirii epitropiilor parohiale, pe care le-am organizat în fiecare parohie. Cu mici excepţii, am avut noroc de oameni cum se cade, pentru ocuparea acestor posturi din fiecare parohie. Mare neajuns am întimpinat cu lipsa de registre de venituri şi cheltuieli în anul 1942, deoarece abea în 1943 Misiunea a dat fiecărei parohii registre oficiale de venituri şi cheltuieli şi registre chitanţiere. Contabilitatea a fost purtată pe caiete procurate din comerţ şi văzute de mine şi sub-protoiereii de raioane. In ele s'a înscris cam rudimentar, dar corect, toate veniturile şi cheltuielile ce au trecut prin casa Bisericii. Pentru anul trecut au fost întocmite bugete, cari au fost supuse aprobării Misiunii. Ce e drept, parohiile nu au respectat în totul aceste bugete, dar ele au servit de normă pentru orientarea gestionarilor respectivi.

Pe baza registrelor de venituri şi cheltuieli, fiecare parohie a întocmit la 1 Aprilie 1943, dări de seamă de mişcarea sumelor în anul trecut şi proiecte de bugete pentru anul în curs. Aceste lucrări au fost verificate amănunţit de mine şi înaintate Misiunii, spre aprobare. După aprobare au fost restituite parohiilor respective.

S'a introdus un sistem de uniformizare şi control în conducerea gestiunilor băneşti ale parohiilor.

Concomitent cu gestiunile parohiilor, a fost organizată şi gestiunea sub-protoieriilor de raioane şi cea a judeţului. Toate sumele cari au fost încasate dela parohii de către sub-protoieriile de raioane au fost contabilizate de acestea şi apoi trimise la judeţ, care la rândul său le-a vărsat sistematic la Misiune. Parohiile au fost descărcate cu chitanţe dela sub-protoierii, iar acestea cu chitanţe dela judeţ. Judeţul are acte descărcătoare dela Misiune, căreia s'au vărsat sumele. Fiecare sub-protoierie cum şi protoieria judeţului a întocmit dări de seamă economice pe anul trecut şi bugete pentru anul în curs. Aceste lucrări au fost prezentate Misiunii spre descărcare şi aprobare şi au fost aprobate de Misiune, restituindu-se celor în drept.

Este aici locul a se arăta, în cifre, mişcarea sumelor din judeţul Jugastru pe anul trecut 1942 şi cel curent 1943, până la data de 1 Octombrie 1943, când se face darea de seamă de faţă.

Veniturile din anul 1942 pe articole şi raioane se prezintă astfel:

Raionul	Crucea Roşie	Fondul misionar 10%	Fondul misionar cheta lunară	Imprimate	Cărţi	Cărticele de rugăciuni
Crijopol	3064	1206	510	92,5	81	37,5
Tomaşpol	1667	1712	1009,5	97,5	90	37,5
Cerniveţi	1560	986	450,5	92,5	60	37,5
Iampol	—	1896	681,5	92,5	69	37,5
Total	6291	5800	2651,5	375	300	150

In total raionul Crijopol a vărsat 4991 RKKS, Raionul Tomaşpol 4613,5 RKKS, raionul Cerniveţi 3186,5 RKKS şi raionul Iampol 2776,5 RKKS; în total 15567,5 RKKS.

Din această sumă s'a vărsat Misiunii 12567,5 RKKS pentru articolele arătate mai sus, 1740 RKKS s'a dat raioanelor pentru acoperirea cheltuielilor de întreţinerea lor, 1060 RKKS s'a dat judeţului pentru aceleaşi cheltuieli şi 200 RKKS s'au dat ajutoare văduvelor de clerici.

Pe anul 1943, până la 1 Octombrie, situaţia cassei judeţului se prezintă astfel:

Raionul	10% fond misionar	Revista Hrist. Vestnic	Molitfoslov Balta	Cruciuliţi	Cheta fond misionar	Registre	Cărticele de rugăciuni	Noul Testament	Crucea Roşie
Crijopol	3431	2594,6	1032	893	638,5	280	200	120	—
Tomaşpol	3315	2287,6	892	895	521,5	310	200	120	212,5
Iampol	1546	2895	984	895	541	210	200	120	99
Cerniveţi	2309	2227,6	840	893	359,5	200	200	120	—
Total	10601	10004,8	3748	3576	2060,5	1000	800	480	311,5

Raionul	Revista pascală	Cântări bisericeşti (note)	Diverse	Total
Crijopol	66	60	13	9328,5
Ţomaşpol	66	40	14	8873,6
Iampol	47	60	11	7608
Cerniveţi	46	40	11	7246,1
Total	225	200	49	33055,8

Din aceste sume s'au vărsat Misiunii 27380,5 RKKS, pentru articolele arătate mai sus, raioanelor s'a predat 3180,5 RKKS şi judeţului 2494,8 RKKS. In total 33055,8 RKKS.

Toate conturile cu raioanele şi Misiunea sunt lichidate până la 1 Octombrie 1943 şi toate datoriile sunt achitate. Excedent în casa protoieriei nu rămâne nimic.

In total pe tot timpul de 2 ani, protoieria a avut la venit 48.623,3 RKKS şi la cheltueli aceiaşi sumă. Aici nu intră salarul clerului, care a fost socotit aparte.

Impozitul de 10% s'a introdus pentru acoperirea cheltuielilor de întreţinere a Misiunii şi a organelor ei subalterne pe teren şi se aplică la venitul global al tuturor parohiilor din Transnistria. Se calculează pe baza arătărilor registrelor de venituri şi cheltuieli a fiecărei parohii din Transnistria.

Revista „Hristianschii Vestnic" apare dela 12 Iunie 1943 şi costul ei se acopere din abonamentele, ce se fac printre creştinii doritori.

Molitfoslovul tipărit la Balta, în limba rusă şi slavonă, s'a distribuit mai ales pela şcoli şi învăţătorilor, pentru a le servi drept călăuză la predarea Religiei în şcolile primare. S'a distribuit în acest judeţ în 1030 exemplare; deci în mediu câte 11 de fiecare parohie.

Cruciuliţele şi medalioanele s'au distribuit pentru a se putea da pruncilor la botez, cum şi vârstnicilor la cununie. Se mai simte mare nevoie de acest material prin parohii.

Cheta pentru „fondul misionar" se face prin bisericile din judeţ odată pe lună. El se adună la judeţ şi lunar se varsă Misiunii. Serveşte pentru editarea publicaţiilor, ce se distribuie gratuit populaţiei.

Cărticele de rugăciuni cu titlul „Lăudaţi pe Domnul" sunt scrise în limba rusă şi sunt foarte căutate de popor. Ni s'au trimis de 950 RKKS, dar se simte încă cea mai mare lipsă a lor.

Noul Testament s'a trimis în 80 exemplare, scris în limba

română. Nu poate pătrunde în grosul populaţiei, deoarece nu cunoaşte limba. Se păstrează însă cu sfinţenie prin biserici pe Sf. Mese.

Pentru Crucea Roşie şi asistenţa socială, pe lângă suma de 6602,5 RKKS, s'au mai adunat o mare cantitate de diferite alimente, cari au fost predate pe loc unităţilor militare şi spitalelor. Poporul a răspuns cu drag la apelul ce li s'a făcut de a ajuta „Crucea Roşie".

Revista pascală a fost scoasă pentru tineret şi s'a distribuit cu o mare iuţeală. A avut o căutare foare mare.

Imprimatele şi registrele s'au distribuit pentru nevoile oficiale ale parohiilor şi nu au avut caracterul de propagandă.

Oraşul Iampol, fiind situat departe de centru, fiind apoi prea izolat de tot restul judeţului, fiind apoi şi prea mic, nu s'a putut organiza în el nici un fel de ateliere de obiecte bisericeşti sau lumânări. Rămâne ca acest neajuns să fie complectat de atelierele Misiunii, cari ateliere funcţionează în Odesa şi credem că ne vor trimite spre desfacere mărfurile lor.

D. — Activitatea personală.

Darea de seamă de faţă nu ar fi complectă, dacă nu aş adăuga la ea şi activitatea proprie, pe care am depus-o pentru reuşita organizării judeţului. Această activitate a fost depusă sistematic şi organizate pe etape, fiecare având preocupări diferite, potrivit nevoilor mai urgente din viaţa Bisericii.

Abea sosit în fruntea judeţului, prima grijă mi-a fost de a cunoaşte clerul, care se afla prezent în serviciu. La Prefectura de judeţ am aflat un tablou de persoanele cari s'au anunţat, că sunt preoţi şi lucrează cele sfinte. Ştiind că sub regimul sovietic, clerul ca şi Biserica, a fost divizat în mai multe fracţiuni, dintre cari unele nici nu aveau hirotonia canonică, am pus în vedere tuturor acestor preoţi să se prezinte cu actele ce au asupra lor, pentru a se cunoaşte canonicitatea lor. Cei cari s'au găsit cu acte în regulă, au fost îndată propuşi Misiunii pentru încadrare. Cei ce nu au avut acte, au putut proba canonicitatea pe baza anuarului Podoliei din 1915, şi, în fine, alţii au probat canonicitatea pe baza declaraţiilor scrise a trei preoţi localnici canonici, cari adeveresc preoţia canonică a respectivului. Preoţii canonici localnici, cari în timpul stăpânirii sovietice au fost de alte orientări, decât cea patriarhală, au făcut declaraţii de pocăinţă publică şi după aceia au fost încadraţi în Misiune.

Indată ce am terminat operaţia cu verificarea canonică a preoţilor, am început conferinţele administrative pe raioane cu toţi preoţii, cântăreţii şi epitropii parohiilor respective. Scopul acestor conferinţe a fost, ca să arăt situaţia juridică a clerului şi epitropilor în noua organizaţie a Bisericii. Sub sovietici, lumea

se deprinsese, că epitropii sunt totul şi pot administra toate chestiunile parohiale, inclusiv mutarea preoţilor din o parohie în alta. Mi-a trebuit să lucrez mult până am reuşit să fac disciplina epitropilor şi a le arăta, că fără ştirea preotului nu pot lucra nimic în parohia lor. Pe cei recalcitranţi şi neînţelegători a trebuit să-i înlocuesc cu alte persoane docile. Tot în aceste conferinţi am arătat care este cercul de activitate şi atribuţiunile cântăreţilor, cari şi ei se arătau cam nesupuşi faţă de preoţi. Unii îşi permiteau a săvârşi slujbe, cari sunt proprii numai preoţilor. Cu mare greu şi cu insistenţă am reuşit să fac disciplină şi în acest sens.

Am organizat apoi conferinţe numai cu preoţii, în scopul de a le face disciplinarea lor. In aceste conferinţi am insistat asupra conduitei lor, costumului, concediilor, disciplinei şi tot ceia ce este în legătură cu activitatea pastorală. Am biciuit fără cruţare toate scăderile clerului, făcându-l atent să nu mai repete greşelile din trecut, cari au fost subliniate de bolşevici şi imputate Bisericii şi clerului.

Indată ce am terminat cu disciplinarea clerului, am început munca de organizare a tagmei cântăreţilor. Am verificat, pe bază de acte, situaţia fiecărui candidat, care cerea încadrarea în Misiune. Toţi acei cari au fost cântăreţi titulari, anterior anului 1917, şi cari în timpul bolşevicilor au avut o purtare demnă faţă de Biserică, au fost încadraţi, fără a li se pretinde verificarea cunoştinţelor. Ceilalţi au fost verificaţi pe teren şi apoi examinaţi de o comisiune şi propuşi Misiunii pentru încadrare. La numirea lor, am fost condus de principiul de a se numi cântăreţi titulari, numai în acele parohii, cari au posturile complectate cu preoţi, ca să am un control permanent şi efectiv asupra cântăreţilor. Astăzi numărul lor este 45, toţi încadraţi în Misiune.

Un criteriu principal la încadrările cântăreţilor a fost faptul, dacă are cor parohial bine organizat. De obiceiu, fiecare parohie, are cor parohial format de predilecţie din vechii coriști. Nu-i aproape nici o parohie, care să nu aibă cor parohial. Afară de coruri, în unele parohii este deprinsă a cânta toată biserica, cel puţin părţi mai însemnate din serviciile divine.

Pentru a complecta marea lipsă de preoţi am cerut tot timpul Misiunii să ne trimită câţi mai mulţi preoţi, cari să cunoască bine limba rusă, pentru a putea face faţă cerinţelor şi împrejurărilor din acest judeţ. Aceşti preoţi ne-au venit, dar nu în măsură suficientă şi abia în anul 1943, iar anul 1942 l-am slujit numai cu 22 preoţi la 97 parohii. Grija permanentă a fost de a recruta candidaţii de preoţie din elementele localnice. Mare mi-a fost bucuria, când s'a deschis Seminarul Teologic din Odesa, la 1 Aprilie 1943. Tot atunci am trimis 12 candidaţi, dintre cei mai buni cântăreţi, cari au absolvit cursurile Seminarului şi astăzi sunt hirotoniţi pentru parohiile din acest judeţ.

O grijă deosebită am avut faţă de familiile clericilor deportaţi de bolşevici. Mărturisesc că nu am reuşit să le ameliorez

situaţia cu nimic mai simţitor, din lipsă de fonduri. Soluţionarea acestei chestiuni este de preocupările viitorului.

Din îndemnul Misiunii, cum şi din necesitate simţită, am ţinut în fiecare lună conferinţe administrative cu sub-protoiereii de raioane, pentru a discuta şi rezolvi chestiuni curente de organizare. Toate cele desbătute în aceste conferinţe, au fost trecute în condică specială de procese verbale, cari s'au înaintat sistematic Misiunii, spre cunoştinţă şi aprobare. Din ele se vede tot ce s'a întreprins pentru buna organizare a judeţului.

Potrivit cerinţelor Misiunii, pentru fiecare lună de activitate, la finele ei, se întocmea dare de seamă ce s'a trimis regulat Misiunii. Din aceste dări de seamă se poate vedea, tot ce s'a lucrat în acest judeţ, în mod cronologic. Câte o copie după aceste dări de seamă se păstrează la arhiva acestei protoierii.

O mare greutate am întimpinat în administraţie şi pe tema calendarului îndreptat. Noroc că chestiunea a fost agitată numai în o singură parohie, Gorişcovca, din nordul judeţului şi datorită măsurilor luate la timp a putut fi localizată. In această parohie am găsit pe ieromonahul Patrichie Zavorotnăi, din Sf. Munte Atos. El servea parohia şi şi-a permis a oficia Sf. Slujbe după calendarul vechi. Era un singur caz izolat, care a atras atenţia credincioşilor din parohiile vecine. Am atras atenţia acestui preot, dar în loc de îndreptare, el şi mai mult s'a întărit în rătăcirea sa. A fost în cele din urmă ridicat forţat şi internat la mănăstirea Sf. Antonie din Dubăsari. De atunci mişcarea s'a potolit, dar mi se pare, că urmele încă se simt şi astăzi. Influenţa acestui călugăr a trecut asupra unui grup de enoriaşi din parohie, cari se arată ostili Bisericii şi noului calendar.

In vederea uniformizării şi apoi a organizării înseşi a subprotoieriilor, am procurat câte un registru de intrare şi eşire şi un registru mare de inspecţii pentru fiecare raion, în cari subprotoiereii să treacă procesele-verbale de inspecţii. Toate acestea le-am procurat din mijloace proprii. Deasemenea am lucrat în lampol sigilii rotunde de metal pentru toate raioanele şi parohiile, cari au fost complectate cu preoţi până la 1 Aprilie 1943. Pentru celelalte, cari se complectează acum, vor trebui confecţionate în viitor.

Tot în cadrul acestei activităţi ţin să menţionez, că eu singur am executat şi toate lucrările de cancelarie, fiindcă în aceşti aproape doi ani, nu am avut nici un secretar pentru lucrările de cancelarie, cu excepţia a două luni din postul mare, când a funcţionat în acest post, preotul Teodor Gheorghe din parohia Joseni jud. Buzău.

Protoieria de judeţ are până în prezent 4 volume de registre de intrare şi eşire. Anul trecut a avut 686 hârtii intrare, iar anul acesta până la 1 Octombrie 777. Toate aceste lucrări au fost executate personal de mine, ceia ce mi-a răpit cel puţin 40 % din timpul disponibil şi pe care l-aş fi putut întrebuinţa mai raţional pentru alte lucrări de administraţie.

Toată corespondenţa este clasată şi cusută în 8 dosare diferite, ţinute la zi. Contabilitatea este ţinută la zi, tot de mine singur şi despre ea a fost vorba mai sus, la capitolul respectiv.

Procesele-verbale de inspecţii făcute prin judeţ, se cuprind în două registre speciale ce se păstrează la protoierie. Alte scripte oficiale nu mai sunt.

Nu pot trece cu vederea aici nici împrejurările excepţional de grele în cari a trebuit să desfăşor activitatea pe teren.

Dela început nu am avut nici un mijloc de locomoţie şi abia mai târziu mi s'a pus la dispoziţie o trăsură cu doi cai pentru deplasări, atât pentru mine cât şi pentru sub-protoiereul raionului Iampol. Până în Maiu 1942, am călătorit cu căruţă simplă, fără arcuri, îndurând şi frigul şi intemperiile. Am călătorit însă permanent şi ziua şi noaptea cutreerând tot judeţul în vederea informării la faţa locului şi organizării lui.

In două rânduri mi-a fost în pericol însăşi viaţa. Noaptea între 16-17 Martie 1942 am fost tamponat pe şoseaua Cerniveţi-Tomaşpol de o maşină militară, care, din izbitură, m'a aruncat între cai şi a rostogolit sania peste mine. Am scăpat neatins numai datorită unei adevărate minuni cereşti. In ziua de 18 Decembrie 1942, am lunecat în centrul Iampolului pe trotuarul îngheţat şi mi-am rupt cu desăvârşire mâna dreaptă, fapt care m'a forţat să stau două luni cu mâna în ghips şi a executa, în acelaş timp, toate lucrările de cancelarie şi a conduce efectiv parohia Iampol, cu toate filialele ei, lipsite tocmai în acel timp de orice preot. Dar toate sunt trecătoare şi astăzi mulţumesc lui Dumnezeu, că mi-a redat sănătatea şi putinţa de a munci şi a fi de folos Bisericii şi Ţării.

Nu pot încheia această dare de seamă, fără a arăta şi organele de control trimise de Misiune pentru a vedea şi verifica activitatea mea pe teren. Voi înşira inspecţiile avute în ordinea lor cronologică.

In ziua de 23 Martie 1942 am fost vizitat de P. C. Consilier Referent economic Dimitrie Popovici. P. C. Sa a dat cu acea ocazie îndrumările centrului pentru organizarea economică a judeţului. A făcut numai constatări pur statistice, fără a putea aprecia activitatea, care era în curs de început abia. P. C. Sa a venit însoţit de preotul D. Balaur, Consilier referent cultural din episcopia Hotinului. Acesta din urmă a binevoit a se deplasa la raioanele Cerniveţi şi Tomaşpol, pentru a lua parte la conferinţele administrative cu clericii din acele raioane. Pe drum a vizitat şi parohiile, cari se aflau în cale şi s'a interesat deaproape de toate laturile vieţii bisericeşti şi sociale din timpul sovieticilor. A călătorit împreună cu mine în cele mai proaste condiţiuni cu o căruţă simplă şi îmi este martor asupra celor arătate de mine mai sus, despre mijloacele de transport.

In ziua 18 şi 19 Maiu am fost vizitat de Părintele T. Rudeanu, Consilier referent cultural din Misiune. P. C. Sa a prezidat cu acea ocazie conferinţa mare culturală a tuturor preoţilor

din acest judeţ. Nu a făcut nici o apreciere asupra activităţii mele şi nici nu a încheiat acte scrise despre aceasta.

In lunile Iulie şi August 1942 am avut 3 inspecţii consecutive, din partea preotului Andrei Nicov, pe atunci revizor bisericesc al Transnistriei. Rezultatul s'a trecut în trei procese-verbale din: 23 Iulie, 12 August şi 26 August, dar de fapt scrise în una şi aceiaşi zi. Aprecierile se referă mai mult la parohiile, cari au fost vizitate prin judeţ, decât la oficiul protoieriei. In general sunt bune. Oglindesc realizări pozitive îndeplinite prin parohii.

La 10 Aprilie 1943 am fost inspectat de părintele Teodor Simenov, Inspector misionar. Constatările au fost atât de măgulitoare şi bune pentru mine, încât, dacă nu ar corespunde realităţii, nici nu le-aş arăta în acest loc, din modestie.

In ziua de 10 Iunie 1943 am fost inspectat de D-l profesor universitar Constantin Tomescu, Inspector general în Misiune. Constatările făcute tot atât de bune ca şi la inspecţia precedentă. Sunt cele mai bune mărturii asupra lucrului ce s'a realizat în acest judeţ.

In ziua de 13 Iunie a. c. s'a făcut în Iampol instalarea P. C. Vicar al Transnistriei de Nord. Cu această ocazie s'a făcut şi o inspecţie la protoierie şi o conferinţă administrativă cu sub-protoiereii de raioane. Acte scrise despre cele constatate nu s'au încheiat.

In zilele de 24 şi 25 August a. c. am fost vizitat de P. C. Ic. T. Rudeanu, Consilier cultural din Misiune. Cu acest prilej s'a ţinut conferinţa culturală a clerului din tot judeţul. Vizita a avut mai mult caracterul de manifestare culturală, decât de inspecţie. Constatări în scris nu s'au făcut.

In ziua de 16 Septembrie am fost vizitat de părintele Eusebie Popovici, revizor bisericesc al Misiunii. Nu s'au încheiat acte scrise, deoarece eram plecat la Misiune în interese de serviciu.

In timpul cât am condus judeţul Jugastru am avut fericirea să fiu vizitat de doi P. P. S. S. Chiriarhi: în ziua de 9 Aprilie 1943 de P. S. episcop Dr. Partenie Ciopron al Armatei şi al eparhiei Hotinului, şi în ziua de 21 Septembrie de I. P. S. Mitropolit Visarion al Transnistriei. Ambele vizite au adus bucurie nespus de mare credincioşilor din acest judeţ şi mie o încurajare în activitate.

La 9 Aprilie a fost vizitată garnizoana din Iampol şi cu acea ocazie şi biserica parohială.

La vizita canonică din 21 Septembrie, pe lângă oraşul Iampol, au mai fost vizitate şi parohiile: Dzigovca, Pisarevca, Trostineţ, Clembovca, Ignatcovo, şi Tomaşpol. Pretutindeni a fost bucurie nespusă vizita I. P. S. Mitropolit. In numele credincioşilor şi a clerului, aduc mulţumiri şi recunoştinţă fiască, pentru cercetarea activităţii noastre pe teren.

Incheiu această dare de seamă cu mulţumiri Celui Atotputernic, că mi-a dat puteri sufleteşti şi trupeşti pentru ca să pot munci în acest ogor atât de înţelenit. Mulţumesc apoi I. P. S. Mi-

tropolit Visarion al Transnistriei, dela care am învăţat treburile administraţiei şi am putut să le aplic pe teren pentru binele Bisericii şi al Patriei. Mulţumesc apoi P. S. Episcop Partenie al eparhiei Hotinului, pentru că mi-a dat voie şi răgaz ca să pot desăvârşi lucrul pentru care am muncit cu tot sufletul şi cu toate puterile mele de muncă.

Mulţumesc tuturor acelora, cari mi-au fost îndrumători în această muncă de organizare a Bisericii. Mulţumesc D-lui Colonel Ştefan Gheorghiade Prefectul judeţului Jugastru, pentru tot sprijinul, concursul şi larga înţelegere ce mi-a acordat în permanenţă pentru a realiza ceia ce am arătat până acum în corpul acestei lucrări.

Mulţumesc tuturor acelor cu cari am colaborat pe teren administrativ, în primul rând părinţilor sub-protoierei de raioane, apoi preoţilor misionari din Ţară şi celor localnici, D-lor pretori de raioane şi tuturor acelor ce mi-au dat o mână de ajutor în organizarea judeţului. Ca încheiere ar fi trebuit să fac propuneri pentru viitor, dar cred că succesorul meu, citind cele de mai sus, va afla tot ce trebuie ca să ştie ce are de făcut mai departe, stând la cârma acestui judeţ.

Protopopul jud. Jugastru
Preot Gr. Demideţchi

SĂRBATORIRI TRANSNISTRIENE

I. Istoricul sfintei Icoane făcătoare de minuni „Mântuirea celor pieriţi“ — şi a mânăstirii Berşad, jud. Balta.

II. Aducerea acestei icoane din satul Osievca la Berşad

Nu sunt dese prilejurile când sufletul unei mari mulţimi de populaţie să fie adânc răscolit şi mişcat până la lacrimi. Emoţiile sufleteşti se manifestă, în mod obişnuit, la o singură persoană; dar ca să se manifeste la o întreagă mulţime, trebue un prilej cu totul deosebit.

Un asemenea prilej l-a dat credincioşilor din raionul Berşad jud. Balta, procesiunea mutării sf. icoane, făcătoare de minuni, a Maicii Domnului, din satul Osievca, lângă Bug, în oraşul Berşad.

Pe o distanţă de 25 km. icoana Maicii Domnului a fost dusă de sobor de preoţi şi petrecută de popor numeros, în cântări necontenit de coruri, scăldate în lacrămi de bucurie.

Inainte însă de a descrie cum a decurs procesiunea, găsesc de cuviinţă să fac un scurt istoric al acestei sfinte icoane, de care este strâns legată şi istoria mănăstirei Florina de lângă Berşad.

*

După ocuparea Constantinopolului de către Turci, Creştinătatea a avut mult de suferit. Lupta era dusă cu mare înverşunare pentru a atrage pe creştini la legea mahomedană. In acele vremuri cumplite, cei cari voiau să-şi trăiască în pace credinţa străbună se refugiau. Din aceşti refugiaţi, 2 călugări trec din Moldova peste Nistru şi ajung în ţinuturile Baltei, lângă oraşul Berşad care e aşezat la revărsarea râurilor Dohna şi Bernadinca, în anul 1607.

Aicea, într'o mică pădure, lângă un izvor de apă, au poposit peste noapte sub un stejar bătrân. Când s'au trezit dimineaţa, au văzut, în copac o frumoasă icoană a Maicii Domnului, de mărime 30/20 cm., având următoarea înfăţişare deosebită: Sf. Fecioară cu capul descoperit şi părul despletit, lucrul ce nu se obişnueşte în iconografia bisericească. In partea de jos a fost, drept inscripţie, următoarea cântare în slavoneşte în versuri: „In braţe

poartă Fecioara pe Pruncul, Dumnezeu mai înainte de veci, şi pururea roagă pe Pruncul cel mai înainte de veci, cu milă multă să ierte pe toţi, neîncetat roagă şi îi ocroteşte Fiul Fecioarei".

Socotind că acest fapt nu poate fi decît o minune dumnezeească şi o voinţă deosebită a Preacuratei lui Maici, şi-au pus în gând să întemeeze pe acel loc un aşezământ de închinare Domnului. Din cauza greutăţilor însă, n'au putut să-şi îndeplinească curînd gîndul. Abea *în anul 1616*, în timpul Episcopului de Kameneţ-Podolsc, Eremia, pe locul acelui stejar s'a ridicat o mică bisericuţă de lemn, acoperită cu trestie, cu sf. Prestol pe trunchiul stejarului tăiat, avînd hramul Schimbarea la Faţă a Domnului.

Aşa s'a făcut începutul vieţii monahale în Mănăstirea Florina Berşad.

După această dată, puţine lucruri se ştiu, pînă către sfîrşitul secolului următor, când după dorinţa papilor, se înteţeşte propaganda uniată în Ucraina, venind din Polonia. Pe acea vreme a II-a jum. a sec. XVIII, stăpânirea poloneză se întindea în Ucraina, până la râul Kodima, care trece prin oraşul Baltą, după care în jos, era stăpânirea turcească. Dorinţa care călăuzea gândul catolicilor de multă vreme, era să atragă pe ortodocşi la unire cu papalitatea, iar mînăstirile, pe cele bogate să le congrege în ordinele Baziliene, iar pe cele sărace să le desfiinţeze. Mănăstirea Florina era destinată desfiinţării pentru două motive: 1.—Era mică şi săracă şi 2.—Prin icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului îşi creease un foarte mare renume în Ortodoxia rusească, ceeace nu convenea defel catolicilor.

Deaceea Mânăstirea Florina a fost desfiinţată de două ori, distrusă chiar, probabil prin foc: în 1774, de trimisul oficial uniat Belinski şi în 1789, de armate poloneze, sub conducerea preoţilor uniţi.

După prima desfiinţare, nu se ştie unde au ţinut sf. icoană. După a doua însă, în 1789, câţiva călugări, sub conducerea igumenului Iacov Gorbatâi Gârbovul, au luat, nu numai sf. icoană făcătoare de minuni, ci chiar întreaga catapiteazmă care probabil nu era prea mare şi s'au refugiat peste Nistru, în pădurile apoape nestrăbătute pe atunci ale Orheiului. Aici, după unii au reînoit, iar după alţii chiar au ridicat din temelii o mânăstire, pe care localnicii basarabeni au numit-o după defectul fizic al igumenului întemeetor, *GARBOVAŢ*.—Nu se ştie câtă vreme s'a păstrat icoana făcătoare de minuni aici. Se ştie însă că a stat o bucată de vreme şi în mănăstirea de maici Răciula, iar în anul 1821 se găsea în satul Katuşka, probabil actualul Pituşca.

După anul 1790, părţile Ucrainei ocupate de Polonezi, trec la Rusia, ceea ce dă putinţă Ortodoxiei din aceste părţi să-şi reea viaţa în linişte. In anul 1794, cu blagoslovenia Episcopului ortodox de Viniţa, mânăstirea Florina începe să-şi reea fiinţa. Peste doi ani numai, în 1796, pe vremea Episcopului de Bratislav Ioanichie, viaţa monahală este deja organizată, prin stăruinţa ieromonahului Terentie, în timpul căruia s'a ridicat biserica mare

de cărămidă, cu hramul Schimbarea la Faţă a Domnului şi biserica mai mică pentru iarnă, în cinstea sf. Onufrie, ambele existente până în ziua de azi, ciuntite considerabil, desigur, de bolşevici. Pela 1800, erau în mânăstire 11 călugări, din care cei mai buni au fost luaţi şi duşi în mânăstirea Şargorod, jud. Moghilău, pentru a reorganiza şi acolo viaţa monahală, în urma izgonirii uniaţilor. In anul 1821, ieromonahul Chiriac, în schimă Cornelie, ctitorul bisericii celei mari, auzind că icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului se află în satul Katuşka, dincolo de Nistru, a mers şi a răscumpărat-o cu mare sumă de bani şi a adus-o la Berşad, în mânăstirea acărei începuturi ea le-a pricinuit şi a aşezat-o deasupra uşilor împărăteşti.

Abea în anul 1902, după o veche dorinţă a călugărilor şi a credincioşilor, s'au făcut sf. icoane îmbrăcăminte de aur, argint şi pietre scumpe, care au costat mari sume în Moscova. De toate acestea a fost despuiată de bolşevici în anul 1929, când mânăstirea a fost închisă. Ultimul stareţ, arhimandritul Ioan, a luat sf. icoană, aşa sărăcită cum era şi a dat-o într'o noapte, spre păstrare la două blagocestive femei din satul Osievca, surorile Daria şi Evdochia Dabija, de origină moldovenească, care au păstrat-o până în seara zilei de 10 Iulie anul 1943. Bunicul lor era venit din Basarabia; tatăl lor mai vorbea încă moldoveneşte, ele însă nu mai posedă nici un cuvânt.

Asta este, în scurt, istoria sf. icoane făcătoare de minuni a Maicii Domnului, „Mântuirea celor perduţi".

Cât priveşte trecutul mai amănunţit al Mănăstirii Florina, nu sunt în prezent izvoare mai multe după care s'ar putea cerceta. Mai jos voi spune unde se află aceste izvoare. După tradiţie, se vorbeşte că pe vremuri Mănăstirea a avut şi trista ocazie de a fi fost populată, pentru un scurt timp, cu vieţuitori de sex mixt: jidani şi jidauce. Pe acele vremuri, cică erau doi stareţi: unul titular şi altul profitor, pe nume Climent. Unul era mai simplu cu ştiinţa, iar celălalt se dădea drept om tare învăţat. In orice caz, se potriveau bine din punctul de vedere al interesului personal, fiind în acelaşi timp şi mari iubitori faţă de poporul ales al lui Israel, caractere comune, care i-a legat într'o prietenie strânsă. Acele vremi însă, s'au perdut în negura trecutului.

In timpul de faţă Mănăstirea Florina este condusă de un stareţ, care în ciuda tuturor gramatelor de înalte studii, care îi lipsesc, este un desăvârşit gospodar, şi mai cu seamă, un ales suflet de călugăr... Il chiamă Ciprian, Protosinghel cu cinstea, şi-i venit depe meleagurile basarabene, produs educat duhovniceşte al sf. Mănăstiri Suruceni. Lui îi este rezervat întregul merit, ca această sf. mânăstire să fie restaurată pentru a treia oară *de Moldoveni.*

Datele istorice pe care le-am descris aici, sunt adevărate, ce e drept, căci sunt luate după izvoare scrise şi după mărturii ale populaţiei Berşadului, dar sunt puţine. Cu mult mai multe şi mai interesante lucruri ar putea să ne furnizeze Cuvioşia Sa Pă-

rintele Varlaam Chiriţă, actualul stareţ al sf. Mânăstiri Tismana—Gorj, care a păstorit Mânăstirea Florina—Berşad în cursul anului 1942, fiind în acelaşi timp şi Subprotoiereu al raionului Berşad, şi care la plecare a luat cu sine un număr *de 4000 (patru mii)* documente vechi, în legătură cu această mânăstire. Desigur, S. Sa le-a luat cu scop bun, pentru a face niscaiva studii după ele şi apoi să le restitue în întregime Mânăstirii, ştiind şi Cuvioşia Sa, ca un om de cultură ce este, că documentele istorice sunt temelia pe care se sprijină orice aşezământ, în virtutea lor putând a-şi duce existenţa mai departe. Altfel Mânăstirea Florina, care acum începe să fie restaurată radical pentru a treia oară de Moldoveni, cum am mai spus, ar rămânea deposedată de cea mai mare bogăţie a ei. Nu se îndoeşte nimeni de buna credinţă a Cuvioşiei sale, chiar dacă în gura populaţiei Berşadului, care nu cunoaşte pe S. Sa sub toate aspectele, circulă diferite comentarii.

* * *

Aducerea sf. icoane făcătoare de minuni a Maicii Domnului din satul Osievca la Berşad, a avut loc Duminică 11 Iulie a. c. La această deosebită solemnitate, a fost delegat din partea Misiunii Ortodoxe a Transnistriei, P. P. Sa Părintele Revizor misionar Eusebie Popovici, iar ca reprezentant al Jud. Balta a fost P. C. Sa Părintele Protoiereu Mihail Grosu. In ziua de 10 Iulie, împreună cu Părintele Grigore Onica, Subprotopopul raionului Berşad şi cu Părintele Protosinghel Ciprian Briceag, stareţul mânăstirii Florina, am plecat spre satul Osievca, unde aştepta Preotul localnic Andrei Nesterovski. Seara s'a săvârşit slujba vecerniei, după care toţi slujitorii în sobor, însoţiţi de mulţime de popor, cu prapure, cruci şi făclii aprinse, am plecat la locuinţa surorilor Dabija, unde se afla sf. icoană. Aici, în ogradă, aştepta mulţime impresionantă de oameni, la care adunându-se cei veniţi cu procesiunea, ograda a devenit neîncăpătoare. In camera unde se afla icoana, transformată într'un adevărat paraclis, s'a săvârşit obişnuitul „MOLEBEN", care este cunoscut bine şi în Basarabia, în Vechiul Regat însă, nu.

Slujba, adânc impresionantă, a culminat într'o izbucnire comună de lacrămi, dela care n'au fost scutiţi nici cei şase slujitori când surorile Daria şi Evdochia Dabija, împreună cu alte trei (de toate sunt cinci surori), căzând în genunchi, au cântat o profund mişcătoare cântare de despărţire, sfintei icoane a Maicii Domnului, care se adăpostise în casa lor vreme de 14 ani, păzindu-le de toate primejdiile ce le puteau veni din partea prigonitorilor bolşevici, pentru însăşi această faptă, trebuind să plece pentru totdeauna, spre a fi păstrată într'un lăcaş de închinare comună Domnului, unde întreg poporul să se poată îndulci de binecuvântările Ei nesfârşite. Cuvântarea P. C. Părinte Revizor Popovici, a prefăcut suspinele în plâns nestăpânit. După aceasta, în aceeaşi stare a spiritelor, sf. icoană aşezată într'un postament special, un fel de năsălie mică, a fost ridicată pe umerii a patru

preoţi şi scoasă din casă în cântări continui. Din pragul casei şi până departe în stradă, ca şi pe tot drumul până la biserică, poporul îngenunchiat în şir câte unul, cu capul plecat, mişcând buzele în murmure de rugăciune, aştepta să treacă pe deasupra lor cinstitul şi preaslăvitul chip al Preacuratei, acoperemântul şi nădejdea tuturor. In biserică s'a citit acatistul special al acestei icoane, după care Părintele Subprotopop de Berşad, Pr. Grigore Onica, a rostit o cuvântare, făcând şi istoricul icoanei. A doua zi slujba utreniei a început la ora cinci, continuându-se cu sf. Liturghie. Cuvântarea a fost ţinută de Părintele Revizor Popovici. La ora 11,45, începându-se în biserică acelaşi acatist, sf. icoană a fost ridicată de preoţi şi scoasă afară, începându-se astfel călătoria pe jos a celor 25 km. spre Berşad, în procesiune din ce în ce mai impresionantă şi în cântări de coruri.

La cerinţa credincioşilor, sf. icoană a trecut depe umerii preoţilor, pe umeri de tinere fete, care o duceau cu evlavie deplină, având capetele descoperite. Străbătând satul Osievca, poporul eşea din ogrăzi, întâmpinând cu pâine pe Impărăteasa cerului şi ocrotitoarea pământului, opreau întregul cortegiu pe loc şi dădeau preoţilor pomelnice cu numele familiei lor, ca să se roage Sfintei. Acest lucru s'a săvârşit în tot drumul, prin cele patru sate mari, pe care le-am străbătut până la Berşad. La hotarul dintre Osievca şi satul următor, Luhovaia, o nouă procesiune, în frunte cu preotul respectiv, ne-a întâmpinat, având cu ei o altă icoană a Maicii Domnului, menită să însoţească pe cea sărbătorită. După o scurtă slujbă cu ectenii, s'a făcut solemn predarea icoanei, membrilor satului următor. In casa de rugăciuni din Luhovaia, după citirea unei părţi din acatist în continuare, ectenii, rugăciuni şi cuvântare, procesiunea peremenită şi-a continuat drumul spre satul următor, Ustia, de mărime şi frumuseţe cu totul impunătoare, împodobit cu o monumentală, dar sărăcită biserică. Oprirea s'a făcut la o răspântie de drumuri, în mijlocul satului, în jurul unei troiţe ridicată în cinstea Eroilor, unde aştepta noua procesiune, ca să ia în primire darul cel de mult preţ. La marginea satului următor, Kirievca Mare, ne-a întâmpinat o altă procesiune, în frunte cu preotul localnic, Antonie Podoleanu. In biserică s'a făcut o slujbă asemănătoare cu cele precedente. Vrednicul Părinte Podoleanu, cu înfăţişare de sfânt, a ţinut o scurtă cuvântare, pornită din cele mai adânci fibre ale sufletului său, reuşind să o transmită cu aceeaşi intensitate, în aceleaşi taine ale sufletului ascultătorilor, cari primeau fiecare cuvânt prin stropiri de lacrimi.

Până la Berşad au mai rămas 6—7 Km. Procesiunea îşi reea călătoria la ora cinci fără un sfert, făcînd prin sat obişnuitele opriri, după dorinţa evlaviei bătrânilor şi copiilor, care din fragedă vîrstă se învaţă a fi cinstitori de cele sfinte, în timp ce tineretul, nedesmetecit încă şi desorientat, priveşte din porţi sau uşi de bufete, cu şăpcile pe cap, şi cu mîinile în buzunar sau la spate, neînţelegînd ceeace văd.

După eşirea din Kirievca-Mare, am început a face slujba vecerniei, pentru corişti lipsa cărţii la slujbă fiind ceva obişnuit. La un Km. de Berşad ne-a întîmpinat populaţia oraşului, în frunte cu doi preoţi localnici: ieromonahul Iona Iureţ şi Pr. Antonie Maliuta, cu un cor bine organizat, avînd cu ei şi obişnuita însoţitoare, o altă icoană a Maicii Domnului, înconjurată de îngeri. Această întîmpinare a fost mai impresionantă decît toate. In adevăr, era pe cît de înălţător, pe atît de mişcător să vezi o covîrşitor de mare mulţime de oameni, căzuţi în genunchi în plină şosea, sub o ploae bogată şi binefăcătoare, cîntînd şi plîngînd. Deasupra mulţimii îngenunchiate, predomina ca o stăpînire, cele două icoane ale sf. Fecioare. Am intrat în oraş. Administraţia romînească dela fabrica de zahăr, se descopere şi se închină cucernic, sub umbrelele ce-i adăpostesc de ploae. Localnicii, aceeaşi atitudine a bătrînilor şi copiilor, deosebită de a tinerilor. Unii se închină, ştiind pentru ce, alţii se închină pentru că văd pe alţii, în timp ce o altă categorie, îşi demască curiozitatea, fiind copleşită de moment, refuzînd însă să se manifeste. Pe cei mai mulţi dintre ei, frica de viitorul nesigur îi face să fie aşa.

In faţa bisericii Piski-Berşad, menită să primească deocamdată sfîntul odor, pînă la reînoirea vechiului ei locaş, M-rea Florina, aşteaptă mulţimi impresionante, în frunte cu autorităţile oraşului şi ale raionului. Distingem pe D-l. Pretor Florea Bunea, om de înaltă cultură şi superioară educaţie, încununate de profunde sentimente religioase, dovedite prin fapte, şi alţii. In uşa bisericii aşteaptă P. P. C. C. Lor Revizor misionar Eusebie Popovici şi Protopop Mihai Grosu, veniţi puţin mai înainte pentru a face primirea oficială, înconjurat de preoţii localnici: Savatie Homiţki, Hrisant Stopkevici şi Mihail Ţibulski, chipuri înălbite de ani şi suferinţă, portrete aproape centenare, vrednice de pus în rame şi cinstite ca pe nişte adevăraţi şi scumpi mărturisitori ai Pravoslaviei Domnului Hristos. In biserică s'a făcut slujba acatistului, moleben şi alte rugăciuni, după care solemnitatea a luat sfîrşit, prin mult însufleţita cuvîntare a P. C. Sale Pr. Mihail Grosu, care a vorbit despre cultul Maicii Domnului în Ortodoxie, cu opriri asupra sf. icoane făcătoare de minuni ce sta în faţă, aducînd în acelaş timp mulţumiri şi laude în public celor două blagocestive surori, care cu riscuri din cele mai mari au păstrat atîta vreme acel scump odor. Intreaga sărbătoare a zilei a fost încheeată printr'o conferinţă religioasă ţinută tot de Părintele Protopop al jud. Balta, în sala arhiplină a teatrului, vorbind despre Persoana Domnului Hristos, după care s'a filmat „Viaţa şi Patimile Sale".

Această solemnitate, descrisă pe scurt, este un mic capitol ce face parte dintr'un întreg, aproape indescriptibil, a ceeace este capabil să săvîrşească, în materie religioasă, poporul care în timpul de faţă, se pare că nici nu vrea şi nici nu poate să se bucure, aşa cum înţelege el. Domnul fiind milostiv asupra robilor săi, nădăjduim că vor veni şi acele timpuri, cînd se va putea.

Protoiereu M. Grosu

Balta

DE IERI ŞI PENTRU MÂNE

Spicuiri

Inceputul modest al activităţii misionare desfăşurată de „Misiunea ortodoxă română pentru Transnistria", atrage tot mai mult luarea aminte precum a intelectualităţii tot aşa şi a masselor populare din această provincie, iar ziarele locale vorbesc zilnic de lucrările ei şi redau propuneri pornind din sufletele celor doritori ca biserica să lumineze cât mai mult şi să desmorţească sufletul poporului îngrozit şi amorţit de grozavele persecuţii ale bolşevismului.

Crezând, că nu e de prisos cunoaşterea deobşte a unui asemenea lucru, redăm în rândurile ce urmează, porţiuni din articolele a doi profesori universitari din Odesa, buni sprijinitori ai acţiunei Misiunei noastre, dd. N. Iablonovski şi A. Baleasnâi, şi preţuiţi conferenţiari publici.

1. — CHINURILE DE IERI ALE CLERULUI ŞI PROBLEMELE CE-I STAU IN FAŢĂ PENTRU VIITOR. —

de N. Iablonovski, profesor universitar în Odesa.

„Fără nicio exagerare se poate spune că, clerul în URSS este pătura oamenilor cea mai înjosită şi care a suferit mai mult din partea bolşevismului. E destul să ne amintim, că din 50.000 de preoţi ortodocşi, ce au fost în Rusia ţaristă şi carii n'au reuşit să emigreze la timp, au mai rămas în viaţă vreo câteva sute, dar şi aceştia sunt oameni nenorociţi, petrecând ultimile zile în lagăre, pentru că nu s'au lepădat de Dumnezeu.

După mărturisirile ziarelor numai în 1936 au fost împuşcaţi 46.800 de preoţi ortodocşi. Din 200 preoţi Luterani, ce au fost în Rusia în 1917 au rămas până la 1937 numai 4. In 1917 erau 810 preoţi catolici, iar până la 1937 au mai rămas în viaţă numai 10.

Mulţi încă îşi reamintesc de oprimarea monstruoasă a ultimului Patriarh rus Tihon, care a fost mult respectat nu numai în Rusia, ci şi peste hotare, pe care conducătorii dela Moscova

n'au îndrăznit să-l ucidă făţiş, ci sub motiv de lecuire l'au internat în spital şi aici nu s'au sfiit a otrăvi în mod criminal pe sfinţitul bătrân. Această moarte mucenicească a statornicului sfinţit al Bisericii Ortodoxe mult timp a tulburat opinia publică din toată lumea.

Noi am făcut cunoştinţă în oraşul Crasnodar, după ce acest oraş a fost ocupat de armata germană, cu ieromonahul Serafim Smâcov, care a scăpat ca prin minune. Faţa lui extrem de palidă, cu privirea blândă şi împăciuitoare îţi atrăgea atenţia fără să vreai. La întrebarea noastră despre sănătate părintele Smâcov a zâmbit trist şi în scurte cuvinte ne-a povestit istoria mult sbuciumatei sale vieţi.

In toiul persecuţiilor clerului, părintele Smâcov, încă om tânăr, zăcea la pat, bolnav de tuberculosă şi tocmai în acel timp au venit agenţii N. C. V. D. [1]) să-l aresteze. Dar văzându-l în aşa stare tristă, agenţii s'au cam zăpăcit şi după o scurtă consfătuire i-au spus: „Vom veni peste trei zile după Dvs!"

Nenorocitul ieromonah, cedând rugămintelor insistente a fratelui său, s'a unit să se ascundă în pivniţa ce se afla sub locuinţă şi când peste trei zile au venit agenţii N. C. V. D.-ului, li s'a spus că părintele Smâcov a plecat la Voronej, fiind chemat. După o percheziţie amănunţită dar fără rezultat, agenţii au plecat. Dela Voronej s'au cerut prin telegraf informaţiuni dacă a sosit acolo părintele Smâcov, şi printr'o coincidenţă stranie, sau poate prin voia lui Dumnezeu, din Voronej s'a primit răspunsul, că cetăţeanul Smâcov a locuit acolo, dar după o boală scurtă a murit şi a fost înmormântat în cimitirul local. După acest răspuns N. C. V. D.-ul din Crasnodar a lăsat în pace rudele părintelui Smâcov şi mai mult nu le-a mai deranjat..

Şi iată au început să se scurgă zilele şi anii chinuitori de viaţă subterană a părintelui Smâcov, şi au trecut 15 ani de viaţă în pivniţă şi când în sfârşit la 9 August 1942 armata germană a intrat în oraşul Crasnodar, rudele nenorocitului suferind l'au scos la lumina lui Dumnezeu şi el, istovit, palid ca un mort, a reluat postul de păstor şi cu multă însufleţire a reînceput să facă serviciile bisericeşti în catedrala din Crasnodar. Ce s'a întâmplat cu el, când a plecat armata germană din Crasnodar, noi precis nu ştim. Am auzit, că părintele Smâcov ar fi plecat cu ajutorul conducătorilor armatei germane cu puţin înainte de a intra bolşevicii în Crasnodar. Dacă e adevărat, apoi noi şi în aceasta vedem Mâna nevăzută a Providenţei, care a scăpat pe credinciosul rob al bisericii Ortodoxe.

Nu demult s'a primit din Voroşilovgrad, care din nefericire, din nou a căzut în mâinele bolşevicilor, o veste că N. C. V. D.-ul a arestat 4 preoţi, ce au rămas acolo, crezând zvonurilor despre schimbarea atitudinei autorităţii sovietice în privinţa toleranţei

---

[1]) „N. C. V. D. „Narodnîi Comisar Vnutrenâh diel" — „Comisarul poporului pentru trebile interne", una din cele mai sălbatece poliţii bolşevice.

religioase în URSS. După mari torturi aceşti preoţi, îmbrăcaţi în odăjdii bisericeşti, au fost spânzuraţi în piaţa oraşului.

In Rostov pe Don preoţii au fost răstigniţi pe cruci, făcute la repezeală.

Noi am fost martori, cum în camerele de tortură a N. C. V. D-ului în mod metodic şi cu o plăcere sadică erau torturaţi preoţi ruşi, de multe ori chiar bătrâni, cum de multe ori ei se întorceau în camera închisorii cu barba smulsă sau arsă. Dacă ei nu mureau în închisori în timpul aşa ziselor cercetări, sau dacă ei nu renunţau la credinţa în Dumnezeu, sau, în sfârşit, refuzau să intre în biserica vie şi să se angajeze cu aceasta ca colaboratori secreţi ai organelor N. C. V. D-ului, apoi ei nu erau ţinuţi mult în închisori şi toate acestea rămăşiţe a reprezentanţilor clerului rus era trimis în exil îndepărtat, la munca silnică în lagăre. Ori şi ce cetăţean al URSS, căzut în ghiarele de fier al N. C. V. D-ului, putea să mai aibă slabă speranţă, că poate va scăpa din închisoare sau lagăr, dar persoanele bisericeşti erau complect lipsite de aşa posibilitate fericită; ceva şi mai mult, anii trişti a vieţii lor de robie se mai întunecau şi cu amara cunoştinţă, că cei scumpi ai lor, chiar dacă au şi rămas în libertate, cădeau în categoria oamenilor fără nici un drept, fără ca să aibă drept de a câştiga o bucăţică de pâine şi fără drept de a-şi învăţa copii în şcoli.

Aşa era viaţa clerului rus în tot timpul celor 25 ani de stăpânire bolşevică, cu toate că exista faimoasa constituţie stalinistă, care trâmbiţa libertatea mărturisirei de credinţă.

Odată cu persecuţia clerului, bolşevicii nu uitau şi construcţiile bisericilor ortodoxe, care de multe ori erau monumente de artă rară şi preţioasă. La început stăpânirea moscovită a declarat, că bisericile pot să rămână pentru săvârşirea slujbelor bisericeşti, atunci când se va face cerere semnată de 20, şi mai târziu de 50 credincioşi. Astfel de cereri din partea credincioşilor naivi au început să se facă şi în oraşe dar mai cu seamă în sate. Insă, toţi cei ce semnau acele cereri, au fost daţi pe mâna N. C. V. D. ului şi în cel mai scurt timp li s'au pus piedici de a mai umbla printre ceilalţi cetăţeni. Când toţi aceştia au fost prinşi şi trimişi la muncă silnică, la construirea diferitelor canaluri şi a altor construiri ca Moscov-Volga, Belomor-canal, Volhovstroi, Sviristroi, Dneproghes şi a. apoi în loc de cereri pentru păstrarea bisericilor, s'au ivit cereri colective a „cetăţenilor indignaţi", de obiceiu comunişti şi cei care-i simpatizau, ca bisericile să fie cât mai curând transformate în cluburi, teatre, depozite de alimente şi a. Şi noi am avut posibilitatea să vedem, cum faimoasa catedrală a sf. Vladimir din Kiev a fost transformată în depozit de cărţi, cum biserica Mântuitorului din Moscova a fost aruncată în aer, ca să se zidească în locul ei Palatul Sovietelor, care concurează cu cele mai grandioase sgârie-nori din America.

Apoi, înainte de a distruge bisericele ortodoxe, bolşevicii au avut grijă să strângă valorile bisericeşti, când icoanele cele mai mult cinstite au fost profanate de mâinele murdare ale comu-

ştilor în căutarea pietrelor scumpe şi veşmintelor de aur şi argint a icoanelor. Câte pietre preţioase şi alte lucruri scumpe au căzut atunci în mâinele conducătorilor din Moscova pentru îmbogăţirea lor personală.

Paralel cu persecuţilie clerului şi a credincioşilor, odată cu confiscarea averilor şi distrugerea bisericilor, bolşevicii au pornit o propagandă nemaipomenită a bezbojnicilor; s'a editat foarte multă literatură cu conţinut ateist. A cumpăra şi a citi astfel de literatură se considera ca un fel de civilizaţie pentru „un adevărat şi cinstit cetăţean sovietic". Nu e de mirare, că în astfel de împrejurări religia şi obiceiurile religioase au dispărut. Credincioşii rămaşi s'au ascuns în subsoluri temându-se să pronunţe, chiar şi întâmplător, numele lui Dumnezeu faţă de alţii. Este de prisos să mai vorbim, că tineretul rus până la etatea cel puţin de 25 ani nu ştie aproape nimic despre religie şi nici nu se gândeşte asupra problemelor despre Dumnezeu, contra măririi Căruia la fiecare pas ei auzeau cuvântările ateiştilor.

Este deci firesc, că în faţa clerului ortodox stă o sumedenie de lucrări, ca reeducarea copiilor, tineretului şi chiar a oamenilor maturi, în primul rând în localităţile desrobite şi apoi în imensul spaţiu al Rusiei, care, sperăm, că în curând va fi curăţit de murdăria comunistă.

Deaceia de pe amvonul bisericii trebue să se lămurească tineretului rus şi tuturor oamenilor ruşi, cari au uitat de Dumnezeu, că nici un popor cult nu poate să existe normal fără religie. Clerul ortodox nu trebue să uite, că în timp de 25 ani sub jugul bolşevic la poporul rus s'a atrofiat simţul moralităţii, dragostea către aproapele, simţul datoriei, noţiunea despre sfinţenia căsătoriei şi durabilitatea familiei, noţiunea despre datoriile cetăţeneşti faţă de patrie, fiindcă comunismul înlăturând toate aceste noţiuni, propoveduia lupta între păturile omeneşti şi dictatura proletariatului.

Fără nici o amânare este strict necesar înfiinţarea focarelor de educaţie duhovnicească, ca seminarii şi Academii teologice pentru pregătirea păstorilor bisericeşti în locul celor zeci de mii păstori perfecţi ce au dispărut. Aceste cadre noui de păstori va trebui să rezolve problema cea mare de a readuce poporul rus la religia ortodoxă. Noi socotim că şi programele învăţământului în seminarii trebue să fie revăzute şi complectate în conformitate cu timpurile grele de necredinţă prin care trece poporul rus. Nu trebue să uităm, că propaganda religioasă în ţările din apusul Europei, unde poporul n'a fost lipsit de dreptul sfânt de a crede în Dumnezeu, — e cu mult mai uşoară decât în viitoarea Rusie, fiindcă în Rusia sovietică a fost cu totul oprită viaţa religioasă, iar religia era privită ca „opium pentru popor".

Am avut deosebită plăcere să citim în ziare dările de seamă a congresului clerului dela Smolensc, care este centrul renaşterii eliberatoare ruseşti în frunte cu generalul Vlasov.

Acolo, în regiunile de vest ale Rusiei eliberate de sub

jugul bolşevic asemenea adunări a clerului au o importanţă foarte mare, deoarece tocmai acolo trebue să se desfăşoare activitatea clerului în sădirea credinţei ortodoxe, în poporul viitoarei şi marei Rusiei naţionale. La fel ne-am bucurat, când am aflat despre adunări preoţeşti, asemănătoare, ce s'au ţinut în Odesa. La aceste congrese s'au discutat chestiuni în legătură cu activitatea culturală şi luminătoare a clerului misionar.

Aici s'a pus problema editării jurnalului „Vestitorul Creştin" din îndemnul şi cu binecuvântarea Mitropolitului Visarion, care pentru început va avea menirea să deservească provincia (satele). Scopul acestui jurnal este să contribue la înfiltrarea moralei creştine şi să lămurească într'un grai mai simplu şi mai accesibil adevărurile fundamentale ale credinţei.

La congresul clerului din Odesa s'a dat citire planului activităţii organelor de tipar, în legătură cu propaganda religioasă, care trebuea să nu întârzie. In afară de editura „Vestitorul Creştin" s'a hotărât a se tipări ediţii speciale în cadrul „Bibliotecii religios-culturale", destinată pentru pătura mai cultă. In aceste ediţii se vor tipări reportagii, care vor trata diferite chestiuni cu conţinut teologic şi filosofic. Aşa pentru numerele apropiate vor eşi lucrări ca de pildă: „Ştiinţa şi religia", „Origina lumii şi a omului în lumina învăţăturii creştine despre lume". Tipărirea neîntârziată a unor asemenea ediţii, va ajuta în mod nemijlocit pe cateheţii, cari în activitatea lor au atâta nevoe de autoritate şi cunoştinţe.

In scurt timp se proectează a ieşi de sub tipar manualele de Religie pentru şcoli primare şi secundare, precum şi cărticele de rugăciuni.

Aceste tipărituri sunt venite la timp şi ele vor forma un tezaur pentru educaţia religios-morală a tineretului nostru.

Nu putem să nu amintim de dorinţa organizării în sala de recepţie a Misiunii a unor conferinţe săptămânale, consacrate problemelor religioase, filosofice, istorico-bisericeşti; iar după asemenea lecţii se proectează filmarea filmelor religioase, sau organizarea concertelor religioase. Fără indoială, că asemenea lecţii unite cu cinematograf sau în special cu concertele cântării ortodoxe atât de bogată în muzică fermecătoare, se vor bucura de mare succes.

Toate aceste începuturi ale clerului ortodox din Odesa prin Misiunea română, n'avem decât să le salutăm cu căldură şi să-i dorim realizarea cât mai grabnică a tuturor celor propuse.

Dela sine se înţelege, că în reportagiul de faţă este imposibil a fixa toate problemele religios-culturale din activitatea clerului ortodox. Pentru alcătuirea planului unei asemenea lucrări este necesară o pregătire specială precum şi o creaţie colectivă a păstorilor Bisericii ortodoxe, care dealtfel cunosc stările şi realitatea poporului rus".

Şi termină adăogând şi alte asemenea propuneri, pe care Misiunea le primeşte cu toată bucuria, privind reeducarea creştină a copiilor, reîntărirea familiei, redobândirea unei vieţi sociale

creştine superioare trecutului şi alte preţioase dorinţi privind activitatea viitoare a clerului deobşte.

2. — FĂCLIA ADEVĂRULUI, — de A. Baleasnâi, profesor universitar din Odesa.

„A răspândi adevărul, a răspândi aceia ce înalţă şi luminează sufletul omenesc, — e totdeauna cel mai nobil şi mai util lucru.

Dar, a răspândi cultura adevărată în ţara în care timp de un sfert de veac s'a comis eclipsarea sistematică a conştiinţei poporului, unde prin toate mijloacele omul era coborât la nivelul animalului, opera aceasta este de două ori folositoare.

A vesti mari adevăruri creştine acolo, unde un şir întreg de ani s'a tăgăduit şi s'a înjosit tot ce face parte din domeniul spiritului, este un fapt cu atât mai necesar şi preţios. Deaceia, mare este importanţa Misiunii Ortodoxe Române din Transnistria, şi extrem de grele şi onorabile probleme îi sunt încredinţate pentru rezolvare.

Dela prima vedere pare ciudat a vorbi de „Misiune" într'un ţinut ortodox. Căci însuşi cuvântul „Misiune" însamnă „trimitere", — „încredinţare". Ori, pentru ce trebuesc trimişi misionari în mijlocul acelei populaţii, ai cărei strămoşi au primit mai bine de o mie de ani în urmă, creştinismul?

Dar vai, din cauza activităţii bolşevismului, din cauza operei lui „civilizatoare" orice ţinut, orice regiune care a fost sub stăpânirea sovietelor, are nevoie de misiune şi misionari, nu mai puţin, ci mai mult chiar decât oricare altă regiune situată în Africa sau în Asia Orientală.

Nu demult în jurnalul „Rusia tânără" care se editează la Sofia au fost comunicate observări foarte interesante, făcute asupra prizonierilor din armata roşie. Un grup din aceşti prizonieri din Belgrad a nimerit la un serviciu divin ce se oficia într'o biserică. Câţiva tineri prizoneri cu afecţiune povestiau apoi, autorului acestui reportagiu următoarele:

„Am intrat noi într'un local mare, pe care îl numesc biserică, şi am văzut acolo lucruri curioase, — un oarecare pletos, pe care-l numesc preot, aşa ceva; acesta a ieşit pe estradă şi a început să declame ceva, iar pe alocuri chiar să cânte pe note largi (Evanghelia); nimica, dar câteodată el făcea frumos acest lucru".

Iată ce fel de cunoştinţe în serviciile divine, au în prezent mulţi tineri din Rusia! Mulţi oameni, asemănători cu aceşti prizonieri, cu regret trebue să spunem, au fost şi la noi în Odesa.

Putem noi oare, după aceasta, să vorbim de inutilitatea activităţii misionare în regiunea noastră?

Dacă Sfântul Vladimir a creştinat Rusia, apoi bolşevicii mult s'au stăruit să o descreştineze. Timp de un sfert de veac într'un mod inoportun şi persistent se infiltra ideia, că fiecare

religie este numai „opium pentru popor", — rezultat al ignoranţei lor sau armă de exploatare. In curgerea mai multor ani iudeo-comuniştii au stăruit să convingă pe toţi, iar în special pe tineret, că religia ortodoxă este o adunare de absurdităţi şi superstiţii, că orce moralitate serveşte numai pentru a menţine dominaţia unui grup de exploatatori, că singură morala comunistă este o morală adevărată care se conţine în împlinirea directivelor date de conducătorii partidului comunist.

Altfel iudeo-comuniştii mult s'au ostenit pentru retrogradarea poporului supus stăpânirei lor, şi înainte de toate a generaţiilor tinere pe care le-a adus într'o stare de complectă ignoranţă spirituală şi am putea spune şi într'o stare animalică.

Se impune deci o lucrare (activitate) dârză, metodică şi persistentă pentru reînvierea în sufletele oamenilor a acelor idealuri înalte şi nobile care au fost înăbuşite de bolşevism.

Este dar necesar a munci cu mare încordare pentru reînvierea cunoştinţelor religioase şi sentimentelor religioase fără de care nu este posibilă nici o cultură adevărată şi care formează temelia orcărei activităţi creatoare şi civilizatoare.

Mult tineret al zilelor noastre, nici nu bănueşte că fără înţelepciunea şi poezia creştinismului, n'ar fi existat arhitectura gotică din evul mediu, minunatele şi vechile biserici din Rusia, pictura Renaşterei, creaţiile lui Puşchin, Lermontov, Dostoevschi, Lev Tolstoi, şi chiar acele uriaşe descoperiri ştiinţifice, care se leagă de numele lui Niuton, Lomonosov, Pasteur şi Mendeleev.

Mulţi nici nu bănuesc, că acea mare civilizaţie, de multe elemente ale căreia nu s'au putut dispensa chiar şi bolşevicii, este rezultatul şi creaţiunea Creştinismului.

Deci, Misiunea Ortodoxă Română în Transnistria, îndeplineşte o îndatorire extrem de grea, dar totodată foarte onorabilă. Ea rezideşte în ţinutul nostru bazele unei civilizaţii creştine propriu zise.

Această complicată problemă se realizază prin diferite mijloace.

Au fost restaurate foarte multe biserici şi s'a început construcţia unor noui biserici; apoi s'a restabilit oficierea cucernică a serviciilor divine.

Populaţia care de mai mult timp era lipsită de posibilitatea satisfacerei cerinţelor sale religioase, în prezent are toată libertatea de a-şi potoli foametea sa duhovnicească.

Din nou răsună pline de duioşie, cântările bisericeşti, din nou se săvârşesc marile taine creştine; din nou se răspândesc cuvintele pline de învăţătură ale predicatorilor.

Apoi, Misiunea ortodoxă nu se mărgineşte numai la restabilirea vieţii bisericeşti. Ea desfăşoară şi o largă activitate de editură. Au fost tipărite, şi se tipăresc, diferite manuale, cărticele de rugăciuni, cărţi de învăţătură, reviste religioase şi filosofice, se editează revista-ziarul săptămânal şi popular „Vestitorul Creştin", care se împrăştie în câteva zeci de mii de exemplare, du-

când lumina creştinismului în massele largi ale poporului; se proectează editarea a unei serii întregi de cărţi cu conţinut religios şi filosofic; va eşi de sub tipar, în fine,şi Noul Testament. Misiunea a organizat, în toate şcolile din Transnistria începând cu cele primare şi terminând cu cele universitare, predarea Religiei şi conduce vigilent această lucrare importantă.

Misiunea desfăşoară activitatea religios-culturală sub formă de conversaţii, conferinţe, dări de seamă, în fabrici, ateliere, în şcoli şi alte localuri publice. Larg se desfăşoară activitatea instituţiilor bisericeşti de binefacere (cantine pentru săraci, aziluri, etc.). Misiunea ia măsuri de restabilirea activităţii ştiinţifico-teologice şi istorico-bisericeşti.

Cum priveşte populaţia opera Misiunii Ortodoxe?....

Mulţi şi foarte mulţi din populaţia localnică salută cu căldură munca semănătorilor din ogorul lui Hristos în această provincie. Deaceia şi Capul Misiunii, Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit Visarion, a câştigat dragostea sinceră şi profundă a locuitorilor din Odesa şi din întreaga Transnistrie". — (Ziarul „Molva".— Odesa, No. 266 din 24 Oct. 1943).

Şi sfârşeşte dorind ca Misia-română să îndeplinească toate frumoasele sale îndatoriri, cât mai curând.

Preot Toma Gherasimescu

Profesor

Lista publicaţiilor editate şi a celor apărute din noua tipografie a Misiunei ortodoxe române din Odesa între 1 Dec. 1942-1 Noembrie 1943.

In limba română:

1) Revista „Transnistria creştină", anul I, Nr. 1-4 şi anul II, Nr. 3-4, în câte 1000 exemplare.
2) „Cântările bisericeşti" pentru corurile dela sate, în 1000 exemplare.
3) „Lăudaţi pe Domnul", carte de rugăciuni, în 5000 exemplare.
4) „Viaţa religioasă în Transnistria", de arhimandritul A. Nica, în 1000 exemplare.
5) „Viaţa bisericească a Odesei", 1794-1943, de G. Bezviconi, în 2000 exemplare.
6) „Ororile bolşevismului", de profesor A. Baleasnâi, în 1000 exemplare,
7) „Din misterele Odesei", de preot Gh. Paschia, în 2000 exemplare.
8) „Carte de rugăciuni" (mică) în 5000 exemplare.
9) „Carte de rugăciuni" (mare) în 5000 exemplare.

In limba rusă:

1) „Hvalite Gospoda" = cărticică de rugăciuni, în 25000 exemplare.
2) „Jurnal dlea detei", = revistă pentru copii, anul I Nr. 1 în 2000 exemplare.
3) „Jurnal dlea iunoşetva", = revistă pentru tineret, anul I Nr. 1, în 3000 exemplare.
4) „Hristos Voscrese" = Hristos a Inviat! anul 1 Nr. 1, în 43.000 exemplare.
5) „Hristianscaia jizni", = viaţa creştină — anul I Nr. 1—5 în 86000 exemplare.
6) „Hristianschi vestnic", = Vestitorul creştin, foaie săptămânală, anul I Nr. 1—20, în 630.000 exemplare.
7) „Calendar" în 3000 exemplare.
8) „Tercovnie pesnopenia dlea selschih horov" = cântările bisericeşti pentru coruri la sate,—în 2000 exemplare.
9) „Molitvenic" = carte de rugăciuni, mică, în 20000 exemplare.
10) „Zemnaia jizni Gospoda Naşego Iisusa Hrista" = viaţa pământească a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, de preotul Silvestru Vatrici, în 10000 exemplare.
11) „Molitvoslov" = carte de rugăciuni pe larg, în 10000 exemplare.

TABLOUL

de obiecte confecţionate în Atelierele Misiunii Ortodoxe Române pentru Transnistria, dela 1 Mai 1943 — 1 Octombrie 1943.

Nr. crt.	DENUMIREA OBIECTELOR CONFECŢIONATE	Cantitatea
1	Aere	3
2	Aghiasmatare	20
3	Bastoane de protopop cu mânere argintate	6
4	Brâie pentru protopop	3
5	Candele cu postament pentru masă Nr. 4	54
6	Candele format mijlociu Nr. 2	269
7	Candele format mijlociu Nr. 3	68
8	Candele mari cizilate format Nr. 1	6
9	Catapetesme pentru biserici	5
10	Cadelniţe diferite forme	106
11	Cămăşi preoţeşti	20
12	Cănuţe cu tipsie pentru căldură	53
13	Chivote mici pentru sfintele daruri pentru bolnavi	37
14	Chivote pentru sfânta masă pentru sfintele daruri	4
15	Copii (suliţe)	93
16	Cununii (perechi)	34
17	Cruci pentru sfânta masă pe postament	37
18	Cruci mari pentru sf. masă de mână cu email	66
19	Cruci mari de procesiune	12
20	Cruci preoţeşti gravate	66
21	Cruciuliţe cu email	216
22	Cruciuliţe formate mari	7315
23	Cruciuliţe diferite formate	203364
24	Culioane pentru protopopi şi preoţi	16
25	Cutii pentru păstrarea sfântului mir	20
26	Cârje arhiereşti	3
27	Dichiri şi trichiri arhiereşti (perechi)	4
28	Discuri	97
29	Evanghelii îmbrăcate în metal diferite dimensiuni	19
30	Golgote	4
31	Icoane diferite, îmbrăcate cu metal	53
32	Icoane litografice înrămate	131
33	Icoane pictate format mare, diferite	12
34	Imbrăcăminte pentru sfânta masă complecte	6
35	Iconiţe de metal cu chipul Maicii Domnului	1560
36	Linguriţe	93
37	Litiere	26
38	Lumânări bisericeşti	3267 kg.
39	Medalioane diferite. Sfinţi	40906
40	Mirniţe (trusa pentru botez)	11
41	Miruitoare	81
42	Mitre arhiereşti	2
43	Morminte cu aere pentru Vinerea Mare	2
44	Pahare metalice cu tipsie, pentru untdelemn	10
45	Policandre mari pentru 36 lumânări	2
46	Portrete diferite	10
47	Potire diferite dimensiuni	97

Nr. crt.	DENUMIREA OBIECTELOR CONFECŢIONATE	Cantitatea
48	Prapori pentru procesiuni (perechi) . .	22
49	Rame mari chiote	129
50	Sfeşnice diferite forme	15
51	Sfeşnice mari cu 7 lumânări sau candele . .	4
52	Steluţe	97
53	Stihare diaconeşti	4
54	Stihare pentru anagnoşti	4
55	Veşminte preoţeşti complecte . . .	26
	TOTAL BUCĂŢI . . .	255.323
	ŞI Kg. . . .	3.267

TABLOUL

bisericilor şi mănăstirilor existente în oraşul Odesa înainte de revoluţia din 1917.

Nr. crt.	DENUMIREA BISERICII	Anul zidirei	STRADA
1	„Schimbarea la Faţă" (Catedrala)	1794	Piaţa Catedralei
2	„Acoperământ. Maicii Domnului"	1812	B-dul Alexandru colţ cu str. Jucovschi
3	„Sf. Treime" — Grecească	1808	Str. Adolf Hitler Nr. 55
4	„Tuturor Sfinţilor" — Cimitirul Vechi	1820	„ Mecinicov Nr. 53 (Vneşniaia)
5	„Sf. Arhanghel Mihail"	1820	Piaţa Sf. Mihail (Moldovanca)
6	„Petru şi Pavel"	1839	Parcul Sf. Petru şi Pavel (Manejnsia — Masterscaia)
7	„Maica Domnului Cazanscaia"	1846	Str. Moscovei Nr. 14
8	„Intâmpinarea Domnului"	1847	Piaţa Nouă
9	„Naşterea Maicii Domnului"	1854	Slobodca — Romanovca (lângă Piaţă)
10	„Inălţarea Sf. Cruci" — Peresip	1859	Str. Limanului Nr. 3
11	„Intrarea Domnului în Ierusalim"	1858	„ Stâlpilor Nr. 1 (Stolbovaia)
12	„Sf. Nicolae" — La Port	1862	Str. Primorscaia în faţa scărilor din Parcul Nic.
13	„Sf. Pantelimon"	1886	Limanul Cuialnic
14	„Sf. Nicolae" — în grădina Botanică	1787	Str. Funiei Nr. 103 (Caatnaia)
15	„Sf. Alexie" — a căilor ferate	1888	Piaţa Sf. Alexei (lângă gara de mărfuri)
16	„Sf. Dumitru" — Cimitir II	1888	Str. Lusdorf Nr. 13
17	„Inălţarea Domnului"	1888	Slobodca — Romanovca (lângă cimitir)
18	„Adormirea Maicii Domnului"	1869	Str. Regele Mihai 70 (Preobrajenscaia)
19	„Inalţarea Domnului"	1816	Suburbia Nerubaise
20	„Sf. Treime" — Crivaia Balca	1891	Str. Sevcenco Nr. 1
21	„Acoperemântul Maicii Domnului"	1830	Suburbia Gnileacov
22	„Naşterea Maicii Domnului"	1822	„ Usatova
23	„Inălţarea Sf. Cruci"	1881	„ Dalnic
24	„Sf. Gheorghe"	1873	„ „
25	„Adormirea Maicii Domnului"	1816	„ Tatarca
26	„Invierea Domnului"	1846	Staţia 9-a Sreedni Fontan
27	„Sf. Constanţin şi Elena"	1901	„ 16-a Bolşoi Fontan
28	„Sf. Nicolae"	1903	După Peresip pe drum. Balta
29	„Inalţarea Domnului" (Meşcianscaia)		In piaţă colţ cu Colonta şi Portofranca-Veche
30	„Sf. Serafim" — Cimitir III	1917	Lângă Zastava I.
31	„Schimbarea la Faţă"	1917	Suburbia Schimbarea la Faţă
32	„Naşterea Domnului" Spital Nr. 1	1814	Str. Chersonului Nr. 5
33	„Sf Alexandru Nevschi" la închisoare	1826	Inchisoarea vis-à-vis de Cimitir II
34	„Sf. Mc. Alexandra" Institut Imp. Nicolae I.	1834	Str Mecinicov colţ cu str. Institutului

Nr. crt.	DENUMIREA BISERICII	Anul zidirii	STRADA
35	„Buna Vestire" (Azil. Buna Vest.)	1841	Str. Visochi colţ cu Hutorscaia.
36	„Sf. Alexandru Nevschi" — la Univers.	1858	Str. Petru cel Mare Nr. 1
37	„Sf. Chiril şi Metodie" — şcoala spirituală	1882	Str. Mecinicov Nr. 74
38	„Sf. Alexandru Nevschi" — şcoala reală de stat	1881	Str. Fierarilor colţ cu str. Lev Tolstoi.
39	„Tuturor Scârbiţilor" Sturdza	1869	Str. Belinschi Nr. 2
40	„Sf. Mihail" — Azilul pt. orfani	1874	Str. Visochi colţ cu Hutorsc.
41	„Sf. Mihail" — Azilul Gladcov	1879	Str. Mareşal Antonescu Nr. 2 (Uspenscaia)
42	„Sf. Alexandru Nevschi" — sc. Comerc.	1884	Str. Regele Mihai I, colţ cu Str. Mitropoliei.
43	„Sf. Dumitru" — Sc. Eparh. de Fete	1886	Str. Mareşal Antonescu Nr. 4
44	„Sf. Ilie" — la Vila Marazli	1886	Str. Malâi Fontan.
45	„Sf. Alexandru Nevschi" — Azilul pt. săraci.	1889	Str. Portofranca Vechi, colţ cu Colonta.
46	„Sf. Maria Magdalena" — Azilul pt. copii.	1893	Str. Sf. Maria Nr. 2
47	„Sf. Nicolae" — liceul II de băeţi	1889	Str. Portofranca Vechi, colţ cu str. Comandantului.
48	„Acoperemântul Maicii Domnului — Azilul de corecţie	1890	Str. Lusdorf Nr. 11
49	„Intrarea Maicii Domnului în Biserică"	1891	Str. Sf. Maria (lângă bis. sf. Maria Magdalena)
50	„Sf. Grigorie Teologu"—Marazli	1891	Str. Portofranca Vechi Nr. 18
51	„Inălţarea Domnului" — Spit. Invaliz.	1897	Str. Mecinicov lângă Obor
52	„Sf. Nicolae" (Casa Muncitorilor)	1897	Str. Balcovscaia lângă podul Peresip.
53	„Sf. Mc. Alexandra" lic. de băeţi 4	1899	Str. Puşchin colţ cu Grecească
54	„Sf. Pavel şi Natalia" — Mavrocordat	1899	Parcul Francez
55	„Sf. Nicolae" — Azilul Grecesc		Str. Udelnaia (Parc Francez)
56	„Sf. Chiril şi Metodie" — Liceul Mil.	1802	Staţia 4-a Bolşoi Fontan
57	„Sf. Teodosie" Azilul eparhial.	1899	Stradela Truşevschi 26
58	„Sf. Andrei". Seminarul Teologic	1877	Strada Funiei Nr. 101
59	„Sf. Alexei" liceul de băieţi N. 5		Strada Sf. Panteleimon 13.
	MĂNĂSTIRI		
1	„Sf. Panteleimon" de călugări	1894	Str. Sf. Panteleimon Nr. 66.
2	„Sf. Andrei", de călugări		Str. Sf. Panteleimon Nr. 58.
3	„Sf. Ilie", de călugări	1897	Str. Puşchin Nr. 79
4	„Adormirea Maicii Domnului", de călugări	1824	Staţia 16 Bolşoi- Fontan
5	„Sf. Cruce", Palatul Mitropolitan		Str. Mitropoliei Nr. 7
6	„Sf. Mihail", de călugăriţe		Str. Mareşal Antonescu Nr. 4.

TABLOUL

bisericilor din oraşul Odesa, redeschise după isgonirea boşevicilor, între 15 August 1941 şi 1 Decembrie 1943, de Misia ortodoxă română.

BISERICI PAROHIALE:

1	Adormirea Maicii Domnului	Str. Regele Mihai I Nr. 70.
2	Catedrala „sf. Ilie"	Str. Puşchin Nr. 79.
3	Sf. Treime (Greacă)	Str. Adolf Hitler Nr. 55.
4	Sf. Alexandru-Nevschi (Universitate)	Str. Petru cel Mare Nr. 1.
5	Sf. Nicolae (Şcoala de Marină)	Str. Funiei Nr. 8.
6	Bucuria Tuturor Scârbiţilor (Sturza)	Str. Belinschi Nr. 2.
7	Sf. Maria Magdalena	Str. Sf. Maria Nr. 2.
8	Sf. Nicolae (Azilul eparhial)	Str. Truşevschi Nr. 26.
9	Tuturor Sfinţilor	Str. Mecinicov Nr. 53.
10	Buna Vestire	Str. Mecinicov Nr. 22.
11	Sf. Alexie	Piaţa sf. Alexie Nr. 15.
12	Sf. Arhanghel Mihail	Str. sf. Mihail Nr. 18.
13	Sf. Petru şi Pavel (sf. Chiril şi Metodie).	Str. Mecinicov Nr. 74.
14	Sf. Grigorie Teologul	Str. Portofranco-Vechi Nr. 18.
15	Naşterea Domnului (Spital Nr. 1)	Str. Chersonului Nr. 5.
16	Maicii Domnului (Cazanscaia)	Str. Moscovei Nr. 14.
17	Sf. Nicolae (Casa Muncitorilor)	Drumul Cuialnicului Nr. 1.
18	Inălţarea Domnului (Slobodca)	Str. Romanovscaia Nr. 2.
19	Naşterea Maicii Domnului	Str. Naşterea Maicii Domnului Nr. 1.
20	Intrarea Domnului în Ierusalim (Zastava II)	Str. Stâlpilor Nr. 1.
21	Sf. Dumitru (Cimitir II)	Str. Lustdorf Nr. 13.
22	Acoperemântul Maicii Domnului (Inchisoarea pentru minori)	Str. Lustdorf Nr. 11.
23	Sf. Victor şi Visarion (Mavrocordat)	B-dul Francez Nr. 44.
24	Sf. Inviere (mănăstire de călugăriţe dela staţia Nr. 9)	Fântâna de Mijloc.
25	Adormirea Maicii Domnului	Fântâna Mare.
26	Schimbarea la Faţă (Ferma)	Suburbia Schimbarea la Faţă.
27	Sf. Treime (Crivaia-Balca)	Str. Şevcenco Nr. 1.
28	Inălţarea sf. Cruci (Peresip)	Str. Limanului Nr. 3.

MĂNĂSTIRI ŞI CAPELE

1	Sf. Pantelimon (de călugări)	Str. sf. Pantelimon Nr. 66.
2	Sf. Arhanghel Mihail (de călugăriţe)	Str. Mareşal Antonescu Nr. 4.
3	Sf. Nicolae (capela Liceului Ortodox)	Str. Rişelieu Nr. 20.
4	Sf. Gheorghe (capela Liceului teoretic)	Str. Leon Tolstoi Nr. 30.
5	Acoperemântul Maic i Domnului (cap. Sc. Medico-Farmaceutică)	Str. Conţilor Nr. 10.
6	Sf. Nicolae (Peresip)	Str. Moscovei.